

Kotiseutulehti

Parkanon Joulu

2001

Arvoisat Parkanon Joulu -lehden lukijat

Lastuja Laineilla - Parkanon Nuorisoseuran 100-vuotisjuhlat ovat onnistuneesti takanapäin. Juhlat olivat erinomainen osoitus toimivasta yhteistyöstä sekä toimivien organisaatioiden että talkoolaisten kesken. Mielestäni tällainen yhteistyö syventää vuorovaikutuksia ja laajentaa ajatusratoja. Sydämelliset kiitoksemme kaikille mukana olleille: Parkanon kaupungille ja seurakunnalle, aikuisopistolle, sponso-reille, yleisölle samoin kuin laulajille, soittajille ja tanssijoille.

Lehtitoimikunnalle suuret kiitokset; arvokas joulu-lehti on jälleen luettavanamme.

*Rauhallista joulun aikaa
ja menestystä vuodelle 2002!*

*Parkanon Nuorisoseura ry:n johtokunta
Arja Perälä, puheenjohtaja*

Kotiseutulehti Parkanon Joulu

Numero 30

Julkaisija:	Parkanon Nuorisoseura ry
Painos:	1600 kpl
Paino ja taitto:	Offsetpaino Painatasse Oy Parkano 2001
Toimituskunta:	Aino Rimppi (pj.) Tellervo Harju (siht.) Minna Lautamäki Maarit Lehto Juhani Nuijanmaa Taisto Nummi Marita Peltoniemi
Nuorisoseuran yhteyshenkilö:	Arja Perälä
Kansikuva:	Menuetti 100-vuotiaalle, kuva Aino Rimppi
Piirroksat:	Niina Martikainen

**Palautetta ja juttuvinkkejä Parkanon Joulu
-lehdelle osoitteeseen:** rpi@saunalahti.fi

Sisällys:

Aino Rimppi Me elämme, me osaamme	1
Harri Hiitti Kaupungin tervehdys	2
Teemu Isokääntä Joulu ja huumori	3
Taisto Nummi Satavuotiaalla mainiot juhlat	4
Marita Peltoniemi Parkanon kansalaisopisto 50 vuotta	6
Anna-Liisa Periaho Joulun saapuessa	7
Impi Pentti Muistoja kansalaisopiston...	8
Aino Rimppi Aktiivisesti kulttuuria	10
Arja Honkanen Usko ja elämän tarkoitus	12
Marita Peltoniemi Luonnonsuojelurahasto Pirkanmaalle	13
Aino Rimppi Kesällä 60 vuotta sitten	14
Parkanon yläasteen 7. ja 9. luokka Kotiseutuni on Parkano	16
Aino Arna Suuri Lama	17
Mirja Ahoniemi, Eila Toriseva ja Virpi Uusi-Luomalahti Rauhalan arkea ja juhlaa	18
Anni Havunen Enkelin kosketus	19
Hilkka Koivisto Sukulaispoika ja joulurunot	20
Juho Jaskari Jouluyllätys	21
Aino Rimppi Linja-autosäntä laidalla Korpelan liikkeit	22
Anttoni Luojus Markka tai euro - rahalla onnea?	24
Tanja Kallioharju Uusi pieni alku	24
Ulla Toivanen ja Tapani Rakennus Tietoja ja tietämyksiä...	25
Keskustan ala-aste Hyvää Joulua!	26
Aino Rimppi Mahtava Linna	28
Rauni Konttinen Linnan talon asukkaita	30
Aino Rimppi Kehräämöstä Lankasuuliksi	32
Hellin Salmenoja Tammikuu	33
Pertti Kohtala Parkanolaisia ylpeyden aiheita	34
Jukka Pajunen Opittavaa Roomasta	35
Minna Lautamäki Valjasen työnä...	36
Minna Lautamäki Mika sitoo männynoksat yhteen luutipuiksi	37
Tellervo Ruohonen Liekkiö, hämäläisten kuningas	38
Aino Rimppi Poro - Parkanossakin joulupukin kaveri	39
Tiina Kivioja Erilainen joulu	40
Marita Peltoniemi Kunnon täytteet neulatyynyyn!	41

Me elämme, me osaamme, me olemme osa Suomea!

Parkanolaisuus on kovalla koetuksella. Meidät on leimattu. Kirjailija Jari Tervo keksi samaistaa paikkakuntamme yhteiskunnalliseksi hylkiöksi. Ja yhteiskunnan ulkopuolellemme ovat tunnetusti jääneet ne, jotka eivät kykene ponnistautumaan kaiken ja kaikkien ulottuville.

Missä määrin pitää sitten olla kaikkien ulottuvilla? Toki elämä jo sinällään on sosiaalista vuorovaikutusta eikä ihmisen ole hyvä olla yksin. Johonkin on kuuluttava. Me ensisijaisesti kuulumme parkanolaisiin. Me tavallaan olemme yhtä ja meidän olisi kyettävä elämään, tekemään työtä ja harrastamaan toistemme kanssa. Muutahan ei aluksi tarvitakaan. Yhteistyö yhteistuumin on välttämätön perusta ja siitä syntyy myös meidän imagomme maailmalla.

Yhteistuumin me olemme Parkanommekin rakentaneet. Kun tänne muutin kymmenisen vuotta sitten, hämmästyin täkäläistä aiktiivisuutta, sillä tunsin Parkanosta neljäkymmenen vuoden takaa vain sen metsäisen sijainnin. Kasvua oli tapahtunut hämmästyttävästi. Parkano ei enää ollutkaan perähikiä, jota minä oikeastaan olisin ympärilleni henkilökohtaisesti kaivannut. Tulin tänne löytääkseni ihmisen luonnollisen elämän, etäälle ruuhka-Suomesta, mutta kuitenkin hyvien liikenneyhteyksien varrelle. Valintani oli tietoinen.

Yksinäisyys auttaa löytämään luovuuden. Sitä kirjailija Tervokin tarkoittanee. Yksinäisyys ja luonto ympärillä auttavat ajatusta lentämään. Ulottuvuutta on yllin kyllin. Ympärillä ei jatkuvasti kiirehditä, metelöidä ja vaadita. Kaukana ja kuitenkin lähellä antaa paremman mahdollisuuden seurata aikaansa kuin kaiken keskellä.

Yksinäisyydestä syntyy myös kaipuu toiseen ihmiseen. Luontevasti. Luontevasti löytävät toisensa nuorisoseuralaisetkin. Työ tehdään ja ilo otetaan irti yhdessä - vapaa-aikana. Näin saadaan aikaan yllättävänkin näyttäviä tuloksia. Parkanon Nuorisoseuran 100-vuotisjuhla oli mieltä ylentävä, kansainvälinen tapahtuma, joka säväytti voimallisuudellaan. Juhliloista aisti, että voimat riittäisivät vaikka siirtämään kaupunkimme suoraan suomalaisen yhteiskunnan keskeisimmille paikoille. Parkanon puistokortteleissa ja metsissä kasvaa sittenkin luovia, aikaansaavia ja yhteistyökykyisiä ihmisiä.

*Toivotan kaikille Parkanon Joulun lukijoille,
yhteisvoimin lehden toimituskunnan kanssa,
parasta mahdollista jouluiloa!*

Aino Rimppi

Kaupungin tervehdys

Kotikaupunkimme Parkanon julkisyhteisöllisiä palveluita tuottava organisaatio valmistautuu vastaanottamaan joulua 2001 suhteellisen vakaassa tilassa. Uuden vuosituhannen alku on taloudellisesti ja toiminnallisesti tarkastellen käynnistynyt seutukunnan muihin kuntayksiköihin verraten vähintään tyydyttävästi. Vuoden 2001 tulosenuste on hyvä ja talousarvio 2002 on rakennettu realistiselle pohjalle. Operatiivisella lohkolla keskustelua on käyty joskus reippaastikin, mutta tärkeintä lienee se, että eteenpäin on menty ja kunta- sekä katukuvaakin on kirkastettu kohdullisesti.

Parkanon Nuorisoseura on vahvennetulla kokoonpanollaan jälleen kerran aikaansaanut julkaisun, joka kantaa nimeä Parkanon Joulu. Lehden sisällöllinen anti on vuosien saatossa vaihdellut toimituksellisesti laadasta laitaan. Jos suoritettaisiin yhteenveto kautta aikojen ilmestyneiden Parkanon Joulujen kerronnallisuudesta annista, siitä varmasti muodostuisi mittava, monipuolinen kotiseututeos, joka persoonallisella tavallaan ja tyyllillään kuvaisi kotiseutumme elämänmenoa menneisyydestä nykypäivään. Tästä mittavasta voimainponnistuksesta kiitos ja kunnianosoitus niille sadoille, jopa tuhansille henkilöille ja yhteisöille, jotka ovat omalta osaltaan aikanaan olleet mukana luomassa laadukasta julkaisua, Parkanon Joulua.

Toisenkin tunnustuksen ja kaupunkimme kiitoksen haluan tällä palstalla ojentaa kunniakkaalle nuorisoseurалlemme. Kuluneen kesän aikana saimme seurata ja olla mukana vaikuttavassa ja hyvin järjestetyssä 100-vuotisjuhlatahtumassa. Oman osaamisen taidokas esiintuonti sekä ulkomaisten vieraiden kanssa saumattomasti yhteensovitettu kansantanssikonkonnaisuus olivat katsojalle ja kuulijalle kokemus vailla vertaa. Tästä kaikesta sydämen syvyydestä kumpuava kiitos kansanperinnettä vaalivalle yhdistyksellenne.

Parkanon kaupungin ja erikoisesti kulttuuritointa hallinnoivan sivistysosaston puolesta sydämellinen Hyvän Joulun toivotus lehden lukijoille ja kaupunkimme kaikille asukkaille.

Harri Hiitti

*Sivistysosaston päällikkö
Parkanon kaupunki*

Joulu ja huumori

Koulujen syyslukukausi tavataan päättää perinteisesti joulujuhliin. Joulujuhliin kuuluu lasten erilaiset kuvaelmat ja näytelmät, joita lapset ovat huolella ulkoa opetelleet ja jotka juhlissa kunnon jännityslatauksen kera sitten esitetään. Noita esityksiä seuratessa nousee mieleen väistämättä lämmin olo, kun katselee vilpittömiä lapsen kasvoja totisessa näyttelytyön rutistuksessa. Ja ne näyttelijäsuoritukset ja esitykset, mitä katsojalle eteen tuodaan ovat poikkeuksetta onnistuneita, ja hauskoiksi tarkoitettut näytelmät ovat oikeasti hauskoja; niille tulee naurettua ihan vilpittömästi. Se on huumoria, josta on poissa asiattomuudet ja jonkun toisen mielen pahoittaminen. Se on jouluhumoria.

Mitä ihmettä pappi kirjoittaa seurakunnan joulutervehdyksessä huumorista? Eikö kristilliseen joulunviettoon kuulu erityisesti hiljentyminen ja hartaus joulun sanoman äärellä? Kyllä kuuluu, mutta jouluun kuuluu vielä erityisesti ilo ja nauru. Näiden asioiden, hiljentymisen ja naurun, keskinäinen yhtäaikainen yhdistäminen lienee vaikeaa, mutta molemmat tavat ovat oikeita tapoja viettää joulua. Harras hiljentyminen Jumalan armon ja Jeesus-lapsen syntymän ääreen kuuluu ehdottomasti jouluun. Samoin ystävien ja perheiden kanssa ajan viettäminen, syöminen ja hauskan pitäminen ovat joulunviettoa. Itse Herramme Jeesus tapasi mennä ystäviensä kanssa jonkun kotiin ruokailemaan ja samalla kerrotaan, kuinka he iloitsivat keskenään. Herramme olkoon meille esimerkkinä syntymäpäivänsä vietosta. Ilo, nauru, riemu ja näiden kautta myös huumori kuuluvat kristilliseen jouluun.

Mitähän se kristillinen jouluhuumori sitten on? Ainakaan se ei ole sitä pikkutuhmaa pikkujouluhumoria, joka on syntyisin 80-luvulta. Firmojen pikkujoulut, joista kiertää villejä citylegendoja, eivät täytä millään muotoa sitä ilon ja huumorin tasoa, joka jouluun kuuluu. Moiseen sekoiluun ei tarvitsisi liittää joulun, Kristuksen syntymäjuhlan, nimeä. Onneksi firmojenkin pikkujouluissa on poikkeuksia. Oikea ilo ja siitä syntyvä huumori ei pidä sisällään mitään sellaista, jolla loukataan itseä tai toista ihmistä. Rakkauten kaksoiskäskyn jälkimmäinen osa "rakasta lähimmäistä niin kuin itseäsi" pitää siis Kristuksen syntymäjuhlan hauskanpidossakin paikkansa. Eikä asia ole niin kuin joku väittää, että osaisimme nauraa enää vain ilkikuriselle, toista ihmistä loukkaavalle huumorille. Kyllä Jumala on luomistyössään antanut meille kyvyn ja lahjan vilpittömään iloon.

Joulu on vilpittömän ilon juhla. Olemme saaneet lahjaksi suurimman, mitä ihminen voi saada: Jumalan Pojan, joka kantoi meidän syntivelkamme ja avasi tien meille ikuiseen elämään. Tämän sanoman äärellä sopii niin hiljentyä kuin riemuita. Jumalan hyvän rakkauden ilmapiiri täyttäköön tämän juhlan vieton.

Vilpitöntä joulun iloa, riemua ja rauhaa sekä hyvän Jumalan siunausta vuodelle 2002.

Teemu Isokääntä
seurakuntapastori

Teksti Taisto Nummi, kuvat Aino Rimppi

Satavuotiaalla mainiot juhlat

Varmasti lukuisien parkanolaisten viime kesän parhaisiin muistoihin kuuluvat elokuussa pidetyt Parkanon Nuorisoseuran 100-vuotispäivät. Ainakin tämän kirjoittajan mieltä ne vielä näin syksypimeälläkin lämmittävät.

Nelipäiväisistä juhlista erikoisesti jäivät mieleen perjantai-illan ulkomaisten vieraiden esitykset ja sunnuntain Tuomas Hyytisen säveltämän Ainin polskan kantaesitys.

Perjantai-iltana ulkomaiset vieraat hurmasivat yleisön, joka otti vieraat todella lämpimästi vastaan. Tilaisuudessa näyttivät taitonsa kaksi eestiläisryhmää sekä Petroskoista oleva Gornitsa. Eestiläisryhmistä toinen koostui kansantanssin opettajista. Saimme hyvän läpileikkauksen eestiläisestä kansantanssista taidokkaasti esitettynä. Kuvaa täydensi kuuluisan Tarvanpää-ryhmän nuorten raikkaat esitykset.

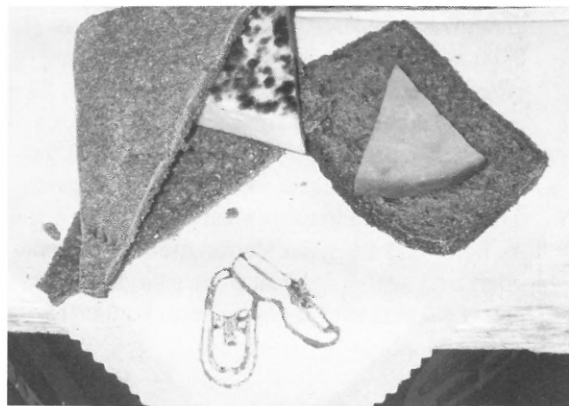
Kansantanssi pyöritti vanhoja ja nuoria. Kuvassa Tuuli Ala-Kauhaluoma ja Juhani Nuijanmaa toritapahtumassa.

Morsiuspari
Maija Timonen ja
Asko Kuusisalo.

Viola Malmin johtaman Gornitsan esitys huikaisee vieläkin. Että yksi nainen voi saada tällaista aikaan, tulvahti mieleen mielikuvitusta ruokkivan, samalla kertaa sekä leikkisän että taiteellisesti korkeatasoisen "laskiaisen" aikana. Viola Malmi oli Parkanon Nuorisoseuran Valiotanhuaaja ohjanneen Aino Pokkisen hyvä ystävä. Nämä karjalaisnaiset eivät antaneet sen seikan häiritä ystävyyttään, että he asuivat eri valtioissa.

Viola Malmi luovutti tilaisuudessa kukkia paikalla olleelle Veikko Pokkiselle vietäväksi Ainin haudalle Kalevankankaalle. Myöhemmin selailin akateemikko Pertti Virtarannan vuonna 1989 kirjoittamaa teosta "Kulttuurikuvia Karjalasta", josko siellä olisi mitään mainintaa Viola Malmista, tästä vuonna 1932 syntyneestä karjalaisten kansantanssien kerääjästä ja tallentajasta. Sieltä löytyykin laaja ja kunnioituksella kirjoitettu selvitys sekä koko sivun valokuva, jossa hän seisoo hänelle niin tyypillises- sä asennossaan vielä hyvin nuorekkaana.

Pääjuhlan väliajalla tarjoiltiin pettuleipäkahvit ja sanskranssia. Ennen vanhaan vanhemmat veivät juhlilta leipäpalan liinaan käärittynä lapsille kotiin.

Iloista juhlakulkuetta johti morsiuspari.

Kirjan mukaan Viola Malmi on kolmattakymmentä vuotta tutkinut kansanomaisia tansseja kautta Karjalan. Hän on julkaissut viisi karjalaista kansantanssia käsittelevää teosta, joista kolme on painettu Suomessa. Lainaan vielä akateemikon kirjaa:

“Viola Malmi on soveltanut tietojaan ja taitojaan käytäntöön. Hänen intomielisen toimintansa tuloksia on paljon. Karjalassa on perustettu noin 30 amatööriryhmää, joita Viola käy valvomassa ja neuvomassa. Viola Malmin aivan uskomattomasta energiasta ovat osoituksena myös ne paikalliseen kansanperinteeseen vahvasti pohjautuvat kesäjuhlat, joiden ohjelman laadinnassa ja ohjauksessa hän on ollut mukana.”

Viola Malmin työ kansantanssin ja perinteen hyväksi jatkuu edelleen. Ikä ei näytä sitä yhtään jarruttavan. - *Kun rakastaa työtään, siitä saa aina uutta voimaa ja energiaa*, hän sanoi minulle. Naisen sydän voi olla laaja kuin meri, sen saimme näitten esitysten välityksellä kokea.

Upeille 100-vuotisjuhlille voi tuskin kuvitella osuvampaa päätöstä kuin Ainin perikunnan esittämä Ainin polskan kantaesitys. Se oli myös kunnianosoitus Aino Pokkiselle ja hänen parkanolaisen kansantanssin hyväksi tekemälleen työlle. Polskan on säveltänyt Parkanossa elämäntyönsä musiikkiopiston rehtorina tehnyt, nyttemmin Jyväskylään muuttanut Tuomas Hyytinen, Pokkisten hyvä ystävä. Kansanmusiikkihan on aina ollut lähellä hänen sydäntään. Esityksestä kuuli, että Hyytinen oli ottanut tämän tehtävän suurena haasteena. Lopputulos varmasti tyydyttää häntä itseäänkin. Yleisö seurasi esitystä henkeään pidätellen, ja antoi sille ansaitusti hurjat suosionosoitukset. Koreografia oli Antti Savilammen. Esityksestä vastasi, kukas muu kuin Ainin perikunta.

Eestiläiset nuoret Folklorit esittivät perinteisiä kansantansseja.

Gornitsan ryhmän pelimanneja Petroskoista.

Arto Tuominen (vas.), Markku Riihiviita ja Juhani Nuijanmaa saivat ansiomerkit ja ruusut Nuorisoseuran puheenjohtajalta, Arja Perälältä.

Marita Peltoniemi

Parkanon kansalaisopisto 50 vuotta

Parkanon kansalaisopisto juhli 22. huhtikuuta tänä vuonna. Käenkoski-keskuksessa järjestettiin lämminhenkinen juhlatilaisuus ja esitettiin mm. kavalkadi kansalaisopiston vireältä 50-vuotis-taipaleelta. Oheinen kuvakavalkadi esittää tässä tapahtuman monipuolista antia Parkanon Joulun lukijoille.

Tanhuryhmien kurssilaisia vasemmalta: Jenna Puustinen, Nina Lankinen, Milja Rikala, Pauliina Alatalo ja Minna Hautaniemi.

50-vuotisjuhlassa luovutettiin Martti Markkaselle PAO:n malli: pokasaha.

Mallin ojensivat juhlassa yhdessä Parkanon sivistystoimen puolesta koulutoimenjohtaja Jüho Kotila ja Pirkanmaan aikuislukion puolesta apulaisrehtori Pertti Kohtala.

Saatesanoina todettiin mm. että mallin kädensijoina ovat Parkanon kansalaisopisto ja Pirkanmaan aikuislukio. Martti osasi koota ja virittää sen oikein toimintakuntoon. Testattu "Laatuterä" takaa sen, että sahanpurutkin ovat laadukkaita. Käyttöohjeessa mainittiin (ehkä hieman leikkimielellä), että sahan saa antaa vain laatutietoisiin käsiin! Velvoitteeksi tuli myös, että opiston 100-vuotisjuhlassa tulee juhlayleisöltä kysyä, mikä tämä on!

Juhlakahvia nauttimassa vasemmalta: Raimo Kariheimo, espanjan tuntiopettaja Seija Kariheimo, Saven syleilyssä-kurssin tuntiopettaja Arja Leinonen ja nypläyskurssien tuntiopettaja Lea Juusenaho, joka vetää myös olkipukki-kursseja.

Yläasteen tyttöjä esittämässä pantomiimia kansalaisopiston toiminnasta.

Parkanon kansalaisopisto 50 vuotta...

Kurssien tuotteita.

*Martti Markkanen
Ritva Ichteritzin ja
Orvokki Alatalon
iloisessa huomassa.*

Joulun saapuesssa

Taas valmistaudumme
talven juhlaan, Joulun.
Lähetämme joulutervehdyksiä
kuuntelemme joululauluja.
Kaikkiällä kihelmöivää
jännitystä, salaperäisyyttä,
suuren juhlan odotusta.
Jouluiset tuoksut ja maut
lumoavat jokaisen meistä.
Mitä olisikaan joulu
ilman itseleivottuja
piparkakkuja, tai
tuoksuvia hyasintteja?

Koti laitetaan juhlakuntoon
kaikki valmiiksi joulun tulla.
Myös piha puetaan joulun
linnuille lyhteet ja talipallot
aurionkukansiemenet ja silavat.
Jäälyhdyt kynttilöineen
antamaan valaistusta
sydäntalven hämääseen.

Aattoillan saapuesssa
kylänraitti hiljenee.
Vain kynttilöiden valo
loistaa ikkunoista.
Voit ehkä kuulla
tontun tossujen sipsuttelua
tai nähdä vilauksen
punaisesta hiippalakista.
Lahjakori ilmestyi kuusen alle.

Joulu on tullut.
Sen myötä joulurauha
koteihin ja sydämiin.

Anna-Liisa Periaho

Impi Pentti

Muistoja Parkanon kansalaisopiston näytelmäpiirin toiminnasta 50- ja 60-luvuilla

Tuli mukava ja innostunut olo, kun tällaiselle maaseutupaikkakunnallekin saatiin kansalaisopisto. Se antoi mahdollisuuden osallistua monenlaisiin tieto-, taito- ja harrastuspiireihin.

Meitä "teatterikärpäsen puremia" parkanolaisia ilahdutti erityisesti näytelmäpiiri, joka heti aloitti vireän toiminnan opettaja Martti Kiviniemen toimiessa vetäjänä ja ohjaajana. Sota-aika puutteineen oli vielä lähellä ja pula-aika jatkui edelleen, joten haluttiin hiukan iloa elämään, sekä itselle että katsojille. Valinta kohdistui huvinäytelmiin, joita vuosien mittaan harjoiteltiin ja esitettiin useita. Käytiin myös kiertueilla ja tehtiin kilpailu- ja opintomatkoja.

Näytelmien lukuharjoituksia pidettiin aluksi kansakoululla, nykyisen lukion tiloissa ja varsinaiset harjoitukset Suomalaisen Seuran talo Päivölän näyttämöllä, missä esityksetkin tapahtuivat. Päivölän harjoituksissa oli joskus niin kylmä, että piiriläisten hampaat kalisivat, mutta se ei haitannut innostuneiden ihmisten harrastusta. Mainittakoon, että Päivölän näyttämön esirippuna oli kihniöläissyntyisen taitelija Germund Paaerin maalaama kopio Akseli Gallen-Kallelan tunnetusta "Sammon ryöstö"-maalauksesta. Se oli upea esirippu, joka nykyisin on nähtävissä Parkanon kotiseutumuseossa.

"Prinsessa Ruusunen" Ruusutalkoissa. Impi Pentti ja Tarja-Riitta Pentti (nyk. Evans).

Näytelmistä

"Prinsessa Ruusunen" oli suuritöinen näytelmä, jossa oli paljon väkeä. Lavasteet, puvut ja muu rekvisiitta tehtiin talkoilla. Krepipaperista tehtiin satoja ruusuja, jotka kiinnitettiin vihreäksi värjätylle kankaalle. Se kuvasi ruusujen peittämää muuria. Näytelmä esitettiin Päivölässä joulukuun 10., 11. ja 12. päivänä 1958. Sen kenraaliharjoituksessa tapahtui ikävä välikohtaus, josta kuitenkin selvitettiin ilman pahempia seuraamuksia.

Olin näytelmän kuiskaajana ja toisena tehtävänäni oli huolehtia esiripusta. Miehet olivat asentaneet näyttämön kattoon kiskoja, joita pitkin verhot liikkuvat naruista ohjaten. Kun sitten vedin narusta, kisko irtosikin katosta ja putosi "sadan vuoden unta" nukkuvan hovin päälle. Onneksi kukaan ei loukkaantunut. Miehet saivat korjattua kiskon ja ensi-ilta sujui kommelluksitta.

Yksi hausimmista näytelmistä oli "Olenko minä tullut haaremiin", jota esitettiin useampia kertoja Päivölässä.

Suosituin näytelmä oli Ensio Rislakin kirjoittama "Ruma Elsa". Siitä piti antaa monta uusintänäytöstä. Hilka Lepistö, nykyinen Koivisto, oli loistava Elsan osassa, samoin kuin muutkin näyttelijät omissa osissaan.

"Prinsessa Ruusunen" Kuvassa mm. Marja Anttila, Ritva Leppälä, Senja Huuhka, Martti Kiviniemi, Hirvo Halmela, Tuovi Passi, Ossi Äijälä, Anna Nieminen, Heikki Lepistö, Anna-Kaarina Kiviniemi, Varpu Hartto, Marita Impponen, Hilka Lepistö, Impi Pentti ja kaksi koululaista istumassa.

“Kaupunkilaismuotia”-näytelmä esitettiin vuonna 1966 Kaartinahon koululla, joka lakautettiin seuraavana vuonna.

Kiertueet

Jokaisen näytelmän kanssa kävimme “turneella” naapuripitäjissä. Kurun seurantalolla esitimme “Olenko minä tullut haaremiin”-näytelmän, samoin Karvian Sampolassa. “Rumaa Elsa” esitimme Parkanon Kuivasjärven Erkalassa ja Kihniön Ihantolassa.

Käytössämme oli tilausajolinja-auto, jolla saimme kuljetettua niin ihmiset kuin tavaratkin. Parkanon ulkopuolella emme saaneet täysiä katsomoita, mutta se oli ymmärrettävää pitkien matkojen ja silloisten huonojen kulkuyhteyksien takia. Silti meille mukana olleille jäi mukavat muistot “turneiltamme”.

Opintomatkat

Näytelmien esityksistä saimme pääsylipputuloja niin paljon, että pääsimme Tampereen eri teattereihin opintomatoille. Tampereen teatteri esiteltiin meille kellarista vintille. Se oli juuri saanut uudet valaistuslaitteet. Näimme verstaat, varastot ja pukuhuoneet kierroksen aikana, samoin tietenkin suuren näyttämön. Lopuksi katsoimme illan näytelmän.

Kilpailut

Osallistuimme Työväenopistojen liiton järjestämiin kulttuuripäivien näytelmäkilpailuihin Tampereella. Satakunnan piirin kulttuuripäivillä Kankaanpäässä parkanolaiset esittivät osan “Rumasta Elasta”. Menestys oli huikea ja Hilikka Lepistöä kiiteltiin ammattilaisen tasoiseksi näyttelijäksi. Myös Anna Nieminen palkittiin naissivuosan esittäjänä. Arvostelijana toimi näyttelijä Mäkelä. Porissa osallistuimme kulttuuripäiville “Kaupunkilaismuotia”-näytelmällä..

Vapaa-aika

Talven uurastuksen jälkeen pidimme vuosittain yhteisen illanvieron, johon kutsuttiin myös opiston rehtori. Siihen aikaan ei ollut opistolaisyhdistystä vaan hyvin vapaamuotoinen toverikunta, jossa oli pääasiassa näytelmäpiiriläisiä. Kaikki kansalaisopiston opiskelijat olivat tietenkin tervetulleita toverikuntaan ja sen illanviettoihin, joita pidettiin Röhönrannassa aliupseerien majalla Parkanonjärven rannalla, upseerien majalla Viinikkajokilaaksossa tai sitten koulun luokissa. Näytelmäpiiriläiset kertasivat talven tapahtumia ja suunnittelivat tulevia näytelmiä.

“Olenko minä tullut haaremiin” Heikki Lepistö, Eeva Lepistö?, Anna Nieminen, Hirvo Halmela, Jukka Pentti, Marja Anttila, Martti Kiviniemi, Ritva Leppälä ja Ossi Äijälä

Näytelmäpiiriläisiä

Mukana olleita henkilöitä olivat mm Marja Anttila, Varpu Hartto, Marita Impponen, Kalle Jähi, Hirvo Halmela, Senja Huuhka, Martti Kiviniemi ohjaajana, Anna-Kaarina Kiviniemi, Päivi Kanervo, Irmeli Lehtinen, Marketta Lehtinen, Hilikka Lepistö, Eeva Lepistö, Heikki Lepistö, Ritva Leppälä, Anna Nieminen, Vesa Niemistö, Tuovi Passi, Osmo Vainionpää, Keijo Vuotari, Ossi Äijälä sekä joukko koululaisia monien muiden ohella. Paljon väkeä tarvittiin erilaisiin tehtäviin onnistuneen kokonaisuuden aikaansaamiseksi.

Mukava olisi joskus saada näytelmäpiiriläiset koolle muistelemaan hauskoja ja antoisia aikoja.

“Kaupunkilaismuotia” Irmeli Lehtinen, Keijo Vuotari, Marketta Lehtinen, Vesa Niemistö ja Osmo Vainionpää.

Teksti ja kuvat Aino Rimpä

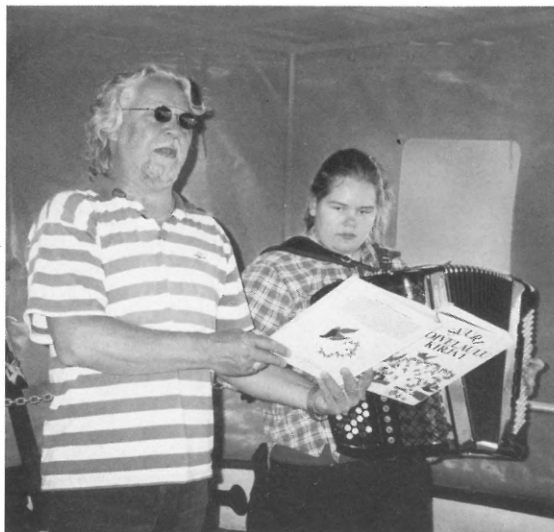
Aktiivisesti kulttuurista

Parkanosta on jo kauan järjestetty kulttuurimatkoja läheisiin kaupunkeihin. Matkan järjestäminen esityksiin ei ole helppoa, ja se vaatii asiaan paneutumista.

Vuonna 1990 kaupungin kulttuurisihteerinä aloitti Anne-Mari Ali-Jaakkola, joka otti kulttuurimatkat osaksi kaupungin kulttuuripalveluja. Siitä lähtien parkanolaisilla on ollut mahdollisuus osallistua erilaisille teatteri- tai musiikkiretkille parikymmentä kertaa vuodessa.

Anne-Mari, tuore filosofian maisteri, on lähiteattereiden ja konserttien järjestäjien kanta-asiakas, niinpä hän saa postitse pöydälleen kauden ohjelmia kuvaavat esitteet. Monesti informaatio ei kuitenkaan ehdi ajoissa ja kulttuurisihteerimme joutuu varaamaan esityksen ennen virallista tiedonjakoa:

- Monta kertaa joudun päättämään matkaohjelmasta ennen ensi-iltoja. Katson, mikä ohjelma kokonaisuudessaan on tarpeeksi tasokas ja monipuolinen. Jokaiselle jotakin -periaatteella. Joudun usein miettimään, mikä saattaisi kiinnostaa. Jos ei jollekin matkalle tule riittävästi osanottajia, se joudutaan peruuttamaan. Voi käydä niinkin, että kyseisen esityksen saatua valtakunnallista huomiota ilmoittautumisajan jälkeen, se haluttaisiinkin nähdä.

Baritoni Sauli Tiilikainen ja parkanolainen Elina Tallila vauhdissa.

- Matkat eivät saa kaupungin tukea, vaan jokainen maksaa periaatteessa itse oman lippunsa. On selvää, että jotkut matkat ovat tappiollisia ja toiset taas tuovat voittoa. Se tasaa tilannetta ja niin voin tarjota myös kulttuuripoliittisesti merkittäviä tilaisuuksia, vaikka ne eivät aina suurta yleisöä kiinnostaisikaan. Sellaiset tilaisuudet ovat taiteellisesti merkittäviä ja niistä on kiinnostunut yleensä vain pieni joukko. Tällä tavoin tasapainotus takaa sen, että mahdollisimman useat saavat nauttia palvelustamme.

Kuluvana syksynäkin Anne-Marin tarjonta on noussut kolmeentoista matkaan. Ilmiselvää on, että tällaisesta määrästä esityksiä aina jonkun joutuu peruuttamaan. Ilmoittautuminen retkelle on aina sitova, se tarkoittaa, että matkan joutuu maksamaan, jos sen peruuttaa ilmoittautumispäivän jälkeen. Anne-Marin matkoilla tyytyväisyys on kuitenkin yleistä.

- Kukaan ei ole vielä sanonut, että lähtö kaduttaisi, muistelee Anne-Mari. Silloinkin, kun esitys ei ole sellainen kuin olisi odotanut, on henkilö ilmoittanut olevansa tyytyväinen, että on esityksen nähnyt. Joskus kuvittelen, että tiedän mikä on suosittu, mutta odlenkin väärässä. Joskus taas yllättäen liput suoraan revitään käsistä. Ei sitä osaa ennustaa... Aina kuitenkin kannattaa kysellä peruutuspaikkoja.

Tyytyväisyys retkillä ei ole lainkaan ihme, sillä Anne-Mari näkee vaivaa asiakkaitensa eteen. Hän ottaa ennakkoon selville taustat ja esittäjät sekä kerää kulttuuritoimittajien arvostelut. Ne hän sitten menomatkalla tulkitsee matkan osanottajille. Jakaa jopa kopiot arvosteluista. Näin kukaan ei saavu sokkona esityspaikalle, vaan osaa ennakoida oikealla tavalla illan itselleen.

Paluumatkalla Anne-Mari kiertää bussissa ja keskustelee henkilökohtaisesti jokaisen halukkaan kanssa illan annista. Keskustelua oikeastaan odotetaan, sillä sen avulla esitys saa syvyyttä, tulee selkeämmäksi kuin yksin pohtien.

Esityskausi jakaantuu syksyyn, talveen ja kevääseen. Syksyn tullen kiinnostus teatteria kohtaan ei aina herää yhtä nopeasti kuin tarjonta, kertoo Anne-Mari. Tänä syksynä hän on tarjonnut 12 erityyppistä esitystä, Herrojen Eevasta Oliveriin ja Laila Kinnusen unohtumattomista lauluista Verdin Requiemiin. Jokaiselle jotakin.

Viime kesänä parkanolaisille tarjottiin retkeä Näsijärvelle, kun entinen hinaaja, s/s Aure oli lähdössä Ruovedelle balladikulisiksi pelkkä miehistö kannellaan. Anne-Mari pani ilmoituksen Ylä-Satakuntaan ja sai ilmoittautumisia kohti sillään täyden määrän, 25 henkeä. Vesimatka alkoi Tampereelta, Mustalahden laiturista.

Kesän kultturiretki täynnä nostalgiaa

Taivas vetäytyy heti laivan irrottua laiturista paksun kaavun taakse. Sade huuhtelee hinaajan kantta ja tummentaa maailman ympärillämme. Siilinkarin kohdalla tuuli repii aaltoja jo uhkaavasti. Tulee mieleen Kuru-laivan onnettomuus vuonna 1938. S/s Aureen kapteeni ei hämmenny. Hän pitää ruoria tiukasti paikoillaan kohti pohjoista — ja selkeämpää sineä.

Kohta s/s Aure puksuttaa auringon kiiltävään kiloon. Ohi tamme Teiskon korkeine linkkimastoineen, Toikon suuren sukutilan laivalaitureineen ja monine aittoineen, Kurunlahden ja Muroletta enteilevät kapeikot. Hanuristityttö Elina Tallila antaa sävelten tahdittaa puksutusta. Joku tanssahtaa. Äkisti höyrylaivaamme tärisyttää huikea puhallus. "Huutaa kuin hinaaja" nyökkäävät matkustajat toisilleen.

Yllätys astuu alukseen Muroleessa: Kansallisoopperamme baritoni Sauli Tiilikainen hyppää kannelle vaimonsa kera rennosti raitapaidassa ja farkuissa. Ja haitari soi.

Muroleen jäätyä taakse Sauli houkuttelee matkajat yhteislauluun. Tunnelma tiivistyy auringon säteistä, höyrylaivan puksutuksesta ja laulamisen ilosta. Sitten baritonimme asettuu soolon osaan ja Oskar Merikannon "Anniina" kiirii vettä myöten. Vastaa lipuu s/s Tarjanne ja tervehti meitä kumealla huudollaan. Kalelaa, Akseli Gallen-Kallelan Ruoveden erämaateljeeta lähestyessämme hinaaja jälleen huutaa niin voimallisesti, että vieraileva turbovene suostuu kuin suostuukin antamaan tilaa laiturissa.

Kalelassa Aivi Gallen-Kallela kertoo Suomen ensimmäisestä gobeliinista Metsäkanat, joka vuonna 1900 Pariisin maailmannäyttelyssä sijoitettiin Iiris-huoneen seinälle friisinä, viitenä kappaleen. Emil Wikströmin vuonna 1887 luomasta reliefistä, joka esittää ystävää Akseliä Pariisin aikoina. Suuresta öljyvärytyöstä Mäntykoski, jonka Akseli Gallen-Kallela aloitti Kuusamossa Paanajärven rannalla vuonna 1898. Kauneimpana ja mielenkiintoisimpana kerää huomion kuitenkin työ nimeltään Ad Astra. Siinä tyttö kullankeltaisine hiuksineen, kuin sädekehä pään ympärillä, kohottaa kätensä kohti tähtiä...

Ruovedellä, ravintola Lierassa nautimme päivällisen ja laivarannassa Näsijärven balladin. Kurun kanttori, Pentti Tynkkynen on sovittanut ja osin säveltänytkin Näsijärven rannoilla eläneistä ja tapahtuneista. Pääosissa esiintyvät Inga Sulin ja Sauli Tiilikainen. Kun Lamminmäen bussi purkaa porukan Parkanossa, puolivuorikautta on vierähtänyt - täynnä nostalgiaa ja suomalaista kulttuuria.

S/s Tarjanne tervehtii komealla vihellyksellään. Lähestymme Muroleen kanavaa.

Arja Honkanen, Pirkanmaan aikuislukio

Usko ja elämän tarkoitus

Elämä maapallolla on ollut suuri ihmetyksen aihe niin kauan kuin on ollut elämääkin. Miten kaikki on saanut alkunsa ja mikä on tämän kaiken olevan tarkoitus? Tätä me ihmiset pohdimme loputtomiin saamatta kuitenkaan täydellistä vastausta kysymyksiimme.

Raamatun luomiskertomuksessa kerrotaan maailman saaneen alkunsa Jumalan luomistyön tuloksena. Jumala on muovannut lähtökohdan, josta on alkanut valtava kehityksen kilpajuoksu. Moni asia on muuttunut luomiskertomuksen ajoista eikä kehityksen loppumisesta ole pienintäkään merkkiä. Kaikkea elollista elämää voidaan tutkia ja selittää tieteellisesti, mutta miten selitämme maailman alulle panneen voiman? Uskova ihminen uskoo luomiskertomuksen todeksi, mutta asialla on myös epäilijänsä.

Asiaa on pohtinut artikkelissaan myös biologi, tiedetoimittaja Petri Riikonen Tiede 2000 -lehden vuoden 1998 ensimmäisessä numerossa. Hän on itse uskova ihminen eikä näe ristiriitaa uskon ja evoluution välillä intuitiivisesti ajatellen. Tilanne onkin jo toinen, kun pitää ruveta mietimään, miten selittäisi johdonmukaisesti tieteellis-uskonnollisen maailmankäsityksen. Hän on ymmällään eikä usko olevansa ainoa tällaisen tilanteen edessä.

On myös kuviteltu, että mitä enemmän ihmisellä on tietoa sitä vähemmän on tilaa Jumalalle ja uskolle. Riikonen ei usko "aukkojen Jumalaan"; siis sellaiseen Jumalaan, jolla täytetään tietämättömyyden jättämät aukot. Hän myöntää, että monia asioita voidaan selittää evolutiivisesti, mutta on myös olemassa asioita, joita ei voida pelkällä järjellä ymmärtää. Samoin hän uskoo tietoisuutta pystyttävän selittämään hermofysiologian avulla ja tietoisuuden syntyä evoluutiolla. Niinpä Riikonen kyseleekin oman Jumalansa perään.

Usein mietitään myös Jumalan tekojen tarkoitusta. Ihminen ei voi käsittää, miksi maailmassa on kaikenlaista pahaa ja paljon kärsimystä, jos Jumala on olemassa. Miksi Jumala antaa pahuuden tapahtua, jos hänellä on maailman valta käsissään? Riikonen odottaisi luomisen ja hyvyyden näkyvän maailmassa, mutta asia ei kuitenkaan aina ole näin. Hänen mukaansa se juuri onkin tieteellis-uskonnollisen maailmankäsityksen perusongelma.

Tarkasteltuaan asiaa toisesta näkökulmasta, Riikonen oivaltaa, että ehkä juuri luonnonlait ja evoluutio ovat Jumalan tapa toimia. Maailman hyvyys on ihmisen omassa hallinnassa, jos hän osaa sitä oikein käyttää. Ihmisellä on vapaus tehdä moraalisia valintoja ja toimia oman mielensä mukaisesti ja hän tekee monenlaisia ratkaisuja. Pieleen menneistä asioista ja luonnossa tapahtuvasta pahuudesta ei siis pitäisi aina syyttää Jumalaa, vaan katsoa peiliin. On luonnonlain mukaista, että ihminen käyttää luontoa hyväkseen hankkiessaan syötävää; samoin te-

kevät eläimet. Heikkojen olentojen on alistuttava vahvojen edessä joutuessaan ravintoketjussa toisten syötäväksi. Näin on tapahtuttava, sillä muuten elämä ei voisi jatkua. Maailmassa taistelu elämästä on aina oma kärsimysnäytelmänsä.

Samassa Tiede 2000 -lehden numerossa on Risto Vartevan vuonna 1995 suomentama Richard Dawkinsin artikkeli, joka käsittelee maailmassa tapahtuvaa pahuutta ja kärsimystä hie- man eri näkökulmasta kuin Riikonen. Dawkinsin mukaan luonto ei ole lempeä, mutta ei myöskään julma, eikä sen tarkoitus ole tuottaa tuskaa, mutta ei myöskään vähentää sitä. Hän poh- tii, kuinka joka hetki maailmassa paetaan henkensä edestä yrit- täen välttää joutumasta nälkäisen pedon suuhun tai näännyttään janoon tai nälkään. Jos ruokaa olisi tarjolla yltäkylläisesti, li- sääntyisi kaikki elollinen räjähdysmäisesti ja lopulta nälkä, puute ja kurjuus olisivat väistämättä edessä.

Luonnossa vallitsee tietty järjestys. Dawkins tarkastelee myös DNA:n ja luonnossa tapahtuvien asioiden yhteyttä. Luontoa ei kiinnosta kärsiikö joku, kunhan elollisen olennon DNA saadaan säilymään jälkipolville. Niinpä elämä on taistelua ja siinä taiste- lussa on heikompien väistyttävä. On kuitenkin tilanteita, jolloin ei ymmärretä Jumalan tarkoitusta. Dawkins kertoo sanomaleh- dessä olleesta uutisesta, jossa erään roomalaiskatolisen koulun oppilaita kuljettanut bussi oli joutunut onnettomuuteen ja kaik- ki lapset olivat kuolleet. Tällaisessa tilanteessa ihmisessä herää epäusko ja hän kyselee, miksi tämän on annettu tapahtua.

Eräs pappi oli myös pohtinut onnettomuutta, eikä hänkään ymmärtänyt Jumalan tarkoitusta. Hän kuitenkin oli sitä mieltä, että tapaus todistaa ihmisille, että tällaista elämämme todellisen arvojen maailmassa on - maailmassa, joka on hyvän ja pa- han maailma. Dawkinsin mukaan tällaisen maailmankaikkeu- den tarkoitus ei ole sen paremmin hyvä kuin pahakaan. Ei ole ylipäänsä mitään tarkoituksia. Geenien monistuessa fysiikan sokeiden lakien mukaan, jotkut joutuvat kärsimään ja jotkut saavat elää onnellista elämää.

Ehkä Jumalan tarkoitus on ollutkin se, että Hän on antanut kaikelle alun, josta evoluution on ollut määrä jatkaa eteenpäin. Ilman maailmassa tapahtuvaa elämää, kuolemaa ja kärsimystä luonnon tasapaino ei säilyisi. En usko, että olisimme onnelli- sempia, jos maailmassa tapahtuisi pelkästään hyviä asioita? Odottaisimme löytävämme vielä parempaa, emmekä tyytyisi siihen, mitä jo on. Meistä tulisi katkeria. Elämämme on kuiten- kin lyhyt ja se meidän tulisi osata elää oikein. Se mitä teemme, vaikuttaa elämäämme ja elinympäristöömme - myös tulevai- suuteen. Voimme tehdä virheratkaisuja tehdessämme valintoja, ja niillä saattaa olla kauaskantoiset seuraukset.

Ihmiselle on annettu rajattomat valtuudet toimia haluamal- laan tavalla tässä maailmankaikkeudessa, mutta hänen on myös muistettava vastuunsa. Vaikka ihminen on suuri tekijä kehityk- sen virrassa, uskon kuitenkin, että on olemassa meitä ihmisiä suurempi voima, joka ohjailee elämäämme suurempien suunni- telmien mukaan. Meidän on valittava, lähdemmekö seuraamaan hyvälle tielle ohjaavaa omantunnon ääntä vai menemmekö sii- tä, mistä aita on matalin. Sille tielle on liian helppo lähteä, mut- ta se vie ihmistä mukanaan väärään suuntaan. Uskon, että kai- kella elämässämme ja ympärillämme tapahtuvalla on Jumalan suunnitelmissa tarkoituksensa. Jokaisen ihmisen elämä on suu- remmissa käsissä ja jokainen joutuu lähtemään täältä vuorol- laan, olemme valmiita tai emme.

Teksti Marita Peltoniemi, kuvat Kari Laamanen

Luonnonsuojelu- rahasto Pirkanmaalle

Tuulimyllymäki.

- *Natura-suojeluohjelma vietiin läpi liian byrokraattisesti ja suojelun hyvä tarkoitus hukkui liian usein marssijärjestyskiistoihin.*

- *Tavallinen tallaaja ei useinkaan ymmärrä laajemmin biotoopeista ja lajien seurannasta, mutta on usein oppinut arvostamaan ja rakastamaan jotakin yksittäistä luontokohdetta tai rakennelmaa, kuten suolampea, kiveä, laidunkettoa, latoa, mäyrän pesää, ketunkoloa, myllyn raunioita, kulleroniittyä, koskematonta koskea, koivukujaa.*

Tällaista keskustelua on käyty luonnonystävien kesken usean vuoden ajan. Yhtenä keskustelujen tuloksena perustettiin vuonna 1999 uusi vaihtoehto luonnonsuojelun rahoittamiseksi: Pirkanmaan luonnonsuojelurahasto. Rahaston puheenjohtajana toimii tällä hetkellä Juha Salokannel Kangasalta ja yhtenä hallituksen jäsenenä artikkelin kirjoittaja. Mallia rahasto on saanut Satakunnassa toimivasta rahastosta.

Tietoa löytyy ja tahtoaakin?

Maanomistaja tahtoo usein vapaaehtoisesti suojella tietyn kohteen, kenties sukulperinnön. Moni pikkuviljelijä pitäisi lampaita ketoa kaluamassa, kun saisi hieman apua tai avustusta aidan tekoon. Tai usein maanomistaja ei lainkaan ymmärrä omistavansa jotakin ainutlaatuista kasvi- tai eläinlajistoa, maisematyyppiä. Tiedon ja tiedostuksen puutetta on. Jokamiehen oikeuksilla löydetään monta liito-oravan koloa, mutta metsän omistajalle tieto ei välttämättä kulje.

Vapaaehtoista suojelua

Pirkanmaan luonnonsuojelurahasto tarjoaa mahdollisuuden luontokohteen tai kulttuurikohteen vapaaehtoiseen suojeluun. Jos maanomistaja haluaa säilyttää jotakin arvokasta ja kaunista, rahasto voi tukea hanketta taloudellisesti ilman omistusoikeuden siirtymistä. Maanomistaja tekee itsenäisen suojelupäätöksen yksilöllisen ratkaisumallin pohjalta; esimerkiksi hän voi sitoutua määrääjäksi tai pysyvästi kohteen hoitamiseen, toimenpiteisiin perinnemaiseman ylläpitämiseksi.

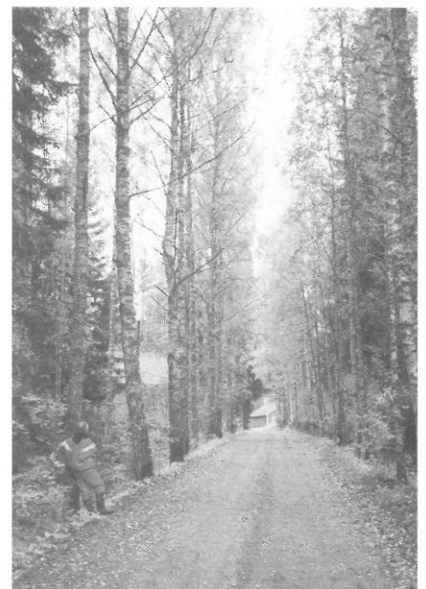
Rantaluhta.

Lahjoitusten vastaanottoa ja yrityskummitoimintaa

Mm. yritykset, yhteisöt, oppilaitokset ja yksityiset henkilöt voivat tukea maakunnallisen suojelurahaston toimintaa yksittäisin lahjoituksin, keräyksin, testamentein, tukitapahtumien muodossa. Yritys voi valita kummikohteen, jonka luonnonarvoista jaetaan tietoa yrityksen sisällä tai ulkopuolella. Näin tieto kulkee kiinnostavassa muodossa. Kummikohde voi olla myös yhteisten virkistysretkien rikastaja. Asiantuntija-avun välittäminen ja tiedostojen luominen kuuluu myös rahaston toimenkuvaan.

Paikallisuus ja vaihtoehtoisuus

Pirkanmaan luonnonsuojelurahaston valttina on sen paikallisuus. Sekä lahjoittajia että suojelukohteita etsitään ensisijaisesti lähiseuduilta. Suojelu on eri tavalla mielekästä silloin, kun mielipaikka on lähellä. Luonnon suojelemiseksi on olemassa useita julkisin varoin toimivia tukimuotoja. Mm. metsälain mukaan tietyt metsäbiotoopit, kuten luonnonpurot, ovat suojeltuja. Rahaston tarkoitus on täydentää näitä tukimuotoja sellaisissa kohteissa, joita valtio ei tue esim kohteen pienuuden vuoksi. "Oman" luonnon-suojelualueen, nimikkometsän tai -saaren perustaminen on ollut aina ja tulee olemaan teko, joka kertoo suoje-
lijän arvoista jälkipolville.

Koivukuja.

Teksti Aino Rimppi, kuvat Kotiseutuarkisto ja haastateltava

Kesällä 60 vuotta sitten

Parkanossa aavistettiin uusi lähtö

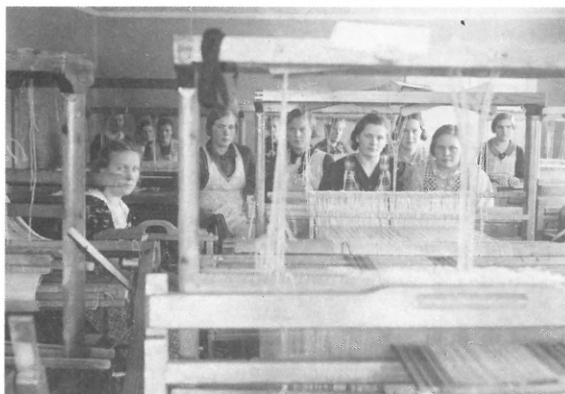
Reilut 60 vuotta sitten Luisenniemen Einari Kuivasjärveltä kihlautui kihniöläisen tytön kanssa. Einari oli talvisodan jälkeen palannut kotiin rintamalta rauhan julistuksen jälkeen ja ruvennut paiskimaan töitä kotitilallaan. Tunnelma oli tuolloin kuitenkin vähän painostava. Ilmassa leijui uuden lähdön uhka.

Einarin oli määrä jatkaa vuonna 1836 perustetun sukutilan pitoa. Hän teki töitä mielellään. Einari oli tuolloin 26-vuotias, mies parhaassa iässä perustamaan perhettä. Aavistus sodan jatkumisesta leijui ilmassa siinä määrin, että kesän alussa Einari ja kihniöläinen Aira Mäntylä halusivat kuulutukset.

Kesä 1941 alkoi ristiriitaisin tuntein. Talvisodan jälkeen ehdittiin kyllä tehdä paljon töitä. Edellisinä kesinä oli korjattu hyvä sato. Parempi kuin koskaan. Kolmekymmenluvun suuren pula-ajan jälkeen ihmisillä oli ruvennut menemään hyvin. Oli hankittu hevosia ja katsottiin toiveikkaana tulevaisuuteen. Talvisotakin oli sodittu. Mutta sittenkin...

Einarikin sen aavisti, että vielä olisi lähdeittävä. Kaikkihan sen tiesivät - tai aavistivat. Vaikka karjalaisetkin olivat palanneet Parkanosta takaisin kotikonnuilleen. Suojeluskunta hankki aseita puolisalaa Saksasta. Huhu lähdön uhasta levisi.

- Me mentiin naimisiin kiireesti kesäkuun 19. päivä. Kolme päivää ennen lähtöä. Parkanossa vihittiin silloin 25 paria. Kuulutettiin ja vihittiin samanaikaisesti. Kihniön pappilassa meidät vihittiin. Ei ne tienneet kotonakaan mitään. Ruustinna ja palvelija siinä olivat keittiön oven raossa todistajina. Kai me se sitten ihan virallisesti tehtiin. Ja on se liitto pitänyt. Yhden kerran olin lomalla ennen joulua.

Vaimoja ja tyttäriä "kotirintamalla".

Kalle Kettula sota-asussa: aina ei löytynyt oikeaa kokoa.

Puukäyttöinen auton moottori

Parkanossa kuten muuallakin Suomessa laitettiin paikkoja kuntoon talvisodan päätyttyä. Siemen oltiin pistetty keväällä 1941 maahan ja viljelijät valmistautuivat kesän aheruksiin pelloillaan. Hevonen oli tuolloin paras kone. Ei ollut vielä traktoreita, mutta jonkinlaisia maanviljelykseen kehiteltyjä koneita alkoi siellä tällä olla. Kuorma-autoja sen sijaan alkoi olla Parkanossakin.

Kalle Lamminmäellä oli kuorma-auto. Hän oli autoilija, vaikka maatilahan Lamminmäki alunperin oli. Kalle kuskasi autolaan siellä, missä tarvittiin. Jatkosodan puhjettua hän oli 26-vuotias ja perheellinen.

- Kaikki me yritettiin alkaa elää, vaikka kaikki tiesi, että sinne mennään uudelleen. Minulla oli kuorma-auto vuodesta 1936. Linja-auto oli Moisiolla.

- Minut oli vihitty vuonna 1938 - ennen talvisotaa. Oli perhettäkin, pieni poika, talvisodan aikana syntyi. Kaikki oli tällä ikään kuin varpaillaan. Sitten tuli käsky lähteä. Kaikki tällä lamaantui silloin. Minä olin auton kanssa tulossa Seitsemisistä, kun Jaakkolankylässä yksi auto tuli vastaan ja pysäytti minut. Siinä sain käskyn lähteä. Työt loppu siihen paikkaan. Ei siinä ollut mitään sanottavaa. Tulin kirkolla ja lähdettiin yhdessä Vammalaan. Meitä oli Parkanossa autoilijoita kuudesta seitsemään miestä. Meidät koottiin tykistöön.

- Koko jatkosodan ajan me ajettiin lomilla Parkanossa puuvehkeillä. Ei meillä bensaa ollut, se oli valtion varastoissa. Tarvittiin rintamalla. Siinä autossa oli moottorin pohjalle valettu pesä, jossa oli hiilet. Kun puut paloi, niin kehittyi kaasua. Siinä oli sellainen läppä ja sähköimuri, joka imi ilmaa pesään, niin puut paloi ja se kaasua sai moottorin käymään.

Parkanossa taloja harvakseltaan

Risto Viitamäki teki mm. rakennustöitä. Häinkin tiesi, että vielä tulisi lähtö, vaikka muutoin tuntui menevän hyvin. Risto oli vasta 19-vuotias, tunsikin kotipaikkakuntansa hyvin. Seuraili tapahtumia ja asioiden kulkua.

- Oli päästy pulavuodesta hyvin eroon. Raha oli taas liikkeellä. Sitten tuli talvisota. Talvisodan jälkeen tehtiin paljon töitä. Oli kylläkin niitä väliinputoajia. Niitä olen ajatellut. Oliko edes leipää kaikkina päivinä. Työkykyistä porukkaa ainakin oli paljon ja kylvöt tehtiin miehissä. Isommissa taloissa sai työtä ja naapurit keskenään teki töitä vuoronperään toistensa kanssa parittain, kylvökin meni mukavammin. Naapurisopu pelasi. Meillä oli Parkanossa hyvin, kun oli rautatiekin.

- Ei minulla silloin jatkosodan aikana vielä ketään vakituista tyttöystävää ollut. Oltiin niin ujoja. Me pojankölvit enemmän harrastettiin kaikenlaista, silloin kun ei töitä tarvinnut tehdä. Kesällä uitiin ja pelattiin palloa. Meitä oli kylällä monta kaveria. Tein minä joskus ehtoisin rytiäkin. Puoloorukilla niitä silloin tehtiin sydämiä, johon sitten puolattiin lankaa. Silloin oli niitä loinpuitakin, joissa luotiin kata. Se tarkoitti loimia.

- Sodassa meidän jääkärijoukkueessa melkein kaikki oli poikamiehiä. Minä näin, kuinka vaikeaa perheellisillä oli. Oli huoli perheestä ja omasta kohtalosta. Se oli kaksinkertainen risti.

- Minä joskus siihen aikaan mittasin matkaa Kissakalliolta Käenmäkeen. Harvaksen oli taloja. Kuttikalliolla oli Sairasen vanha vaatekauppa. Kivimakasiinia vastapäätä oli Laineen kauppa, siinä talossa joka nyt paloi. Kulmassa oli ovi. Siellä oli sillitynnyri oven pielessä ja kaikenlaista tavaraa ripustettu seinille. Oli hevosen valjaitakin. Miehet istu sen sillitynnyrin päällä ja piiputteli. Ne puhu siellä kylän asiat. Paljon oli isoja laati-koita ja niissä tavaraa. Yhdessä oli sokeritoppia. Ei silloin ollut palasokeria. Sipelillä lyötiin topasta sopiva pala. Sekatavara-kaupassa oli kakenlaista, kretonkiakin. Liha oli kuitenkin lasin takana. Ei se siisteys kaikkein parasta ollut...

Parkanon Kairokosken asemalta lähdettiin ja sinne tultiin saattamaan.

- Molemmat osuusliikkeet oli. Emil Lehdon perilliset, se oli kaupan nimi, oli myöhemmin OTK. Sillä paikalla on nyt kirjasto. Niemisen kauppa oli Kiviniemen tiloissa. Ulkorakennukset oli takana. Niin ja se Korpelan kauppa oli tietysti. Oli siinä joku linja-autopysäkkikin Korpelan takana, ja kilometripaalu ja sähköpaalu. Taisi olla kaksi nahkurinverstastakin. Virtseen hoiti veropuolen hommia, ja siellä oli myös omenapuutarha.

- Kantola piti lihakauppaa Lorens Lehtolan talossa ja Järvenpään tyttaret laitto siellä maitoa kannuihin. Oli siinä joku limonaaditehdaskin. Elämä rupes vakiintuu kovalla yhteistyöllä ja yhteisymmärryksellä. Sosiaalinen puolikin rupes paraneen, kun huutolaisaika oli loppunu.

Kalle Kettula oli töissä rakennuksella. Elämä oli kohdellut siihen asti hyvin. Hän oli töissä mm. Korpelan rakennuksella. Kalle joutui lähtemään rintamalle muiden mukana.

- Minä kuljetin niitä käskyjä. Ei siinä kukaan vastaan pullikoinnu. Ymmärsivät, että lähteä piti. Yleensä kaikki miehet löytyi paikan päältä. Toukolassa oli nurkassa iso kasa armeijan vaatteita. Siitä kukin etsi itselleen sopivat. Ei siinä mitään juuri puhuttu. Toiset haki vaatteensa Päivölästä. Olisiko ne suojeluskunnan väki tuonnu. Vieläkin ihmettelen, ettei ollut kukaan valvomassa, mutta eihän siinä kenellekään mitään varkauksia silloin mieleen juolahtanu.

- Meidän komppania kottiin ja oli siellä ainakin yksi joukkueen komentaja Ikaalisista. Komppanian päällikkö ei ollut mikään hyvä mies. Se anto vääriä käskyjä. Se vaihdettiin myöhemmin. Minä olin toisessa komppaniassa.

- Hevosilla me silloin liikuttiin. Meidät vietiin asemalle ja sinne tuli naisia saattamaan. Minä olin silloin 23-vuotias. Ei minulla ollut morsiota. Vanhemmat, isä ja äiti vain. Isä oli jo melkein 60 vuotta eikä sen tarvinnut lähteä. Me asuttiin silloin Vuorijoella, se kuului Parkanon kylään. Meidän hevonen määrättiin kyläkunnan maataloihin töihin. Se oli vahva ja hyvä hevonen. Muista taloista vietiin hevoset sotaan.

Sotatoimissa tarvittiin hevosia, ja Parkanosta niitä vietiin paljon.

Parkanon yläasteen 7. ja 9. luokka

Kotiseutuni on Parkano

Nuorten runoja kotiseudun merkityksestä

Muistojen kaupunki

Illan hämärässä
katson uinuvia katuja,
joita olen tallannut
tuhannet kerrat.
Niillä olen odottanut ihmisiä,
löytännyt ystävän,
etsinyt rakkautta.

Huoneeni ikkunasta näen pihan,
jolla olen kasvanut ihmiseksi,
joka minusta tuli.
Siinä olen leikkinyt,
kaikki leikit lapsuuteni.

Täällä on kotini, perheeni,
kaikki ystäväni.
Täällä olen nähnyt auringon,
palvonut yön pimeyttä,
ihaillut myrskyä,
ja vaikka minä lähden,
sydämeni jää tänne,
muistojeni kaupunkiin,
Parkanoon.

Tigerus, 9.lk

Parkanon metsissä

Ei tarvitse pitkään etsiä,
kun jo Parkanosta löytää metsiä.
Metsään voi mennä milloin vaan,
edes pieneksi hetkeksi rauhoittumaan.

Metsä on kotoisa kuin linnulle pesä,
oli sitten talvi tai kesä.
Parkanon metsissä ei murehdita huolia,
ajatellaan vain elämän hyviä puolia.

Emilia, 7.lk

Kotiseutuni,
vihata vai rakastaa
nuori katsoo suurin silmin
tätä maailmaa

Kuin lintu, joka lentää pois pesästään
kuin kukka, joka kuihtuu,
jos se juuriltaan revitään.

Muistot, ylpeys, kiintymys,
kotiseutuni on Parkano.

Maija, 9.lk

On talvi, ja lunta sataa.
On satanut jo pari päivää.
Huomenna on jouluaatto.

Katselen ulos huuruisesta ikkunasta.
Pojat ovat lumisotaa ulkona.

Huomenna on jouluku.

Aleksi, 7.lk

Istun luokkahuoneessa,
ystävieni keskellä.
Viileä tuuli puhalttaa ikkunoista,
hiukset tulevat silmilleni.

Paperille pitäisi väsätä ajatuksia.
Ajatuksia tästä paikasta,
tästä kaupungista.
Kaupungista,
jossa olen asunut aina,
koko lapsuuteni.
Kaupungista,
jossa asuu perheeni,
ystäväni,
minulle tärkeät ihmiset.

Ei sitä tunnetta voi kuvailla,
ei tunnetta, ei ajatuksia.
Sen käsittää vain,
jos täällä asuu.

Tuuli puhalttaa edelleen,
paperille kertyy sanoja,
kokonaisia lauseita...
Ei tätä paikkaa niin
vain kuvailla.

Täällä on paljon kauniita asioita,
jos niitä osaa katsoa
oikeasta kulmasta.

Hameprinsessa, 7.lk

Täälläkö on hyvä?

Isä, tämänkö tahdoit
minulle näyttää, jälkeesi jättää?
Tämänkö minulle loit,
että loisin sitä taas eteenpäin,
kuin viestiä, joka kiirii jälkeeni
ilosanoman lailla.
Täälläkö minun on hyvä?

Kuulen jäiden lähtevän, puron solisevan
tunnen auringon lämmön ja veden viileyden
hyväilyn.

Haistan omenapuiden kirpeän tuoksun
ja maan taas käyvän.
Siinä se on, näen sen, kun astun satojen tähtien alta,
pakkasen kiristämästä yöstä sisään lämpimään.

Aistein, saan vastauksen kysymykseeni:
täällä minun on hyvä.

Maija, 9.lk

Aino Arna, Pirkanmaan aikuiskoulu

Suuri lama

Sotien jälkeen vähitellen syntynyt hyvinvointiyhteiskunta muuttui 1980-luvulla koko kansaa käsittäväksi kulutusyhteiskunnaksi. Ostamisesta oli yht'äkkiä tullut kansanhuvi. Kauppakeskuksia ja supermarketeita toinen toistaan suurempia nousi kuin sieniä sateella. Lapsille rakennettiin huvipuistoja, kylpylöistä tuli uusia retkikohteita erityisesti iäkkäille ja aivan uudella tavalla terveydestään huolehtiville ihmisille.

Rahaa tuntui olevan kaikilla. Ihmisen innostuivat yhä kiihkeämmin tuhlaamaan. Uusia taloja, kesämökkejä, autoja ja muuta maallista mammonaa oli helppo hankkia. Jos omat rahat eivät riittäneet, pankki antoi mielellään ns. kulutusluottoa, joskus ilman takuitakin. Kansalaiset muuttuivat luottokorttiasiakkaiksi.

Mihin tämä kaikki sitten lopulta johti? Maa alkoi painua laman puristukseen. Kansa otti lainaa, joskus suuriakin määriä pystymättä selviytymään niistä. Seurasi konkurssi, pankit velkaantuivat ja niistä tuli valtiolle suuri rasite. Pankkeja ei voitu päästää konkurssiin, joten valtio otti niitä hoitoonsa ja maksoi suuria summia pankkitukea.

Kulutuksen hyvinä päivinä veroja laskettiin, markka devalvoitiin, jotka molemmat vain kiihdyttivät kulutusta. Markan arvoa valtio koetti pitää vakana kaikenlaisilla tukistoilla. Nämä toimenpiteet lisäsivät tuontia, mutta vähensivät vientiä. Näin suomalaisilta yrityksiltä loppui työ, tuli työttömyyttä, ja monet yrityksen joutuivat konkurssiin.

Kun oli työttömiä, ei tullut myöskään verotuloja. Tämä puolestaan johti siihen, että kaikenlaisia sosiaalisia etuja jouduttiin vähentämään. Vaikka lamasta selviitiinkin nopeasti, jäi siitä jäljelle pysyviä kriisejä, joista selviäminen on suorainen ihme, työttömyys, korkea verotus, kansalaisten velkaantuminen ja ennen kaikkea suurin ja vakavin asia: kansalaisten henkinen hätä.

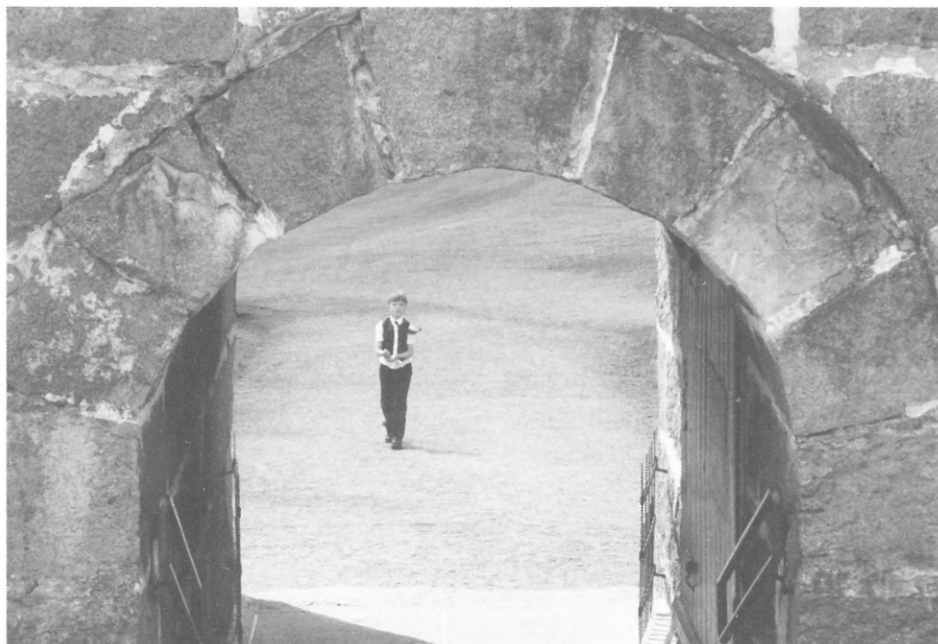
Nyt meillä ei pitäisi olla enää lamakausi. Suomen talous on vakiinnuttamassa asemaansa kansainvälisestäkin katsoen. Suurin tukija on elektroniikkateollisuus, varsinkin Nokia, joka on

nostanut Suomen talouden nousuun. Mutta kansalaisilla ei mene hyvin. Toisaalta meillä on suuria optiomiljonäärejä, toisaalta paljon vähävaraisia. Moni ei tiedä paikkaansa maailmassa.

Aina on ollut niin, että suuren kriisiajan jälkeen yhteiskunnassa on tapahtunut kokonainen kulttuurimuutos. Nyt on sellainen menossa. Nuoriso etsii itseään. Nopea rikastuminen, helppo elämä ei avaudu kaikille, pitää etsiä uusia selviämistapoja. Nyt ihmisiä mietityttävät uudet arvot. Nuoret ovat jo osaksi oivaltaneet, että kohtuuton kuluttaminen vie huonompaan suuntaan. He pyrkivät suojelemaan luontoa, joskus ehkä liiaksikin nuoruuden innolla. He ymmärtävät meitä vanhemman polven kansalaisia paremmin esim. kierrätyksen. Niin kännykkäkansaa kuin ovatkin, he arvostavat kirpputoriostoksia.

Me olemme nyt EU-kansalaisia. Menneeseen tuhlaavaiseen, itsekkääseen elämäntapaan ei olisi enää varaa. Pitäisi panostaa lähimmäisiin, ajatella omaa nenää pidemmälle. Emme voi sulkea silmiämme maailman hädältä ja omaa vastuutamme siitä.

Olisiko ollut parempi elää suojattua turvallista elämää ilman EU:a, vai ajatella itseään yhtenä pienenä osana suuremman ja kaikille tasapuolisemman maailman luomisessa? Suomen ja koko Euroopan parantaminen ei ala valtioista tai kansasta vaan yksittäisestä ihmisestä. Niin kauan kuin me emme sisäistä itsellemme asioiden tärkeysjärjestystä, toisen tilaan asettumista, maapallon

kuva: Aino Rimppi

rajallisuutta, ei yhteiskunta voi muuttua parempaan suuntaan, vaan maailmasta tulee yhä enenevä kilpailuyhteiskunta, jossa "kynärpäätaktikot" menestyvät, kaikki suuri menestys: rikkaat rikastuvat ja köyhät köyhtyvät.

Suomi on aina selvinnyt erilaisista murroksista ja kriiseistä, pudonnut kuin kissa jaloilleen. Tulevaisuudessa näin varmasti käy, mutta säästytisimme monilta vaikeuksilta, jos yrittäisimme aloittaa muutoksen itsestämme. Maamme on niin pieni, ettemme voi kovinkaan paljon vaikuttaa siihen, mihin suuntaan esim. Eurooppa kehittyy, mutta oman maamme sisällä voimme tehdä parhaamme.

Mirja Ahoniemi, Eila Toriseva ja Virpi Uusi-Luomalahti

Rauhalan arkea ja juhlaa

***Ikäihmiset viihtyvät Rauhalan
Palvelukeskuksessa, sillä vanhusten huolto
siellä on tasokasta. Huoltoon kuuluu laitos-
ja avohoitoa parkanolaisille vanhuksille.***

*Asukkaiden Mukkelis makkelis -jumppa
käynnistyi syksyllä. Jos ei heti uskaltaudu
lattialle voi aluksi vain seurata.*

Palvelukeskuksessa on 60-paikkainen Rauhala-koti. Sen tehtävänä on tarjota kodin-omaisessa ympäristössä ympärivuorokautista, ammattitaitoista ja asiantuntevaa hoito- ja hoivatyöhön kuuluvaa palvelua, jota vanhuksat tarvitsevat.

Palvelukeskuksessa on löytänyt paikkansa myös 10 hengelle tarkoitettu päivätoiminta. Silloin ohjataan, annetaan virikkeitä, hoivataan henkilökohtaisesti ja pidetään huolta palvelukeskukseen tulevista päiväasiakkaita. Työ on eräänlaista avohoidon tukipalvelua. Hallukkaiden on helppo saapua Rauhalan palvelutaksilla.

Aamujumppaa musiikin tahdissa

Kuntovoimistelu, erilaiset peli- ja toimintahetket sekä ohjelmalliset tuokiot täyttävät Rauhala-kodin asukkaiden päivän. Jokaiselle viikolle on oma ohjelmansa, jonka asiakkaiden toiveiden pohjalta suunnittelee kuntohoitaja yhdessä päivätoimintahenkilöstön kanssa.

Toiminnoista löytyy toki suosikkeja. Aamujumppahetket musiikin tahdittamina, jännittävät bingo-pelit ja yhteislaulutuokiot ovat aina listoilla. Vankan suosion ovat myös saavuttaneet päivälehtien ja Ylä-Satakunnan lukuhetket, liikunnalliset iltapäivätaanssit ja keinutuolivierashetket.

*Syksyllä noukittiin viinimarjoja. Asukkaat
pitivät kovasti tästä puuhasta ja osa jopa
perkasi marjat keittiölle valmiiksi.*

Joulupipareita leipomassa Ahomansikassa.

Vierailuja ja tervehdyksiä

Nautinnollisen musiikkituokion on Rauhalan asukkaille antanut Parkanon Eläkeliiton miesryhmä. Toivotuja vieraita ovat myös lapsiryhmät kerhoista, päiväkodeista ja peruskoulusta. Perinteeksi ovat jo muodostuneet mieskuoron joulutervehdykset.

Parkanon Eläkkeensaajien tanssiryhmä on käynyt myös esiintymässä ja avustanut tanssitapahtumissa. Monet haitarinsoittajat ja yksittäiset henkilöt, joulupukkia unohtamatta, ovat järjestäneet ohjelmaa ja ikimuistoisia hetkiä niin Rauhalan omille asukkaille kuin päivätoiminta-asiakkaillekin.

Kaikki haluavat osallistua Parkanon seurakunnan järjestämiin hartaushetkiin. Hartaushetket koetaan arvokkaiksi arkipäivien voimantajiksi.

Lukuhetkiä ja juttuseuraa

Parkanon kirjasto pitää ja hoitaa kirjastoa Rauhalakodissa sekä järjestää säännöllisesti pientä ohjelmaa. Kirjastotilassa toimii aina maanantaisin mummonkammari, ja on vapaaehtoisryhmän järjestämänä toiminut jo useita vuosia.

Saara Kuivanen-Kalliomäki viihdyttämässä hevosen kanssa - Washington Silver Sandalille omenat ja kuivatut leivät ovat herkkua.

Keväällä kunnostettiin kukkapenkkejä, mutta huonolla menestyksellä. Kukkia ei juuri tullut. Olisiko kuivuus ja voimampuute syynä? Rakkautta kukat kyllä saivat.

Vapaaehtoistyöntekijöitä on myös ollut avustamassa asukkaita kesäisin torille ja hautausmaalle suuntautuville retkille. Heitä käy ympäri vuoden ulkoilu- ja juttuseurana sekä emäntinä iltapäiväkahvilla.

Kesällä Rauhalassa oleskellaan paljon ulkona, terassilla ja pihalla. Kesän suosikkiohjelmaa ovat lätkkestit, makkaranpaistohetket ja meille kaikille rakkaat kahvikutsut.

Anni Havunen

Enkelin kosketus

Siihen aikaan kun syrjäkylien asukkailla ei ollut juuri virkistystilaisuuksia, ilmaantui kansakoululle opettajan toimesta ompeluseura. Se oli suurenmoinen valopilkku emäntien ja isäntienkin arkipäivään. Hyödyllinen harrastus levisi pian kaikkiin kyliin. Seurassa ei vain ommeltu, sitäkin, mutta aivan kuin huomaamatta valmistui sukkia ja lapasia perheelle ja mitä nyt kukin teki. Siinä sivussa juotiin kahvit nisusen kera ja rupateltiin. Iloinen kalkatus kuului ulos asti. Juttelun aiheena oli yleisesti, tietty, perheiden tapahtumat, lapset ensi rivillä. Kerran eräs emäntäihminen vaihtoi tyyliä ja kysyi onko toisilla tapana nähdä enneunia, hän kun melkein työksseen sellaisia katselee. Nauruahan siinä riitti ja muisteltiin. Kyllähän sellaisia jokainen oli nähnyt mutta harvemmin olivat toteutuneet, valitettavasti. Hiljaisiin emännistä, eräs Alma, istui penkin päässä kudintuikit hänelläkin ahkerasti vilkkuu. Hän laski työn helmaansa ja katsoi jotenkin kauas ja sanoi kokeensa kerran enkelin kosketuksen. Tupa hiljeni, unen näkijät vaikenivat, taisivat ajatella että Alma kertoo televisiossa nähtyä sen nimistä ohjelmaa. Mutta ei ollut niin. Almalla oli todellinen tapaus muistonaan.

Kauan sitten, kevätkeksen päivänä oli hänen polvensa tullut kipeäksi. Kipu oli ollut ankara. Lääkäriä oli tarvinnut puhutella, vieläpä käydä hänen luonaankin, mutta asia oli hänelle tuntematon, näyttöä ei ollut. Mutta kipu oli. Se oli tuskien taivalta, kesti useita viikkoja. Hän ei osannut pitää ajasta lukua, oli vain selvittävä tärkeimmistä töistä joka päivä. Vaihtoehtoa ei ollut. Oli toki Alman ikään ehtineellä ollut monia syksyn synkkiä hetkiä, mutta polvi pelotti sydänjuuria myöten. Kipeän polven sisäpuolelle oli ilmaantunut ikävän näköinen pyörylä. Se oli kauhua, joka eräänä iltana levolle käydessä valtaisi täysin Alman mielen. Nyt hän menettää jalkansa, se pyörylä on sen merkki. Alma oli rukoillut suuressa hädässä. Ja itkenyt niin että kesken rukouksen oli nukkunut itkuunsa. Aamulla herättyään Alma oli noussut ja katsonut polvea. Hän oli taas pillahtanut itkuun, mutta eri syystä. Polvessa ei ollut pyörylää eikä kipua. Enkeli oli sinä yönä koskettanut Alman polvea. Hän on aina syvästi kiitollinen siitä.

Ompeluseuran tuvassa oli hyvin hiljaista.

Hilkka Koivisto

Sukulaispoika ja joulurunot

Vuonna 1989 joulunaikaan meille tuli joulukortti, jonka kuvasa joulupukki suuren lyhdyn kanssa pälyilee pirtin nurkan pielessä. Kortin takana oli teksti:

*"Kortin ostin, sen heti myös täytin.
Kautta postin teille terveisen näytin.
Jo loistaa kuusi, on maukasta muusi.
Myöhemmin huusi on aate aivan uusi.
Sinne korjaa jo luusi!
Kera Varkauden jengin teille joulurauhaa hengin."*

Niinpä niin. Sukulaispoikahan se siinä oli heittäytynyt runolliseksi. Tuohon aikaan hieman yli kaksikymppisenä poikamiehenä Varkaudessa jouluaan viettävä insinööriopiskelija riemastutti meidät jouluriimittelyllään.

Vuosi vierähti taas joulun liepeille - korttien lähettämisen ja saamisen ilo oli ajankohtaista. Sukulaispoika tervehti tällä kertaa Kotkasta.

*"Tää jouluvärssy jälleen lieenee pikku pakko,
jonka estää voi vain PTL:n lakko.
Käy joulupöytään uunilämmin kakko.
On loota kuumaa, kielessäni rakko.
Kokille sakko! tuumaa Kotkan tonttu."*

Sukulaispoika sai jouluvärssystään lämpimät kiitokset ja kortti säilöttiin muiden jouluisten muistojen joukkoon. Suven mitaan kuulumme Kotkasta päin hentoisia huhuja, joiden mukaan sukulaispoika oli löytänyt Elämänsä Naisen, rakastunut. Vaan joulukortin myötä tuokin asia varmistui.

*"Meri ja tuuli - siinä tekijät, jotka
tuovat mieleen tienoon nimeltä Kotka.
Nyt suunta tuon tuulen on täältä Satakuntaan,
jonne talvi taas saapui tuoden mukanaan luntaan.
On taivaalla tähdet ja haudalla tuli,
tunnelmaan aitoon joka sydän suli.
Pian saapuu ukko kera punaisen viitan
tuo joulun myös mieliin Villen ja Riitan."*

Sukulaispoika opiskeli ja pikkuhiljaa valmistuikin. Työpaikka löytyi Kotkasta samasta firmasta, jossa morsio Riittakin työskenteli. Jouluna saimme jälleen runoviestin.

*"On pääni tyhjä, silti riimiä väännän.
Sitä vaivoin aivokudosten hanasta käännän.
Vaan päästä hetken kuusenhakuretken teen
ja joululauluja riemulla äännän.
On pukki nyt tänne jo matkalla siis.
Mä kuulin, hän Puolangan ohi jo kiis.
Sen meille kai suopi ukko lahjoja tuopi."*

*On tuhmia oltu, mut siitä me viis.
On kuuseen kai lyöty jo hopeanauhaa,
ja suksilla käyty, vaik onkin niin lauhaa.
Nyt hiljenny vähän, jätä kiireesi tähän!
Me toivomme kaikille joulurauhaa!"*

Seuraavana vuonna sukulaispoika kihlautui Riittansa kanssa. Vuosi oli varmaan kovin kiireinen, joten joulurunokin oli lyhyt.

*"Jouluterkut täältä Karhuvuoren päältä
Kotkan tontut toivottaa - glögiäkin juoda saa!"*

Hieman haikeina ajattelimme, joskohan sukulaispoika lopettaa joulurunojen rustaamisen, jokohan hänen runosuonensa kuivettuu arjen kiireissä ja tohinassa ja hänenkin joulukorteissaan on vain tavanomaisia toivotuksia valmiiksi painettuina.

Tulivat toukokuun kauniit keväiset päivät ja kutsu sukulaispojan ja Riitan häihin Rautjärvelle. Siellä iloisen juhlan lomassa muistutimme myös joulurunoilun jatkamisesta. Sukulaispoika joutui sitten muuttamaan työnsä vuoksi Pohjois-Saksaan. Perheeseen syntyi Walteri-poika, joka opetteli puhumaan ensimmäisiä sanojaan sekä saksan että suomen kielellä. Vuoden tauon jälkeen tullessa joulurunossa olimme huomaavinamme myös suomalaisen joulun ikävää.

*"Jo tonttunen tuumaili taksasta:
'On kallis tää korttinen Saksasta.
Mut jouluisin homma tää tehtävä on,
vaikk kotipaikkakunta ois Lissabon.'
On wurstia syöty, väliin maistuu myös mallas,
ja TV:ssä pyörii saksankielinen Dallas.
On mannuiltaan uutta tää etelän kartta,
mut kieli vaan veivaa jo Sachsenin partta.
On tonttuja pyörinyt täällä jo tovin,
myös meillä joulua ootetaan kovin.
Kas, tuollapa näänkin mä Pohjantähden,
siis laukut jo pakkaan ja Härmään mä lähden.
Koko perheen voimalla täältä nyt tullaan
iskemään hampaamme kinkkuun ja pullaan!"*

Saksassa vietetyn ajan jälkeen sukulaispojan perhe palasi jälleen Kotkaan. Työnantajan Stora Enson fuusioituminen vaikutti tietysti elämään työmatkojen lisääntymisen myötä. Joulurunot sensijaan oli railakas!

*"Hiutaleet kun maahan lilluu, alkaa lahjojen taas tilluu,
silloin tunneta ei villuu murjaanein maalla.
Pallot kuusen reunas killuu, ympärillä lapset hilluu.
Hoilotellaan rumarilluu: riemun rikkahin aika!
Lahjat sinne tänne viskoo pukki, sitten hiplaa siskoo,
iskän kaljat naamaan viskoo, rinnan jäitä mi liuottaa.
Torppa muistuttaa jo diskoo. Keittiössä äiti tiskoo.
Aamulla taas jäytää niskoo. - Vaan joulu, joulu on meillä."*

On mahdollottoman mukava lähettää joulukortteja, mutta niiden vastaanottaminen se vasta mukavaa onkin. Uskon, että sukulaispoika taas tänäkin jouluna meitä muistaa, mutta millaisella runolla, sen joulunalusviikot näyttävät.

Juho Jaskari

Jouluyllätys

Nuori perhe, johon äidin ja isän lisäksi kuuluivat viisivuotias Pentti ja kolmen vanha Kaarina, valmistelivat joulua innolla. Jokainen käytti mielikuvitustaan että joulusta tulisi lämmin ja kodikas juhla.

Asunto johon tätä tunnelmaa oltiin luomassa, oli vain pieni keittiö ja kamari, mutta vielä tila oli riittänyt, eikä varaa isompaankaan ollut. Elettiin kolmekymmenlukua, vaikka pahin lama sen puolivälin jälkeen alkoikin jo hellittää.

Kun sitten ainakin lasten mielestä se joulun ajan paras päivä valkeni, oli kaikki lähes valmista. Vain äidillä riitti touhua hänen valmistaessaan viimeisiä joulupöydässä tarjottavia ruokia. Pentillä tuntui olevan kiire kuusen hakuun, jonne hän oli tahtomassa isää jo aivan hämärissä. Sinne ei isän mielestä kovin aikaisin voitu mennä, että nähdään ottaa juuri se oikea joka on kaunis, eikä liian iso. Sille ei pienistä tiloista löytyisi paikkaa muualta kuin katosta, jossa oli jo valmis koukku edellisjoululta.

Paksuilla kinoksilla ja lumisilla puilla ei luonto tänä jouluna ollut itseään koristellut, mutta kuitenkin maa oli ohuen lumi-kerroksen alla, joka osaltaan valaisi tätä vuoden pimeintä aikaa. Tuoden sitä joulun tunnelmaa jota jokainen kaipaa, eihän joulu ole joulu ilman lunta.

Hämärtyvässä aattoillassa isä luki jouluevankeliumin ja kokoonnuttiin joulupöytään. Lapsille ei oikein tahtonut ruoka maistua kun piti jo jännittää, koska ensimmäinen paketti ovesta lentää.

Pentti oli jo niin iso, että oli monasti vanhemmiltaan udellut miksei joulupukki tule meille, vain ovesta nakkaa paketin ja juoksee karkuun. Hän oli kuullut, että monessa paikassa pukki tulee sisälle ja jakaa lahjat jokaiselle. Hän kyllä ymmärsi kun vanhemmat selittivät, ettei pukki enätä joka paikassa sisälle, kun on niin monessa paikassa käytävä. Kuitenkin Penttiä askarrutti se, etteikö pukki voisi vuorotella, heittäisi tänä jouluna lahjat sinne, missä viime jouluna kävi ja tulisi nyt meille sisälle.

Nämä ajatukset kiusasivat häntä pitkin iltaa, ja kun ensimmäinen paketti sitten lensi ovesta, tuntui melkein pahalta, kun pukki ei nytkään tullut niitä sisälle jakamaan. Kun paketteja oli tullut jo useita, kypsyi Pentin päässä ajatus, että hänen on nähtävä joulupukki aivan silmästä silmään.

Ja taas ovi raottui ehkä entistäkin isommalle ja lattialle lensivät sukset, joita hän juuri oli toivonut; hän oli varma että ne olivat hänelle vaikka nimilappua ei ennättänyt lukea, kun piti lähteä perään että jospa nyt näkisi sen pukin. Olivathan monet sanoneet hänelle,

että olet "jalkava", poika kun juokset noin lujaa, niin hän luotti jalkoihinsa ja aikoi napata pukin kiinni.

Päästyään rappusille valoon tottuneet silmät eivät erottaneet mitään, mutta hän kuuli aitan takaa askelten, joita vielä routainen maa korosti, menevän kohti tallin ja navetan välistä polkua, joka johti takaisin pihaan. Penttipä nokkelana poikana lähti tätä polkua vastaan eikä aittaa kiertämään. Kun "tömistelijä" huomasi, että hän joutuu yllätetyksi, niin nopeasti hyppäsi navettaan. Siinä kiireessä ei tullut edes painettua ovea sisäpuolelta hakaan, ja kun Pentti huomasi, mihin pukki katosi, hän tempasi oven auki. Yllätys oli molemminpuolinen, kun he seisoivat isän kanssa vastakkain.

Kului pitkä aika eikä kumpikaan puhunut mitään. Pentti toipui hämmästyksestä ensin sanomalla: Isä! Tähän oli vastaus: Niin! Pian isä kuitenkin sai puhelahjansa takaisin, nythän ei pukista enää voinut puhua. Oli selitettävä rehellisesti ja hyvin tarkkaan kaikki joulupukkiin ja lahjoihin liittyvä. Kun isä vielä kehui Penttiä jo niin isoksi ja ymmärtäväiseksi, hän ehdotti ettei puhuta Kaarinalle vielä mitään, koska hänelle vielä kaikki jouluun liittyvä on kovin jännittävää. Kun isä oli kehunut häntä jo isoksi ja ymmärtäväiseksi, hiveli se Pentin mieltä ja hän lupasi pitää tämän jouluyllätyksen omana tietonaan kuten miesten kuuluu.

Hyvin on Pentti lupauksensa pitänyt, kun ei vielä vuosikymmenten jälkeenkään ole Kaarinalle yllätyksestä mitään kertonut.

Teksti Aino Rimppi, kuvat Korpelan perhealbumista

Linja-autoaseman laidalla Korpelan liikkeet

Parkanon monttuinen ja hiljainen vanhan linja-autoaseman kenttä tiesi 1900-luvun alkupuoliskolla vallan muuta. Linja-autot tulivat ja menivät, jos kohta harvakseltaan, mutta sitäkin täysinäisimpinä.

Vielä vilkkaampaa mahtoi olla kentän oikeanpuoleisella laidalla, jonne, nykyisen apteekin talon viereen, nousi tuon ajan mittapuulla mitattuna varsin komea rakennus, E. Korpelan liiketalo.

Alunperin, vuonna 1896 Emma ja Juho Korpela aloittivat kauppansa Viitasalon liiketalon paikalla, vastapäätä sankari-patsasta. Amerikoissa rahaa tienannut Juho palasi takaisin Suomeen ja perusti rohkeasti kauppapuodin. Kauppa kannatti ja vuonna 1929 sekatavarakauppa tarvitsi lisätilaa. Uusi paikka löytyi mäen alapuolelta, vanhan Vaasantien, nykyisen Parkanontien, varrelta. Kanan tilan kanssa tehtiin maakaupat.

Siirtomaatavaraa parkanolaisille

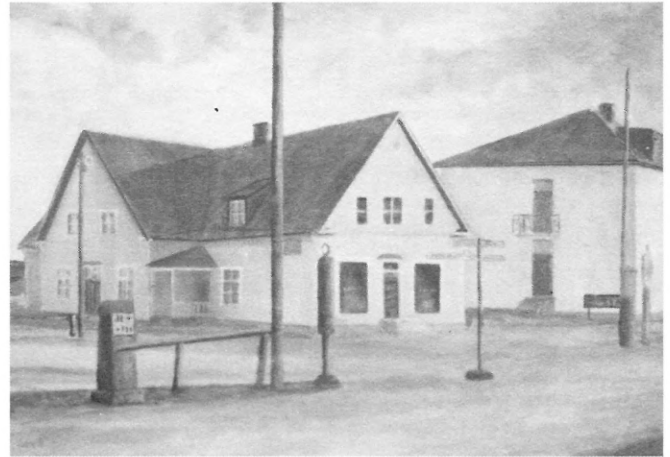
E. Korpelan liikkeen ensimmäinen rakennus oli vielä kodikkaan kokoinen, silti sisälle sijoitettiin monipuolisesti tavaraa. Rautapuoli, maataloustuotteet, lyhyttavara ja siirtomaatavara mahtuivat kaikki saman katon alle. Nykyisin moista yritystä sanottaisiin supermarketiksi. Ero oli vain siinä, että tuohon aikaan myyjät seisoivat tiskin takana ja palvelivat asiakasta.

Kaupparakennusta ryhdyttiin suurentamaan ja uusi osa valmistui vuonna 1934. Taloon rakennettiin Parkanon ensimmäinen keskuslämmitys, joka alussa toimi puilla ja myöhemmin öljyllä.

Juhon poika, Paavo Korpela oli kasvanut kauppiaksi perheyritykseen. Hän perusti naisten ja miesten vaatetusliikkeen uuteen osaan. Sen toiseen kerrokseen perustettiin Parkanon

Korpelan liikkeestä löytyi kaikkea, mitä parkanolaiset tarvitsivat.

Korpelan liiketalo ensimmäisessä vaiheessaan, kun siinä oli vain sekatavarakauppa.

Seurahuoneen kuuluisa ravintola. Paikka oli edustava. Kansallispukuihin pukeutuneet naiset tarjoilivat. Seurahuoneella pidettiin juhlia ja kokouksia. Siellä perustettiin mm. Parkanon Yrittäjät r.y. vuonna 1934 ja siellä pitivät kokouksiaan mm. Parkanon Naisvoimistelijat r.y.. Paavo Korpelan kokoushuone oli oikea herraskabinetti. Pianokin siellä oli, muistelee Anneli Humala, joka on kauppias-Korpeloita kolmannessa polvessa.

Yläkerrokseen sijoitettiin matkustajakoti vierashuoneineen. Suurimpiin huoneisiin sijoitettiin tyylikkäästä päätysängyt, peili-pöytä ja komea pesukannu sekä -vati. Käytävän varrelta löytyi oikea vessa. Ensimmäiseen kerrokseen oli rakennettu useampia liikehuoneistoja, ja sieltä löytyivät Lindrosin kampaamo, kemikaliokauppa, suutari ja Jouko Laihian suunnittelutoimisto.

Armi ja Gil vieraina

Seurahuone houkutteli vieraita Parkanon ulkopuoleltakin. Anneli Humala muistaa miten liiketalossa ja sen ympärillä näki myös kuuluisuuksia.

- Minulla on jännä muisto siitä, kun Armi Gilinsä kanssa oli lomalla Suomessa ja junamatkalla maan läpi. He saapuivat myös Parkanoon. Täällä heidät kutsuttiin kahville Seurahuoneen ravintolaan. Kyllä silloin oli ihmisiä valtavasti kaupan ympärillä, kun kaikki halusivat nähdä Armin.

- Toinen muisto minulla on Kalevi Keihäsestä. Hän laskeutui helikopterillaan lupaa kysymättä linja-autoaseman kentälle. Minä olin juuri saanut puhtaaksi suuren valkopyykin, jonka olin ripustanut kuivumaan narulle kentän laidalle. Pesin silloin nuorena matkustajakodin pyykkiä kesätoinina. Siinä ei ehtinyt eikä osannut varoa. Kun helikopteri laskeutui, kopterin pyörän voima lennätti pölyä ympäriinsä. Pyykki oli sitten ihan likaista ja minun piti ruveta pesemään sitä uudelleen. Olin minä niin vihainen, että huomautin Keihäselä, ettei toisten pihoihin noin vaan ilman lupaa saa laskeutua. Hän vain kuittasi asian sillä, että linja-autoasemahan on julkinen paikka, kaikille käyttöön tarkoitettu.

- Haettiin Seurahuoneen ravintolaan anniskelu-oikeuksiaikin, mutta siitä nousi suuri häly, kirjoitettiin Ylä-Satakunnassa ja keskusteltiin valtuustossa. Niin lupahakemus sitten peruutettiin.

Aina paljon ihmisiä

- Siellä Seurahuoneella oli karvalakki-puoli, jossa juotiin kaljaa, ja sali, jonka ovella seisoi vahtimestari. Kun Seurahuone suljettiin, monet lähtivät kotiin jatkoille. Paljon oli siihen aikaan ihmisiä liikkeellä. Rakennuksen loppuaikoina ei kolmanteen kerrokseen enää saanut majottaa. Se oli rakennettu puusta, vaikka monet sitä tiiliseksi luulivat, kun se oli rapattu päältä. Se ei vastannut sen hetken paloturvallisuusmääräyksiä.

- Korpelan liikkeen taakse rakennettiin poikittain varistorakennus, joka kesällä purettiin. Vuonna 1956 tuli tuo linja-autoaseman rakennus ja huoltorakennus. Siinä on nyt uusi siipi päädyssä. Siihen linja-auto-rakennukseen sijoitettiin heti taksit ja matkahuolto. Oli siinä Shellin huoltoasemakin. Yläkertaan sijoitettiin matkustajakodin neljä huonetta, kampaamo ja valokuvausliike, hammaslääkäri sekä tilitoimisto. Ja oli siellä Rakennusliike Rauhalan konttorikin ja Pihlajamäen Merjan hierojavastaanotto.

- Ennen linja-autoasemaa paikalla oli sikala ja sikalan takana jäävarasto, jossa kesäisin säilytettiin jäitä sahanpurussa. Kun

Kuin syksyllä 2001? Uutta osaa rakennetaan vuonna 1934.

ihmiset liikkeen alkuaikoina tulivat kauppoille, jättivät hevosensa puomiin sikalan päätyyn.

Senkin Anneli Humala muistaa, että matkailijat olivat aina kiinnostuneita näköalasta alas Viinikanjoelle.

- Onhan se upea näköala. Onneksi vielä tallella, pohtii hän entisestä kotipihaastaan avautuvaa maisemaa.

Korpelan liikerakennus purettiin vuonna 1988.

Korpelan liiketalo oli komea ja ympärillä vilkasta.

Anttoni Luojus, yhdistelmälukio

Markka tai euro - rahalla onnea?

“Euroseteleitä saataneen sittenkin suomalaisiinkin kauppoihin ja muihin liikkeisiin jo ennen vuodenvaihdetta.” Näin kirjoitti Aamulehti 20.3.2001 kotimaan osastollaan. “Kansalaiset eivät saa hypisteltäväkseen euroseteleitä ennen vuodenvaihdetta, mutta kolikoiden näytekaukkuja on mahdollisuus ostaa hiukan ennen joulua”, jatkaa sama artikkeli.

Kirjoitus lähti kuljettamaan ajatuksiani. Seteli, tuo olemattoman kevyt ja mitätön paperinpala, joka ei vaadi kantajaltaan suurta lihasvoimaa. Lappunen, jonka tuuli kuljettaa enemmittä ponnisteluitta läheiselle ojanpientareelle mitään kyselemättä. Seteli, joka pyykkikoneen kidassa muotoutuu pieniksi massapalloiksi unohtaen tyystin merkityksensä. Seteli, mikä valti?

Raha, tuo arvon mitta ja vaihdon väline. Onni, mikä onkaan onnen määritelmä? Rahallako onnea? Uskoakseni useimmat ihmiset ajattelevat, että yhtälö on suoraan verrannollinen. Raha tuo onnea, köyhyys onnettomuutta. Nyt 17-vuotiaana haaveilen hyvästä ammatista, josta seuraa hyvä palkka, jolla pääsen kiinni haluamiini asioihin. Ostan talon, auton, moottorikelkan.

Pukeudun tyylikkäästi, matkustelen, harrastelen vapaa-aikana ni asioita, joiden saavuttamiseksi tarvitsen seteleitä.

En kuitenkaan voi olla törmäämättä ihmisiin, jotka ovat kulkeutuneet elämän valtateitä jo kilometrikaupalla. “Missä ovat arvosteluasteikollasi hyvät ihmissuhteet tai terveys?” he kysyvät. “Entäpä, kun on surullisten tuulten vuoro puhalttaa? Menetät jonkun, jota et saa rahalla takaisin. Et, vaikka sinulla olisi euroseteleitä hypisteltävänä tonneittain. Sinä, vasta elämäsi ensimmäisen neljänneksen urakoitsija, oletko pohtinut, mitä onni oikeastaan on?” he kyselevät minulta.

“Miksi emme ole onnellisia, kun niin sinnikkäästi väitämme pyrkivämme onnelliseen elämään?” pohtii Claes Andersson 1998 ilmestyneessä artikkelissaan. “Me ihmiset siedämme onnea hyvin huonosti ja hyvin lyhyen aikaa. Onni tekee meistä onnettomia. Kesä on paras talvella. Kadotettu rakkaus on täydellinen. Onnellinen kuolee ikävään.”

Niin, miten on? Rahallako onnea? En vanno, että yhtälöni rahalla onnea olisi vielä elämäni toisen neljänneksen jälkeen yhtä suoraan verrannollinen kuin nyt. En kiellä, etteivätkö elämän kolhut toisi nöyryyttä. Mutta minun, 17-vuotiaan, elämässä rahalla on tällä hetkellä kysyntää uskomattoman paljon. Tai enhän vielä oikein edes tiedä, mitä elämä on.

Kuka on luonut arvomaailman, johon olen syntynyt? Tässä maailmassa tuntuu olevan vein menestyjiä ja häviäjiä. Olen oppinut, että kannattaa pyrkiä menestyjien puolelle. Vai - olenko ymmärtänyt asian jotenkin väärin? Tätä kysyn sinulta aikuisiksi itseäsi kutsuva, joka uskot tietäväsi niin paljon. Voisit kokeilla selviytymistä ilman rahaa minun arkipäivässäni.

Tanja Kallioharju

Uusi pieni alku

Istun hämärässä huoneistossa, johon kuuluu vain yksi huone ja pieni keittiö. Tähän nurkkaan tulee kohta sänky, sille on oma syvennys olohuoneen yhdessä seinässä. Katseen vastapäätäni olevaa suurta ikkunaa, jossa on valkoinen pitsiverho ja keltaiset sälekaihtimet. Näkymä ikkunasta on melko surullinen: kerrostalo, jossa on paljon ikkunoita, joista voisi katsella erilaisten ihmisten erilaista elämää - jos kiinnostaa.

En tiedä, onko juuri tämä nurkka vielä joskus mieli-paikkani, mutta kokonaisuudessaan tämän asunnon pitää tulevaisuudessa olla pieni turvallinen kotini. Eikä siihen niin kovin pitkä aika ole; ehkä asun täällä jo huomenna tai ylihuomenna.

Seinällä on yksi taulu, jossa enkeli suojelee kahta metsässä leikkivää lasta. Taulu on kehystetty simpukoilla ja

kiiltävällä vaaleansinisellä hileellä. Sain taulun kun olin noin vuoden ikäinen. Se on hyvin kaunis taulu, olen aina pitänyt siitä.

Aivan edessäni on valkoinen lipasto, jonka toin tänne jo eilen. Se täytyi korjata. Nyt se onkin hyvin tukevan näköinen ja ainut huonekaluni tällä hetkellä. Tässä on kaunis kotini. Kyllä siitä vielä kauniimpikin tulee.

Ajatukseni kulkevat tällä hetkellä melkein yksinomaan uudessa kodissani ja siinä, mitä kaikkea tulen täällä vielä kokemaan. Oikeastaan melko pieni asia, mutta minulle se merkitsee tietynlaista vapautta ja vastuuta elämästäni. Yksi suuri haaveeni on tietyllä tavalla vapaus. En tarkoita elämistä ilman toista ihmistä tai avioliittoa enkä vapautta joistakin velvollisuuksista tai työnteosta, vaan vapautta jonkinlaisista säännöistä ja periaatteista. En oikein osaa selittää sitä, mutta tiedän itse mitä tarkoitan ja se riittää.

Voi olla, että huomenna yövyn täällä ensimmäistä kertaa. Mukanani muuttavat myös muutama tärkeä ystäväni: pieni musta kissani ja kaksi vieläkin pienempää valkoista gerbiiliäni.

Vaikka muutankin ensimmäistä kertaa perheeni luota omilleni, ei minun tarvitse pelätä, että elämästäni tulisi tylsää ja hiljaista, sillä pelkästään ihanat lemmikkini pitävät sen verran meteliä ja jakavat huomiotaan, että huomaan kyllä, etten ole yksin.

Lähden kotoa iloisin ja avoimin mielin. Tahdon jo kokeilla, kuinka omat siipeni kantavat ja luotan siihen, että kaikki menee hyvin. Tätä hetkeä on kyllä odotettukin. Oma koti kullan kallis.

Ulla Toivanen ja Tapani Rakennus

Tietoja ja tietämyksiä kahdesta hautamuistomerkestä

Kotipitäjämme Parkanon hautausmaalla on kaksi vanhaa, erikoista hautamuistomerkkiä. Nämä sijaitsevat hautausmaan keskiosassa, suurten kuusten suojassa, aivan lähellä sankarihautaa.

Lapsuudestani lähtien olen kuullut kerrottavan, että kyseiset hautakivet on tehty nälkään kuolleitten muistolle. Asia todellisuudessa ei ole aivan näin, joskin ne liittyvät suuriin nälkävuosiin vv. 1867-68. Tapani Rakennus tietää kertoa vasemmanpuoleisesta muistomerkestä näin:

“Parkanon vanhalla hautausmaalla sen lounaisosalla suurten kuusien juurella on kivinen hautamuistomerkki, jossa kiven etu- ja takapuolella olevien ristisymbolien lisäksi on etupuolelle kaiverrettu selvästi luettava vuosiluku 1883 sekä sen lisäksi pienemmällä kaiveruksella päivämäärä 22.8. ja vielä kiven alaosassa nimikirjaimet MW. Edesmenneiltä omaisiltani ja sukulaisiltani saamani tiedon mukaan kyseinen hautamuistomerkki olisi Mikko Mikonpoika Rakennuksen, jonka sukunimenä ennen Rakennus -nimeä on ollut Västilä. Nimi on saatettu kirjoittaa W-kirjaimella ja tästä nimikirjaimet MW, tai sitten kyseessä on puumerkki.

“Tämä Mikko Mikonpoika on ollut minun ja sisarusteni isän-isänsä. Perimätieto kertoo, että tämä hautamuistomerkki olisi kyseisen henkilön itsensä muotoilema ja kaivertama. Kivessä olevien merkintöjen muotoa ja olemusta tutkimalla voi uskoa näin olevankin.

“Kirkonkirjojen mukaan tämä Mikko Mikonpoika on elänyt 16.10.1841-6.10.1883. Kivessä oleva päivämäärä 22.8. ei näin ollen täsmää syntymä- eikä kuolinajan suhteen. Nyt voikin olla niin, että Mikko Mikonpoika on omaa hautakiveään valmistaessaan kaivertanut siihen sen päivämäärän, jolloin hän on tämän tehnyt. Varsinaisen kuolinpäivän päivämäärän kaivertaminen ei luonnollisestikaan hänelle olisi ollut mahdollista.

“Mikko Mikonpoika on kuollut varsin nuorena, 42-vuotiaana. Ei ole tiedossa, olisiko ollut jokin sairaus vai miksi hän tuolloin olisi tiennyt valmistaa oman hautakivensä kaivertamalla siihen jopa kuolinvuotensa. Kuitenkin kirkonkirjoista ilmenee, että Mikko Mikonpoika kuollessaan jätti jälkeensä lesken ja 8 lasta, joiden iät tuolloin vajaan vuoden ikäisestä 16-vuotiaaseen. Näistä lapsista on kuollut nuorimmasta päästä neljä v. 1885 maaliskuun 6. ja 18. päivän välisenä aikana. Elettiin ankarina aikoja ja perhe oli jäänyt ilman isää.

Kuva: Aino Rimppi

“Paikka, jossa tämä muistomerkki nykyään sijaitsee, ei ole Mikko Mikonpojan haudan sijaintipaikka. Kenen toimesta tämä muistomerkki on nykyiselle paikalleen siirretty, sitä en tiedä. Ilmeisesti kuitenkin joku on tuntenut muistomerkin syntyyn liittyvän historian ja halunnut sen suurten kuusten suojassa säilyvän jälkipolville. Muistomerkki on sijainnut nykyisellä paikallaan niin kauan kuin minä muistan eli varmaan jo useita kymmeniä vuosia.”

Oikeanpuoleisesta muistomerkestä olen saanut tiedot Aino Ylirautalammilta. Sen valmistuksesta perimätieto kertoo vähän samantapaista:

Ikaalisten Kovelahdessa 4.2.1809 syntynyt Johan Kristian Ylirautalammi oli tullut Ylirautalammin taloon isännäksi vuonna 1834. Hän on hautakiven hakkauttanut Ylirautalammin talon pajassa. Itse hän eli jo silloin vakavaasti sairaana.

Hautakivessä on vuosiluku 1868, hän kuoli samana vuonna. On haudattu Parkanon hautausmaahan, vain se on tiedossa.

Oman muistikuvani mukaan tämä kivi oli aikaisemmin hautausmaan eteläpuoleisella alueella, aivan lähellä kiviaitaa. Se herätti erikoisuudellaan jo silloin huomiota. Hautakivi siirrettiin nykyiseen paikkaansa sodan aikana. Sodan jatkuessa tarvittiin lisää tilaa sankarivainajien haudoiksi, sankarihauta-aluetta täytyi laajentaa.

Suuret nälkävuodet olivat kova koettelemus kansallemme. Nälkä ja taudit surmasivat paljon ihmisiä. Suuret joukot kerjäläisiä, pyytäjiä kulki talosta taloon. Usein he saivat kuitenkin tietää, missä oli talo, jonne he nälissään ja väsyneinä voivat poiketa. Yksi tällainen oli Ylirautalammin talo. Talo oli varakas ja sen asukkaat hyväsydämiä. Kerrotaan, että siellä oli aina puuropata valmiina pyytäjiä varten. Varmaankin he saivat myös yösijan talossa. Pitkiä matkoja taivaltaneet ihmiset olivat usein jo hyvin huonokuntoisia. Eräskin heistä oli kuollut Ylirautalammin pirtin penkille.

Nämä kaksi vaatimattoman näköistä hautamuistomerkkiä kertovat omalla sykähdyttävällä tavallaan aikansa historiasta, ankarista ajoista. Ne myös kertovat sen ajan käsityötaidosta.

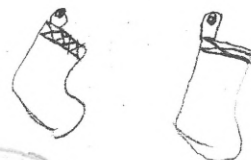
Olemme kiitollisia, että ne ovat säilyneet meille ja säilytetään tulevillekin sukupolville.

Keskustan ala-asteen
oppilaat toivottavat
kaikille Parkanon
Joulun lukijoille:

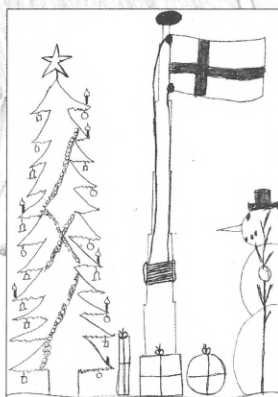
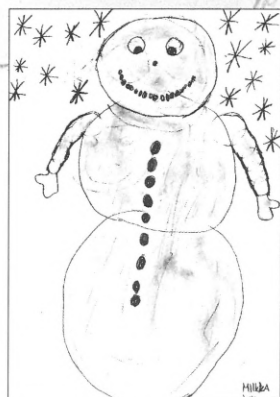
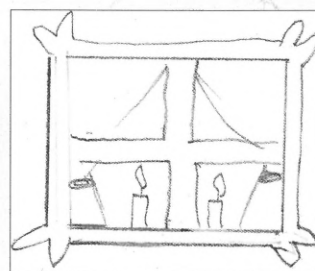

Hyvää

Piirroksat:

Miikka Järvenpää
Niko Niemi
Jonna Salonen
Aleksi Leimu
Laura Santala
Tuomas Kukkola
Lauri Alanko
Jenni Mustakoski
Petri Hakala
Karoliina Ojalainen
Mirva Pitsinki
Anna-Kaisa Veikkola
Mikko Alarautalahti
Laura Salo
Elina Jokiniemi
Silja Seilo
Janne Henttonen
Kimmo Kierikka

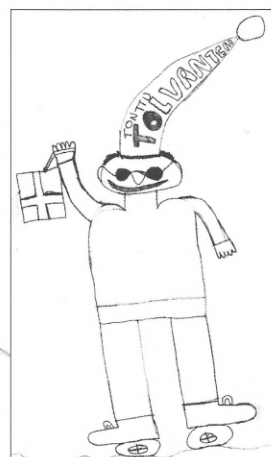
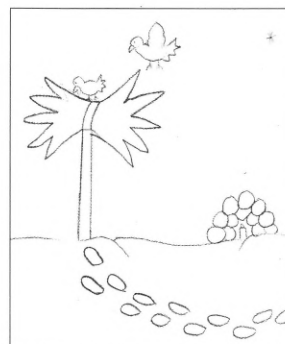
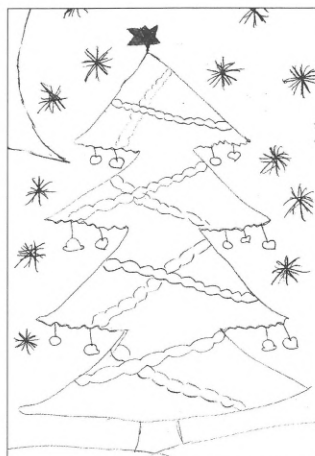

joulua!

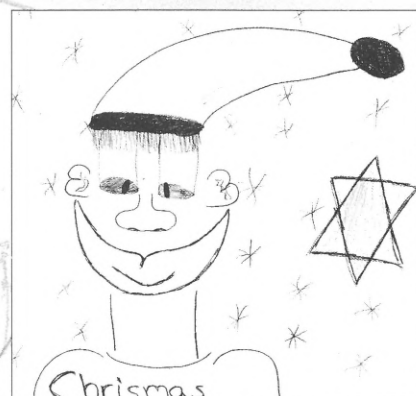
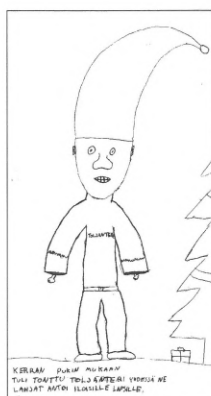
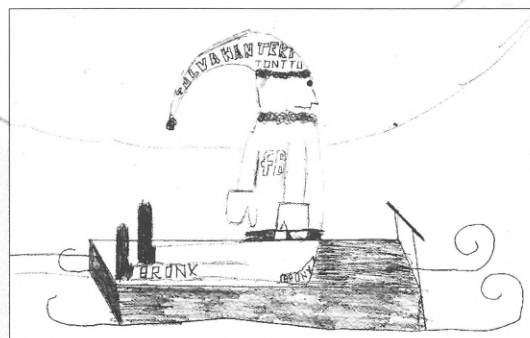

takkatuli palaa
ja tontut ulkona
lahjoja jakaa
on joulu
ja päättynyt
on koulu.

Joulutunus

Jouluna karkkia saa,
Niin paljon kuin haluaa.
Muttei sitä ole ikinä tarpeeksi.

Aino Rimppi

Mahtava Linna,

Pohjois-Parkanon ensimmäinen talo antoi nimensä myös järvelle

Ensimmäinen Linnan herra lieenee entisiä eränkävijöitä. Hän perusti tilansa silloisen Nurmijärven, nykyisen Linnanjärven, rantamaille. Elettiin 1500-lukua, jolloin täkäläisiin erämaisiin oli saapunut myös Karhu-niminen mies ja perustanut Kanan tilan Viinikanjoen yläpuolelle. Kohtapuolin Parckana-nimisessä¹⁾ kylässä oli yhdeksän talollista, jotka pystyivät maksamaan valtiolle veroa.

Linnan talon toisen isännän nimi on joihinkin kirjoihin merkitty nimellä Lumia tai Lumiainen, jota sukua löytyi Ikaalisista. Sieltähän erämiehet tuolloin pohjoista kohti vaelsivat tahi Vääräjokea pitkin ruuhillaan meloivat.

Viljakkalasta niin ikään löytyy vuodelta 1540 isäntä, Heikki Linnanvanhin. Ainakin Nurmijärven eli nykyisen Linnanjärven rantamaille tiensä löytänyt Linnanvanhin päätti jäädä löytämälleen alueelle. Järven luoteisranta oli rinnettä, jolle aurinko mukavasti paistoi. Mies antoi tilalleen nimen Linna. Tilan nimen mukaan järvinen sai myöhemmin uuden nimensä, Linnanjärvi.

Linnaa verotettiin enemmän kuin Kanaa

Aluksi Linnan talossa meni hyvin. Lasse Linna maksoi ns. hopeaveroina kuusi naulaa, yhden hevosen (10 mk), yhden tamman (15 mk), viisi lehmää, kaksi lammasta, kolme vuotta ja kaksi sikaa: enemmän kuin Jaakko Karhu Kanan tilalla, mutta vähemmän kuin Juhana Laatu. Parkano kuului tuolloin Suomen pohjoisimpiin verotettaviin kyliin. Mielenkiintoista on, että Parkanon kylässä käytettiin hevosten sijasta usein vetohärkiä.

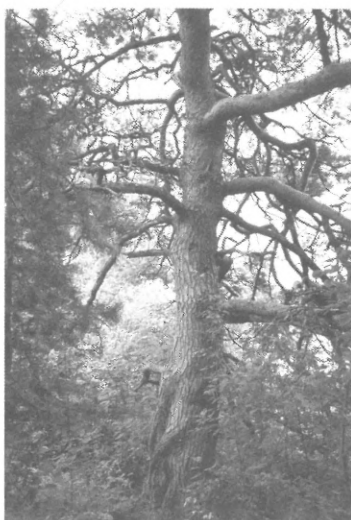
Jostain syystä Linnan tila vuonna 1580 autioitui Lasse Antinpojan aikana kahdeksaksi vuodeksi. Vuonna 1602 tila on edelleen merkitty autioksi eli veronmaksukyvyttömäksi. Viljelemään sitä ruvettiin vasta 1625, jolloin se oli merkitty kuuluvaksi naapureineen Kihniön kylään.

Linnan talo sai vuonna 1597 naapurin. Köyhä talonpoika Antti Pietarinpoika Laurikainen Savosta asettui taloksi lähistölle. Laurikainen osallistui näyttävästi nuijasodan tapahtumiin, koska oli Savosta Pohjanmaan kautta vaeltaessaan nähnyt sikäläisten talonpoikien kurjuuden ja päättänyt omalta osaltaan vastustaa Klaus Flemingin mahtavia joukkoja. Laurikaista voisi nimittää tapahtumien jälkipyykissä peräti lainsuojattomaksi.

Laurikaisen tila oli veronmaksukyvytön yhä sodan jälkeenkin ja se pysyi useamman vuoden ajan autiona. Ikävän kapinan lisäksi tilallisia vihlaasi myös toinen vitsaus, vuoden 1601 suursato. Asutuksen kehitys Suomessa pysähtyi ja Linnanjärven - tuolloin vielä Nurmijärven - rannat pysyivät autioina. Välittämättä talollisten menetyksistä Ruotsi-Suomen valtio halusi kuitenkin veronsa, koska kaiken aikaa käytiin suursotia. Myös useimmat Parkanon seudun taloista maksoivat veronsa upseerien palkkoihin. Vielä vuonna 1807 Linna maksoi veronsa Porin rykmentin everstille.

Asuinrakennuksia Linnan tilalla on kolme, kaikki liki toisiaan. Rakennusten keskelle luhtiaitan ja navetan kanssa yhdessä muodostuu lähes umpiapiha. Aikoinaan umpiapihat olivat suosittuja, koska lähistöllä saattoi hiiviskellä petoja. Kuva vanhoilta, elinvoimaisilta ajoilta ennen sotia.

Linnan tilan rannassa herättää kunnioitusta vanha ruumismänty. Sen oksilla kuivatettiin ruumiit ennen kuin Parkanoon saatiin oma kirkkomaa. Näin vainajat oli helpompi kuljettaa Kyrön kirkkomaahan.

Linnan tilan haltuunsa, mutta joutui aloittamaan raivaukset alusta. Juhana Antinpojan jälkeen tilaa kuitenkin viljeltiin vakituisesti ja se maksoi myös veronsa. Linnan talon vero käsitti yhden orihavosen, kahden lehmän, yhden hiehon ja yhden lampaan. Tuoloin viljeltiin kauraa ja herneitä, ei kuitenkaan vehnää. Linnan talon ympärille syntyi uudistaloja eli kruununtorppia. Kaikki näytti menevät suhteellisen hyvin, kunnes karhu repi kuoliaaksi Linnan talon isännän Juhana Antinpojan.

Aika muuttui ja suomen kieli sai oikeutensa. Vuonna 1642 ilmestyi ensimmäinen suomenkielinen raamattu. Kenraalikuvernööri, kreivi Pietari Brahe perusti Suomeen uusia kaupunkeja.

Kerjäläiset olivat kuitenkin tuohon aikaan tuiki tavallinen näky ja niinpä Parkanokin joutui vuonna 1697 kantamaan osansa heidän ylläpidosta. Rasiiteesta kävi sekin, että kerjäläiset toivat mukanaan tauteja. Linnasta kuoli kolme, Laurikaiselta kaksi henkeä.

Torpat tulevat oikein muotiin

Isoviha puhkesi. Helmikuussa 1713 Venäjän pääarmeija eteni Parkanon kautta Pohjanmaalle. Pahoilta hävityksiltä kuitenkin vältyttiin, mutta venäläiset panivat toimeen ylimääräisen veronkeruun ja Kyrön talonpojat joutuivat osallistumaan puutavaran kuljetuksiin venäläisten sotalaivoja varten. Parkanolaisilla oli tällä kertaa onni matkassa, ei edes vapaavuosia normaaliin verotukseen juuri tarvinnut anoa. Uusia tiloja ei tosin perustettu, mutta kaskea poltettiin yleisesti. 1700-luvulla koko Suomi rupesi muuttumaan periferiaksi, mutta vihdoin 1700-luvun loppupuolella alkoi syntyä torppia.

Torppia perustettiin paljon. Myös talojen nuorimmat lapset perustivat mieluummin torpan kuin ryhtyivät kruunun uudisasukkaaksi. He saivat edullisesti maaosasensa tilalta ja suorittivat veronsa talolle, joka puolestaan joutui maksamaan verot valtiolle. Valtion veroja pelättiin, joten omaa kattoa päänsä päälle haaveilevat alistuivat mieluummin tilallisen omavaltaisuuksiin kuin valtion nyljentään. Linnan talo myönsi torpan perustamisluvan vuonna 1777 Mikko Niemelle, 1799 Yrjänä Vallille ja 1809 Jakob Reduttille.

Oikea karhukin verotti Linnaa

Elettiin Ruotsi-Suomen suurvaltakauden aikaa, jolloin kunnan ihmisiä olivat vain aateliset ja sotilaspäällystöstö. Tarto ja Turku saivat yliopiston. Myös Viros-ta ja Liivinmaalta saadut verotulot peittosivat takamailta tulevat köyhien suomalaisien perinnät. Parkanon asutuksen toipuminen alkoi 1620-luvulla. Vuonna 1622 myös Laurikainen pantiin verolle ja Linnan talokin pääsi 1625 vihdoin veronmaksukykyisten joukkoon.

Juhana Antinpoika Huotari oli tuolloin ottanut Linnan tilan haltuunsa, mutta joutui aloittamaan raivaukset alusta.

Vuoden 1800 varallisuusveroluettelon mukaan Juhana Linnan vero oli 444 riksiä, kun keskimääräinen määrä Parkanossa oli 266 riksiä talolta. Määrät olivat suhteelliset vähäisiä, kun niitä ruvetaan vertaamaan muun Keski-Suomen tasoon. Esi-merkiksi Teiskossa 44 % ylitti 500 riksin varallisuusrajan. Varallisuus kävi ilmi myös tilojen perintöostoissa. Linna kuului niihin parkanolaisen viiden talon joukkoon, jotka olivat Ruotsin vallan loppuessa lunastettu perintötiloiksi.

Torpan konrahti

Tämän kautta otan minä Anselmi Juhanoika Linna vaimoni Aina Emanuelintytären suostumuksella Torppariksi itsellisen Samueli Juhanojan Pajulahden ja vaimonsa Justiina Antintytären, tämän pitäjän Linnakylästä, omistamaamme Linnan 1/3 kolmanneksen manttaalina n:o 3 perintötaloon kuuluvaan Jarvankosken halmeen nimiseen maahan, jolle Torpalle tulee nimeksi Haapaniemi, seuraavilla ehdoilla.

1.ksi. Mainitulle Torpparille tulee kuulumaan se maa joka sijaitsee Jarvan koskenrannalla, ja ottaa alkunsa Linnanjärvestä, nyt pilkoitettua Rajaa myöden, Linnan vanhan isännän idän puoleiseen kydön aidan kulmaan. Siitä mainittua kydön aitaa pitkin aina Wallin niitun aitaan asti, ja Wallin niitun aitaa myöden Jarvan kosken ohi jokeen, jokee pitkin Linnanjärveen ja järveä pitkin ensin mainittuun paikkaan, jota maata ja metsää Torppari saa nauttia mielensä mukaan, sekä talon metsästä saa ottaa seitsemän, 7, kuormaa vuotta päälle hakoja, sekä polttopuiksi maahan kaatuneita puita.

2.ksi. Mainituista eduista tulee Torppari maksamaan kaksisataa, 200, markkaa, nyt oitis viisikymmentä, 50, markkaa, ja jäännös sataviisikymmentä, 150, markkaa saa maksaa vähin erin. Ja jokavuotista veroa maksaa Torppari kaksikymmentä, 20, markkaa rahaa ja kaksi päivää olla Rukiinleikkuussa, ja kaksi Ohran leikkuussa, sekä kaksi päivää Loukku Saunassa, kaikki talon ylöspidolla.

3.ksi. Tämä konrahti kestää tästä päivästä viisikymmentä, 50, vuotta jos ulostekonsa aikanansa maksoo toimittaa, joka täten vakuutetaan. Parkanon Linnan kylän Linnassa, Huhtikuun 16. Päivänä 1895.

*Anselmi Juhanoika Linna Aina Emanuelintytär Linna
Alla puumerkit.*

Torpparilaitos takasi uuden asutuksen

Kuolleisuus kohosi vielä 1800-luvullakin. Kuolleisuus myötäili selkeästi maaseudun taloudellisia oloja. Hinkuyskä, hermo- ja punakuume sekä lavantauti tarttuivat herkästi. Varsinkin pieniä lapsia kuoli. Vaikkei omat pellot tuoneet kunnon satoa, piti edelleen ruokkia kerjäläisiä, jotka enimmäkseen tulivat Pohjanmaalta. Vuoden 1852 asetusta vaivaihoidosta oli pakko noudattaa, joten palvelusväkeä oli palvelusväkeä irtisanottava. Kevättalvella 1868 vallitsi suoranainen nälänhätä.

Talomäärä Parkanossa lisääntyi 1800-luvulla ainoastaan halkomisen kautta. Lohkominen yleistyi vasta 1900-luvulla. Sitä

ennen tilan perintöoikeus oli aina vanhimmalla pojalla. Näin tilat säilyivät kokonaisina. Jos lapsista vanhin sattui olemaan tyttö, hänen oli etsittävä itselleen sopiva aviomies, joka antoi kodin. Koti saattoi olla esimerkiksi tilan torppa.

Asutus levisi myös Linnanjärven ympärillä lähinnä voimakkaan torpparilaitoksen turvin, ja olihan torpasta hyötyä niin torpparille kuin talollisellekin. Torppari sai maata ilman suurta velkaa ja talollinen sai käyttöönsä työvoimaa. Parkanon pitäjä kuului Suomeen tiheimpään torpparialueeseen. Ikaalisten kihlakunnassa, johon myös Parkano kuului, oli tuolloin 1050 taloa ja 2940 torppaa.

Näin syntyi Linnanjärven rannalle, Jarvankosken pieleen myös torppa nimeltä Haapaniemi. Torpparioikeudet saivat 16.4.1895 Samuel Juhanpoika ja Justiina Antintytär. Ehdot vahvistettiin kirjallisesti, vaikka uusi maanvuokralaki takasi kirjallisen sopimuksen yleisesti Suomessa vasta 1902. Tässä asiassa Pohjois-Satakunta kulki edellä muuta Suomea. Sitten Haapaniemi pääsi itsenäisenä rekisteriin 6.9.1916.

Uusi navetta ei pelastanut Linnaa

Linnan tila ehti saada vielä uuden, suuren navetan ennen viime sotia. Vuoden 1939 keväällä navetan rakennustyöt olivat täydessä käynnissä ja mukana oli rakentamassa mm. Veino Kulju (93 vuotta), Kihniön puolelta. Hän kertoo, että navetan piti

valmistua kesän aikana. Tahti oli tiukka. Kesken kaiken tuli kuitenkin liikekannallepano ja myös Veino sai kutsun. Talvisota syttyi 30.11.1939.

Linnan tila selvisi sodista ja sitä viljeltiin vuoteen 1966, jonka jälkeen tilan pellot vuokrattiin. Niitä viljellään yhä, mutta tilan rakennukset autioituivat vähitellen Viljo Linnan kuoleman jälkeen. Viljo Linna saatettiin haudan lepoon toukokuussa 1971.

¹⁾Parkano -nimeä ei vielä tuolloin ollut.

Tiedot artikkeliin kerätty Kihniö-Parkano -kirjasta, Parkanon Parooni -kirjasta, Matti Klingen Katsaus Suomen historiaan -kirjasta ja joiltain kylän asukkailta.

Teksti Rauni Konttinen, syntynyt 1917.

Kuvat suvun albumista

Linnan talon asukkaita

Linnan talo on Lamminkosken vanhin talo. En tiedä, kuinka monta sukupolvea siellä on asunut, mutta kun olin pieni lapsi, oli isäntänä Anssu, jonka vaimo oli Alaskylästä tuotu Alasen Aino. Anssun äiti oli kotoisin Ikaalisista, Mustan tytär Katariina. Hänen miehensä nimeä en muista.

Vähän aikaa tilalla oli kaksi vaaria yhtä aikaa. Toinen vaareista ei kuulunut Linnan sukuun, vaan tuli Kihniöltä Ristaniemestä¹⁾ leskeksi jääneelle muorille uudeksi mieheksi.

Anssun siskoja²⁾ oli avioitunut muun muassa Kuivaskylän Mansikkaviitaan. Yksi jäi Lamminkoskelle Mäkelään, joka oli aluksi Linnan torppa. Myös Vallintalo oli ensin Linnan torppa.

Ansulla ja Ainolla oli kymmenen lasta, kuusi tytärtä ja neljä poikaa. Vanhin tytär menio naimisiin Asumaniemeen Kihniön puolelle, mutta mies kuoli jo nuorena ja Saima avioitu Hakalan Arvin kanssa. Saima kuoli Porin puolella 90-vuotiaana.

Viljo ja Alli Linna.

Hevosjalostusyhdistys oli tärkeä Linnan isännälle.

Vanhin poika Viljo toi emännän myös Asumaniemestä ja he saivat kolme poikaa, Simon, Laurin ja Martin sekä yhden tytön, Helin. Viljo ja Alli isännöivät Linnaa melkein elämänsä loppuun asti.

Toinen Linnan tytär Olga avioitui Arvi Majanmaan kanssa. Yli-Lammin taloa Lamminkoskella he asuivat, koska Arvidin äiti oli Ylilammin tytär. Arvidin ja Olgan pojan, Yrjön poika Pertti jatkaa talonpitoa.

Kolmas linnan tytär Toini avioitui Eino Laurikaisen kanssa, tämän kylän toiseksi vanhimman talon pojan kanssa ja he rakensivat Petäyksen talon Linnan maille.

Neljäs Linnan tytär Lyyli kuoli yksinäisenä.

Toinen Linnan poika Reino³⁾ kuoli lapsena ja kolmas, Lauri rakensi myös Linnan maille talon, Kaapola toisen. Paikalla oli ja ennen ollut Kaapola niminen talo.

Samalla mäellä oli asunut myös Linnan vanhempaa sukupolvea oleva Matti Linna. Nyt Kaapolan taloa asuu vielä Laurin poika Jukka Ritvansa kanssa.

Viides Linnan tytär, Laura, avioitui enoni Martti Kuusikosken kanssa, joka sitten kaatui jatkosodassa Venäjää vastaan.

Laura jäi leskeksi kolmen lapsen kanssa, mutta solmi avioliiton myöhemmin kauppias Lauri Laitilan kanssa Kuivaskylästä.

Alalammin taloa asuu nykyään Martin ja Luran pojan Arton poika Marko.

Linnan nuorin poika Yrjö meni nuorena Amerikkaan ja kuolikin siellä.

Nuorin tytär Valma asui miehensä kanssa Iittalassa ja kuoli siellä. Hän oli minua neljä vuotta vanhempi.

Nykyään Linnassa ei asu enää ketään. Pellot ovat kuitenkin vuokralla.

Reino Haapaniemi muistaa jotkut nimet toisin:

¹⁾Kihniöltä leskeksi jääneelle emännälle tullut vaari oli Ahon Jooseppi.

²⁾Anssun yksi sisar on Pajulahden Sannin äiti.

³⁾Lapsena kuollut poika oli Eero, ei Reino.

Lyyli ja Olga Linna.

Aino Rimpä

Kuttikallion liikeidea mutkitteli matkalla maineeseen

Kehräämöstä Lankasuuliksi

Kuttikalliolla, Parkanon 200-vuotiaan kirkon takana, muistuttaa vanhasta Parkanosta vaalea puurakennus, jonka kyljessä komeilee sana Lankasuuli. Lankasuuli on toimintansa aikana ehtinyt olla myös oikea kehräämö ja on tänä päivänäkin virallisesti nimeltään Parkanon Kehräämö, myös puhelinluettelossa.

Niin Lankasuulilla kuin puisella rakennuksellakin on takanaan pitkä historia. Oikeastaan alkuperäinen rakennus on vanhempi kuin kirkko, sillä siinä asui aikoinaan Kuttikalliolla heinää nyhtävien kuttujen kasvattaja, Kanan tilan torpparipariskunta Mäkinen.

Kuttikalliolla hyppeli kymmeniä vuohia. Nykyisen Lankasuulin edessä avautui linja-autoasema ja vähän alempana tori. Paikalla oli myös kieväri, jossa kuskit yöpyivät. Esko Sirola tietää mäellä vierailleen myös sirkuksia.

Vanha hirsirakennus on yhä olemassa nykyisen Lankasuulin perimmäisenä huoneena. Sinne on sijoitettu vuosien aikana kertynyttä vanhaa esineistöä.

Muusikko lankoja markkinoimaan

Parkanon kehräämöä oli vuonna 1947 perustamassa Viljo Sirola, Esko Sirolan isä. Viljon kanssa kehräämön liiketoimintaan olivat innostuneet myös Eero Koivisto, Eino Ventelä ja Veikko Tuppela. Tuppelan irtauduttua viimeisenä yrityksestä Viljo Sirola osti Tuppelan osuuden pojalleen Eskolle. Esko Sirola oli tuolloin kuitenkin vasta 19 vuotias eli alaikäinen, sillä 50-luvulla täysi-ikäisyys saavutettiin 21-vuotiaana. Hänelle siis tarvittiin holhooja, vaikka mies oli jo armeijansakin käynyt.

Esko Sirola esittelee kanavatyötä Ruoveden kirkosta monipuolisessa liikkeessään.

Käsityönystävien Ykköspaikan löytää varmasti, jos vain ensin löytää ohikulkueilta kielletylle ajoalueelle Kuttikallionkujalle.

Oikeastaan Esko oli aloitellut jo ennen armeijaa muusikkona ja armeijassakin hän kuului sotilassoittajiin. Saksofoni oli hänen instrumenttinsa ja Veikko Kavas, armeijasta eläkkeellä oleva vääpeli ja kontrabasson soittaja, toimi hänen musiikillisena isänään. Armeijan jälkeen Esko peri jopa Kavaksen tahtipuikon ja johti jonkin aikaa nuorisoseuran soittokuntaa. Myös mm. parkanolaisessa tanssiorkesterissa, Primossa Esko soitteli kauan.

“Uran” vaihto oli käänteentekevä Eskon elämässä. Yht’äkkiä, tammikuun 12. päivänä 1955 hänen piti paneutua liike-elämän saloihin, vaikka mieli paloi saksofonin luo. Kaksoiselämä alkoi ihmetellen, mutta peruuttamattomasti. Vuonna 1972 isä Viljo Sirola jäi sitten eläkkeelle.

- Isäukko tavallaan luovutti housut minulle, kertoo Esko ja jatkaa, että kehruukoneet olisivat tuolloin olleet uusimman tarpeessa. Se olisi tiennyt noin viiden miljoonan investointia. Palkatkin nousivat ja halpahuuti rupesi nostamaan päätään.

- Väkeä vähennettiin. Me paikkittiin isäukon kanssa 16-tuntisia työpäiviä. Oli kiire päästä kapitalistiksi, vaikka isä olikin sosdemi. Itsekin olin ollut kansansivistyslautakunnassa.

- Muistan, että jo tuolloin Parkanossa puhuttiin metsämuseosta, mutta oltiin niin kauhean varovaisia, ettei vain astuttaisi kenenkään varpaille. Ajattelin kuitenkin, että puoluepolitiikkaan en puutu, se saa olla, ja niin turhauttava keskustelu metsämuseosta vähitellen hautautui pitkäksi aikaa. Niin myös katkesi poliittinen urani.

Kehruukoneet myyntiin

Kehruu sai tuossa mylläkässä Sirolan Kehräämössä loppua. Elettiin 1970-luvun loppua.

- Ensimmäin lopetettiin karstaus. Kuormavilloja kuljetettiin viikottain Kauhajoelle, sieltä hahtuvat tuotiin sitten Parkanoon, jossa ne kehrättiin langoiksi. Mutta sitten myytiin kehruukoneetkin, Virtain Kehräämölle, muistellee Esko.

Vuonna 1984 Parkanon Kehräämön perustajajäsen Viljo Sirola kuoli. Lankasuuli jatkoi suhteellisen mukavasti toimintaansa.

- Tyttöjen kanssa me tehtiin paljon töitä. Sitten iski taloudellinen lama ja käsityön harrastus väheni tuntuvasti. Hämeenkyrössä oli sivumyymälä kymmenen vuotta. Parkanon myymälä lopetettiin 1998 kesällä. Elokuussa -99 palasimme kuitenkin juurillemme Kuttikallionkujalle ja niin 13 kuukauden sapattivuosi oli ohi.

- Parkanossa oli kuitenkin valmis paikka ja 16 vuotta käsityöliikettä hyvin hoitanut Saira Siltala valmis jatkamaan. Myös muiden myyjien työsuhte oli pitkä. Marja-Liisa Tallila oli mukana kymmenen vuotta ja Anne Aspelin 18 vuotta. Me oltiin hyvä tiimi. Jos ei lamaa olisi tullut, olisi yhteistyö ollut kitkatonta, uskoo Esko Sirola.

Talosta taloon autolla ja postin välityksellä

- Kiertelin myös paljon maakunnassa ja samalla tein liikettä tunnetuksi. Tutuiksi tulivat niin Kurun, Virtain, Koskueen, Ruoveden Hämeenkyrön kuin Jämsjärvenkin kunnat ja niiden käsityönystävät.

- Postimyynti näytteli meillä alussa suurta roolia. Sen osuus oli noin 60 prosenttia koko liikevaihdosta. Asiakkaita riitti Lapin Jeesiöstä Turun saaristossa olevaan Houtskäriin.

- Kerran Viveka Lindqvist Houtskäristä soitti ja kertoi, että oli ajanut ohi ja nähnyt meidän mainokset. Kävin minä sitten Houtskärissäkin ja muistan että kolmella yhdysaluksella piti mennä. Se kannatti, sillä liikesuhde on säilynyt näihin päiviin saakka.

- Kankuritupa tuossa Osuuspankin talossa oli virhe. Me perustettiin se suurin toivein, kun ajateltiin, että ihmiset ovat kiinnostuneita kutomisesta. Meille kantautui usein toiveita päästä kangaspuiden ääreen. Niin me järjestimme kudontapisteen, jossa oli 14 kangaspuut. Valitettavasti kutojia oli kuitenkin kovin vähän. Tosin jotkut tulivat kaukaakin. Esimerkiksi Tampereeltakin tuli useampi ryhmä aina itseksensä kutomaan. Soittivat sitten iltamyöhäisellä, että tule rahastamaan, meidän matot on valmiit.

Käsityöharrastus tekee paluutaan

Nykyisessä Lankasuulissa on tekevän naisen todellinen tarvekeparatiisi. Vanha, 1700-luvulla rakennettu hirsitönö on saanut jatkoksi kolme erillistä huonetta, joista jokaisesta löytyy erilaisia käsityötarvikkeita kanavatyölängoista kanavatöihin, aivinoista eli hienoista pellavalangoista pellavakankaisiin ja samettilangoista frotee- ja askarteluhoopakankaisiin.

Yhä löytyy maakunnassa ihmisiä, joita kiinnostaa käsityö, yhä tullaan tai soitetaan Lankasuuliin ja kysytään käsityötarvikkeita. Verhokankaitakin on vielä uljaat rivit hyllyillä, mutta kun ne on myyty, saavat jäädä historiaan. Aika muuttuu ja nykyisin verhot ostetaan valmisverhoina, yhä useammin postimyyntistä. Silti tämän hetken yhteiskuntaa vaivaavan kiireisen elämänrytmin keskellä Esko Sirola uskoo, että vielä käsityöharrastus koee renesanssin.

Esko Sirola on varmasti oikeassa, sillä elokuun radiouutisissa kerrottiin, että nuoria kiinnostaa jälleen villalangat.

kuva: Aino Rimpä

Jammikuu

*Lumipyry tienoot täyttää,
oksat ja puut kumartain,
ne lumen painosta huojuvat,
ja neulas tirkistelevät lumen seasta.*

*Pakkasherra kyntensä näyttää
autereen usva peittää maan.
Auringon säde vilhtaa pilvien raosta -
jota kauan odotettu on.*

*Suksien narina kuuluu myös,
kun latua tehdään hankeen.
Siinä sukset lipsuvat sinne ja tänne
kuun valossa näkee hiihtää.*

*Kuunvalo tienoon romanttisen ilmeen,
saan kaiken näyttämään vaaleanpunaiselta.
Huolet unohtuvat samantien
ja elon taival käy yhä rivakammin.*

*Mäenlasku kaikkia miellyttää,
siinä mennään mukkelis, makkelis ja nurin narin,
ja väärinpäin, myös usein rinnakkain.
Vauhdin hurmasta osaavat kaikki nauttia.*

Hellin Salmenoja

Pertti Kohtala

Parkanolaisia ylpeyden aiheita

Lukiessani kirjailija Jari Tervon näkemyksestä "Parkanosta, yhteiskunnan ulkopuolella" havahduin ajattelemaan Parkanoa ja parkanolaisuutta. Tuo vaatimaton mielikuva kotipaikkakunnastamme voi ehkä syntyä junassa ohikulkevalle.

Jokaisen kunnan kansalaisen oikeuksiin kuuluisi saada olla ylpeä kotipaikkakunnastaan. Mistä sitten parkanolaiset voisivat olla ylpeitä? Kuka on Suomen kuuluisin parkanolainen? Historian henkilö, TV:stä tai viikkolehdestä tuttu, valtakunnan poliitikko, näyttelijä, muusikko vai joku urheilija?

Aloitin urheilusta - onhan Suomi juostu maailman kartalle ja on mielestämme penkkiurheilun luvattu maa. Lähes jokainen suomalainen mies on päivänunissaan ollut jonkin urheilulajin ELMO! Myös Parkanosta löytyy runsain määrin tietäjiä, jotka luettelevat yleisurheilun tai hiihdon suomalaiset maailmanmestarit ja olympiavoittajat tietosanakirjan tarkkuudella!

Parkanossa urheilun saralla tulevaisuutta tässä päivässä edustaa Kaisa Ruuttila. Kaisan tähtäimenä on golfin ammattilaisuus. Nuoresta iästään huolimatta hän on jo rutinoitunut maailman matkaa, onhan hän edustanut ansiokkaasti Suomea lajin nuorten EM-kisoissa ja osallistunut myös naisten ammattilaiskiertueen kilpailuihin.

Kaisa aloitti golfin harrastuksen siinä vaiheessa, kun kenttä Parkanon kupeeseen Poltinkoskelle valmistui. Yhdeksän vuoden ikäisenä pelaamisen aloittaneesta työstä tuli nopeasti kaikkien parkanolaiden pelaajien maskotti, jonka edesottamuksia maailman kentillä seurataan viikoittain mm. internetin kautta.

Kaisan menestyksen osatekijöitä on lajin parkanolaisen pioneeri-hengen ja perheen määrätietoinen tuki. Kaisan vahvuutena ovat sekä henkiset lahjat että hyvät fyysisen valmiudet lajiin. Hän on ollut jo vuosia mukana Golfliiton maajoukkuevalmennuksessa ja jo nuorella iällä tottunut matkustamiseen. Useiden voitettujen Suomen mestaruuksien ja kansainvälisen kokemuksen perusteella voin helposti kuvitella vuoden 2015 golfin naisten maailman listan kärkikymmenikössä nimen Kaisa...?

Golfin vetovoimaisuus liikuntalajina on sen moniulotteisuudessa; lajia voi harrastaa koko perhe yhdessä, golf opettaa hyviä käytöstapoja nuorille, lisää henkistä kapasiteettia ja hermojen hallintaa, on sosiaalinen, yksilöllinen, liikunnallinen, luontoystävällinen harrastus, jota voi harjoittaa kilpaillen, huvikseen, amatikseen tai muuten vain. Golf on laji, jossa yhdistyvät metsästyksen jännitys, shakin älyllisyys ja fyysinen ponnistelu miellyttävällä tavalla. Kaisan innoittamana kerronkin nykyään usein ylpeänä olevani parkanolainen golfaja.

Hyvää joulua ja Uutta Vuotta Parkanon Joulun lukijoille!

Kaisa Ruuttilan saavutuksia golfajana

- 1993 Golfharrastuksen aloittaminen
- 1997 Alle 16-v lyöntipeli SM 1.
Alle 18-v joukkue SM 1.
- 1998 Alle 16-v lyöntipeli SM 2.
Alle 16-v reikäpeli SM 2.
- 1999 Alle 16-v lyöntipeli SM 1.
Alle 16-v reikäpeli SM 1.
Alle 21-v lyöntipeli SM 3.
Alle 18-v EM-kisat Joukkue. 9.
Alle 18-v PM-kisat Joukkue 3. Henk.4.
Alle 16-v European Young Masters, Italia 8.
- 2000 Alle 18-v lyöntipeli SM 2.
Alle 18-v reikäpeli SM 1.
Alle 21-v lyöntipeli SM 4.
Alle 18-v EM-kisat Jouk.Pronssia(3.)Henk.16.
Alle 18-v PM-kisat Jouk.4 Henk.8.
Alle 18-v Doug Sanders, Skotlanti 4.
Alle 18-v World Junior Golf Championships 8. Jamaika
- 2001 Alle 21-v lyöntipeli SM 3.
Aikuisten lyöntipeli SM 6.
Naisten FAT I 1.
Alle 18-v Junior FAT V 1.
Alle 18-v EM-kisat joukkue 8. Henk.6.
Alle 18-v PM-kisat joukkue 1. Henk.5
Alle 18-v Girls British Open lyöntipelien jälkeen 9.
Mukana myös SAS-Invitational Junior kisassa.

Jukka Pajunen, Parkanon lukio

Opittavaa Roomasta

Parkanon kaupunki saisi hävetä. Ainakin jos asioita vertaillaan antiikin Roomaan.

Ensimmäiseksi kun saapuu Parkanoon, huomaa kadut ja tiet. Jo antiikin Rooman aikaan rakennettiin teitä, jotka ovat kestäneet nyt jo pari tuhatta vuotta. Mutta Parkanossa tiet heittäytyvät kovin muhkuraisiksi muutaman vähän rankemman talven jälkeen. Kuka ihme keksi teiden kunnollisen rakentamisen sijaan alkaa paikkailla niitä sieltä täältä kuin joitain vanhoja housuja.

Rooman valtakunnan eri osia yhdistivät tieverkot, joiden yhteispituus oli yli 80 000 km. Parkanoon tultaessa on varotta-va: jos ajaa 80 km/t kolmostiellä, voi ajaa kovin äkkiä keskustaan kääntyvien liittymien ohitse. Parkanon mainostaminen on tosiaan hieman turhan vaisua; monikaan ei ole edes kuullut tästä kaupungista, vaikka olisikin tuhansia kertoja ajanut Seinäjoelta Tampereelle ja päinvastoin. Kaikki tiet tosiaan taisivat viedä Roomaan, mutta Parkanosta on vain yksi pitkä tie joka paikkaan.

Hyvät tiet mahdollistivat roomalaisvaikutteiden nopean leviämisen eri puolille Eurooppaa. Parkanon kohdalla tämä pitää myös paikkansa, vaikkakaan se, että parkanolaiset leviävät ympäri Suomea ei ole teiden ansiota, vaan Parkanon viihtyvyystarjonnan puutteellisuutta. Ihmiset eivät enää halua asua tässä mitäänpuhuvassa kylässä. Toisin kuin parkanolaisille, roomalaisille oli joka päivä avoinna erilaisia huvittelu- ja rentoutumispaikkoja. Roomalaisilla oli Colosseum ja Euroopan ensimmäiset kylpylät. Parkanossa taas kovaa vastinetta näille antaa jäähalli ja Euroopan ensimmäinen kokoteräksinen vesitorni.

Roomalaiset elivät sovussa. He kokoontuivat kaikille avoinna olevissa kylpylöissä, joissa oli höyryhuoneet, hierojat, ruokailutilat jne. Roomalaiset olivat sivistyneitä ihmisiä, mitä nyt hieman orjuuttivat ihmisiä. Parkanossa on välillä vaikeata viettää edes yhtä rauhallista ravintolailtaa kavereiden kesken. Jos et törmää johonkin alkoholilla kyllästettyyn aivottomaan juntiin saamatta turpiin, voit sanoa illan olleen täydellinen.

Roomalaisten neroutta tarvittaisiin jo pelkästään Parkanon pienissä ydinkeskustan yksityiskohdissa. Julius Caesar otti käyttöön

vuonna 45 eaa. uuden kalenterin, jossa vuoden pituus oli 365 päivää ja joka neljäs vuosi oli karkausvuosi. Tämän ns. juliaanisen kalenterin keksiminen vaati varmasti todella paljon ajattelua. Sen paranneltu versio on nykyisen ajanlaskun perusta. Parkanon kultasepällä taas tuntuu olevan mahdollon ajatus siirtää kaupan kulmassa olevaa suurta kelloa puolta tuntia eteenpäin, että se olisi oikeassa ajassa. Sama pätee ajoittain myös useisiin muihin Parkanon keskustan yleisiin kelloihin, jotka milloin juoksevat lujaa edellä, milloin laahustavat hiljaa perästä. Eikä kukaan ikinä tiedä mitä kello on.

Myös politiikka saisi ottaa oppia roomalaisilta: Parkanoa hallitsisi keisari, jolla olisi suurin valta, ja koska Parkano, tai ainakin keisari, haluaisi Parkanon maailmankartalle, tulisi Parkanon rajoja alkaa levittää mahdollisimman pitkälle. Aluksi valloitettaisiin pahimmat rajanaapurit kuten Kihniö ja Karvia ja ennen pitkää kaikki Pohjoismaat. Pian voisimme alkaa puhua meidän Pohjanlahdesta ja meidän Itämerestä. Valta vaihtuisi vain keisarin kuoltua, mikä tarkoittaisi sitä, että Parkanossa taitaisi Keisari vaihtua vielä tiuhempaan tahtiin kuin antiikin Roomassa.

Paikallinen kenkäfirmakin saisi ottaa opikseen. Ostin taan-
noin sen valmistamat kengät, joita mainostettiin kestäviksi, kevyiksi ja mukaviksi jalkaan. Ja niinhän siinä kävi, että parin kuukauden normaali kulutus eli pari kilometrin lenkkiä päivässä kävellen, laittoivat poponi pohjan ikävästi irvistämään. Lisäksi sain ensimmäisen viikon aikana rakon kantapäähäni. Sen sijaan

Rooman legioonalaiset saattoivat marssia taukoamatta päivittäin jopa 25 km. Heidän sandaalinsa kyllä kestivät isältä pojalle, sillä ne olivat huolella nahasta valmistettuja yksilöllisiä pikku taideteoksia, jotka olivat ihan oikeasti kevyitä ja mukavia jalkaan.

Jotta Parkano kykenisi houkuttelemaan tänne edes muutaman

asukkaan lisää, täytyisi parkanolaisten panostaa huomattavasti enemmän keskustan kunnostukseen, mainostukseen sekä ennen kaikkea uusiin massiivisiin rakennuksiin. Keskustan ohi ajaessaan ihmiset näkevät vain kuolevan käpykylän, jossa mikään elävä tai eloton ei kestäisi edes 50.vuotta. Roomalaisten suuret temppelit ovat vieläkin osittain olemassa, vaikka ovatkin muutaman tuhannen vuoden ikäisiä. Tuhannet ihmiset pällistelevät niitä päivittäin ja roomalaisia ihaillaan ja arvostetaan korkeasti kaikissa kulttuureissa.

Juuri sitä Parkanokin tarvitsisi: ihailua ja arvostusta. Ja jos Parkanon kaupungin herrat eivät sitä kansalleen voi antaa, niin syöstään heidät vallasta ja valitaan heidän tilalleen joku viisaampi johtaja, joka johdattaisi Parkanon kohti kukoistusta - parempaa huomista.

Minna Lautamäki

Valjassepän työssä yhdistyy hevoshulluus ja kädentaidot

Kun on kerran hipelöinyt käsissään ammattitaitoisen valjassepän käsinompelemaa riimua, tietää tarkkaan, minkä sorttiset varusteet tulisivat kuulua joka hevosen perusoikeuksiin. Mittatilaustyönä tehtyä nahkaluomusta kun ei haluaisi laskea käsistään. Niin mukava sitä on pidellä. Pehmeän myötäilevänä se ei varmasti hierrä eikä purista ja on vielä kaunis katsellakin.

- Valjassepän ammatissa on ilman muuta eduksi tuntee laajem-
minkin hevosalaa kuin vain valjasverstaasta käsin, sanoo pari
vuotta ammattiin Ypäjän hevosopistossa perehtynyt Katri Oja-
nen. - Saumat on osattava tehdä niin, etteivät ne aiheuta
hiertymiä. Turvallisuustekijät on myös huomioitava. Jos on
käsittelnyt monenmoisia hevosia, tietää, että saumojen on oltava
todella kestävä. Ei ole kiva, jos hevosen ryöstäytyessä varus-
teet pettää ja hevonen karkaa käsistä.

Ennen vanhaan, kun hevosten valjaita, länkiä ja selustimia tar-
vittiin melkein joka talossa, löytyi valjassepä pienemmästäkin
kylästä. Aikaa myöten ulkomaan halpatuontivarusteet valtasivat
ison osan markkinoista, ja kotimainen tuotanto keskittyi muuta-
malle isolle nahka-alan yritykselle ja valjasverstaalle. Valjasseppien
ammattikunta ehti huveta kyläyhteisöistä lähes tyystin, kunnes se
on pitkään jatkuneen hevosharrastuksen nousukauden myötä ko-
kemassa uutta tulemistaan.

Katri itse aloitti valjassepän uran valjastyökurssilla moni-
muoto-opiskeluna. Kaikenlainen käsillä näpertely on aina kiin-
nostanut, ja hevostenkin kanssa on tullut puuhasteltua niin kauan
kuin lähipiiri jaksaa muistaa. Eli ihme kös tuo, jos veri veti Ypäjän
hevospitäjään valjassepän oppiin.

Naskali ja neula työvälineinä

Monimuoto-opiskelu ei jäänyt Katrille miksiäkään vaihtelu vir-
kistää - kokeiluksi, vaan nahan työstäminen syrjäytti ainakin
toistaiseksi parturi-kampaajan työn Parkanossa. Saatuaan omat
opintonsa päätökseen, Katrille on tarjottu mahdollisuutta jäädä
töihin oppilaitoksen valjasverstaalle toistaiseksi.

- Opetan maatilatalouden perustutkintolinjalaisille valjaiden
korjausta ja valmistusta. Opetus perus-
tuu vanhoihin työtapoihin. Työ teh-
dään veitsellä, vasaralla, naskalilla ja
neulalla. Vaikka työ on hidasta ja vaatii
kärsivällisyyttä, nuoret ovat innostuneita
valjastoista. Välillä saa patistaa niitä pois
täältä, kun eivät muuten malttaisi lopet-
taa ollenkaan, Katri kertoo työstään.

Käsityönä ja perinteisin menetelmin
tehtyjen hevosvarusteiden suosio on
nousussa. Käsiommellut valjaat ovat
useimmiten pitkäikäisempiä kuin
tehdasvalmisteiset. Kun alusta lop-
puun tehdään käsin, niin korjaaminen-
kin onnistuu helpommin.

Sutille ajeluvaljaat

Valjassepän kolme omaa hevosta ovat tietty viimeisen päälle
varustettu taidokkaasti tehdyillä nahkavarustuksilla. Suuritoisin
on ollut suomenhevosruuna Sutille tehdyt valjaat, jotka Katri
teki valjastyökurssin päättötyönä. Valjaiden länget ja selustin
ovat vanhoista entisöidyt. Niiden messinkiosat on kiillotettu,
puuosat lakattu ja rautaosat maalattu. Nahkaosat on uusittu ja
ne on punoksin kiinnitetty toisiinsa. Nahkanauhalla tehdyt
punokset ovat aikoinaan olleet käytännön syistä välttämättö-
mät, sillä niiden korjaaminen onnistui vaikka kesken metsät-
öiden. Valjaiden kaikki remmit ovat kaksinkertaista nahkaa ja
saumat ovat tietysti käsinommeltuja. Sen verran on perinteistä
tingitty, että ompelussa ei käytetä enää pikilankaa vaan punottua
ja vahattua puuvilla- tai sekoitelankaa.

Kasvava kysyntä on synnyttänyt pieniä valjasverstaaita ympä-
ri maata. Satulasepät koulutetaan erikseen, mutta monet ovat
hankkineet opit kumpaankin ammattiin. Valjassepän työtä ei ole
vielä virallistettu ammattitutkinnoksi,
mutta asiaa viedään eteenpäin. Ainakin
tällä hetkellä näyttää siltä, että tarvetta
tämän käsityöperinteen säilyttämiseksi
olisi.

- Valjassepän työ omassa verstaassa
on aika yksinäistä puuhaa. Tämän het-
kinen työni on erilaista, koska ympärillä
on väkeä koko ajan, toteaa Katri, joka
parturi-kampaajan työssään on tottunut
olemaan ihmisten kanssa tekemisissä. -
Verstaalla meitä on neljä opettajaa ja op-
pilaita vaihteleva määrä. Hevoshenki-
syys yhdistää porukan, joten senkin
puolesta ilmapiiri sopii minulle mainiosti.

Katrin omalle suomenhevoselleen tekemät ja osittain entisöidyt ajeluvaljaat ypäjäläisen ori Lautturin päällä.

Minna Lautamäki

Kyllä nuoretkin osaa,...

Mika sitoo koivunvittalla männynoksat yhteen luutipuuksi

Kiviojan Mika Vahojärven Horhalanperältä taitaa nuoresta iästään huolimatta monenmoisten talonpoikaisten tarvekalujen väsäämisen. Sukupolvelta toiselle siirtyneet käden taidot ovat pikkupojasta asti kiehtoneet Mikaa, ja kotitilalla Toivolassa mummulla ja taatalla olikin pojanpojan asenteessa otollinen maaperä ammentaa tietotaitoa vanhoista työmenetelmistä ja -välineistä. Lypsykarjatilan elämänmeno herätti sekin kiinnostuksen juurevaan talonpoikaiseen arkeen.

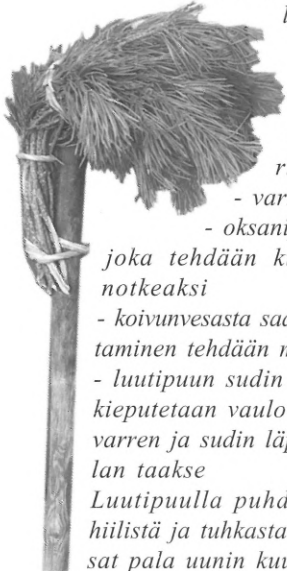

Mikan käsissä tuohi taipuu tuokkoseksi, lipiksi tai vaikka lippalakiksi. Luutipu, vihta, luuta, hierrin ja varpuvispilä syntyvät niin ikään tottunein ottein. Missään tekovaiheessa ei fuskata, vaan työ tehdään alusta loppuun vanhoja perinteitä kunnioittaen. Sitomisiin käytetään notkeaa koivun vesasta tehtyä vittaa eikä mitään muovisia nippusiteitä.

- Ihmisillä ei nykyään ole olevinansa aikaa ja kärsivällisyyttä hakea värkkejä metsästä ja tehdä itse. Vanha menetelmä on kuitenkin parempi kuin pussillinen uusia. Luutipu on siitä hyvä esimerkki. Kaupasta hankittu muovinen uunisuti ei pärjää alkuunkaan männynoksista sidotulle sudille. Lopputulos tuoksusta lähtien on vertaansa vailla, Mika vakuuttaa.

Luutipuun teko-ohjeet:

- vanhan männyn roikkuvat latvaoksat soveltuvat parhaiten luutipuun sutiin, koska ne ovat lyhytneulaisia ja oikeanmallisia
- oksia tarvitaan "kourallinen", pituudeltaan n. 20-30 cm
- oksat lavastetaan eli ohennetaan tyvestä niin, että sudista saadaan riittävän tuuhea
- varren pituus riippuu uunin syvyydestä
- oksanippu sidotaan varteen koivunvittalla, joka tehdään kieputtamalla pienen koivun vesa notkeaksi
- koivunvesasta saadaan luja ja kestävä "naru" (kieputtaminen tehdään myötäpäivään ja aloitetaan latvasta)
- luutipuun sudin kulma saadaan kun koivunvesasta kieputetaan vaulo eli pyöreä lenkki, joka pujotetaan varren ja sudin läpi ja taitetaan varressa olevan nauhan taakse
- Luutipuulla puhdistetaan leivinuunin kuuma pesä hiilistä ja tuhasta. Sitä kastetaan välissä, etteivät oksat pala uunin kuumuudessa.

Murresanoja, sattumuksia ja sanontoja

Edellä mainittujen tarvekalujen lisäksi Mika nikkaroi ja entisöi huonekaluja, kutoo rysiä, paulottaa verkkoja, muuraa tarvittaessa leivinuunin ja tekee muitakin rakennushommia tarvittaessa.

Vaikka menneisyys ja vanhat työtavat kiinnostavatkin, on Mikalla katse suunnattu jo tulevaan. - Tällä hetkellä mielessä on oma tontti Aurejoen rannalla, jonne ensi kesänä nousee mökki piharakennuksineen. Siihen projektiin paneudun erityisen suurella hartaudella, Mika lupaa. Omalta kylältä ei tee mieli lähteä pois. Vahojärvellä on todennäköisesti Mikan koti tulevaisuudessakin.

Kylän historiasta on tallentunut Mikan päähän murresanoja ja kylällä vuosikymmenien saatossa sattuneita tapahtumia. Vanhat sanonnat ja sananparret tarttuivat isovanhempien puheesta eikä Mikalla ole tarvetta niitä unohtaa. Mielessä on sen sijaan monasti ollut, että ne pitäisi tallentaa ylös joko kirjoittamalla tai nauhoittamalla. Tietäisi sitten jälkipolvikin, minkälaisesta kasvualustasta se on maailmalle ponkaissut.

Kurun tumpu, Ikaalisten tikkuri ja Parkanon rasa, Mika tokaisee kun tulee puhe villatumpuista.

Pakko on vielä mainita, että Mikan ikkunalaudalla kukkii isoissa ruukuissa helakanpunaisia pelakuita, mummun perintöä nekin. - Mummu toi seitsemänkymmentä vuotta sitten lajikkeen tänne Toivolaan. En ole missään nähnyt sävyltään yhtä komean punaisia pelargonioita, Mika kertoo ylpeänä. Ja mikäli se Mikasta riippuu, kukkivat pelargoniat tulevina vuosikymmeninäkin yhtä näyttävästi.

Meinasin unohtaa kertoa Mikan iän. Ikävuosia on kertynyt kaksikymmentäneljä, joten nuori mies ehtii vaalia mummun muistoa ikkunalaudallaan vielä pitkään.

Tellervo Ruohonen

Liekkiö, hämäläisten kuningas

Sinä kesänä oli harvinaisen
kovat helteet. Ne alkoivat
ennen juhannusta ja jatkuivat
heinäkuun lopulle. Siinä
20. päivänä heinäkuuta
tämä kohtaaminen sattui.

En tapani mukaan
saanut yöllä nukkua kun-
nolla ja heräsin
jonkinlaisesta
horteesta hikisenä
2-3 aikaan yöllä. Nousin
sängystä, laitoin kumisaap-
paat jalkaani ja hiippailin
yöpaidassani ulos. Otin pihasta il-
lalla täyttämäni oranssin väriset
kastelukannut ja menin kastelemaan
sipulipenkkiäni, ne kuivuivat yrityksistäni
huolimatta kovassa helteessä. Saatuaani hom-
man hoidettua kävelin tielle päin laulellen jotakin
viisua, heilutellen käsiäni, ehkä hypähdinkin.

Yhtäkkiä maailma tuntui räjähtävän. Jostakin yläpuoleltani
kuului kova, hirvittävä selkäpiitä karmiva rääkäisy. Polevni
menivät hervottomiksi, kumarruin, ja kastelukannut putosivat.
Tuo korvia repivä rääkäisy piti parin sekunnin paussin ja jatkoi
taas. Ikinä en ole sellaista ääntä kuullut. Se tuli ylhäältä enkä
uskaltanut nostaa päätäni. Aivan kuin kuolema olisi rääkynyt.
Se kuulosti kylmältä, kolkolta, metalliselta ja se vaihtoi paikkaa.
Vähitellen se loittoni kohti suuria metsiä ja hiljaisuus palasi
takaisin. Polevni alkoivat vähitellen kantaa. Otin kannut käsiini
ja tutisevin jaloin kävelin pihaan ja tupaan. Istuin sänkyni lai-
dalle ja vapisin kuin horkassa. Mieheni sanoi: "Onko sulla noin
kova vilu, kuka käskää yöllä pihalle mennä" ja jatkoi uniaan. En
pystynyt vastaamaan mitään, hiki virtasi ja hampaat löivät
loukkua.

Sinä yönä ei uni enää palannut. Aamulla keskusteltiin asia-
sta. Mieheni toteamus oli "Ei sellaista olekaan, kukaan ei ole
kuullut". Kyselin kyläläisiltä; samat sanat, kukaan ei uskonut.
Etsin kaikki eläinkirjat, ei tulosta. Kuopus tuli kotiin, sanoi käy-
vänsä perheensä kanssa Helsingissä ja Korkeasaareissa. Pyy-
sin että kysyisi olisiko siellä sellaisen äänen omistajaa. Olihan
siellä; naarashuuhkaja. Huuhkaja oli luultavasti järven rannalla

tähystyspuussa ja sen poikaset lensivät jo. Huuhkajaemo luu-
li, että käsiään kannujen kanssa heilutteleva ihminen on läh-
dössä lentoon ja vaaraksi poikasille. Tuo hirvittävä ivanauru
oli sen varoitushuuto. Muuten naarashuuhkaja on mykkä, uros
vain huhuilee.

Viikkojen kuluttua muistini kätköistä löytyi kertomus Parkano-
Kihniö-kirjasta, sivulta 398. Se oli Ämmä Veen kertomus Vatajan
vaarista, joka oli kesäyönä ollut Kuivasjärvellä nuotanvedossa
ja oikaissut Pirunvuoren kautta kotiin. Hän oli kuullut saman
kuin minäkin ja pelästynyt niin, että vapisi eikä saanut puhut-
tua moneen tuntiin. Ei ole ihme jos vanha kansa piti asiaa yli-
luonnollisena ilmiönä. Luontokuvaajat lähestyvät
emohuuhkajaa toppatakki päällä ja karvalakki päässä. He sano-
vat, että se hyökätessään repii päänahan irti.

Viime talvena Liekkiö toimi taas. Pihajäniksen jäljet päättyi-
vät keskelle hankea. Oli vain siiven lyönnin jäljet.

Olen sitä mieltä, että Liekkiö on hämäläisten kuningas, vielä-
kin. Kyllä isonkin miehen polvet varmasti notkahtavat, kun sen-
ään kuulee - eikä hän varmasti uskalla katsettaan nostaa.

Aino Rimppe

Poro - Parkanossakin joulupukin kaveri

Petteri Punakuono ei osaa poiketa Parkanoon. Taival on sille liian pitkä ja vaivalloinen. Niinpä Parkano on saanut omat porot jouluisiin palvelutehtäviinsä. Toope lienee niistä ahkerin.

Nimi ei kuitenkaan poroa pahenna, vaan Toope on varsin kehityskykyinen, keski-ikäinen hirvas. Säyseäkin. Toista on Pekko, joka rykimäaikana haastoi ulkopuolisen tunkeilijan melkein taisteluun. Pekko kuitenkin tietää mitä tekee, sillä sen vastuulla on ihan mukava määrä vaatimia ja sarvet kuin porojen kuninkaalla. Molemmat porot omistaa Poro-Rölli.

Joulupukin retkille Toopen kanssa lähtee usein myös Camillo. Ei mikään isä-Camillo Italiasta, vaan pohjoisten maiden entinen kilpaporon. Camillo viettää nyt eläkepäiviään Parkanossa Poro-Erkin suuressa aitauksessa. Kuten jokaisella eläkeläisellä Camillollakin on harrastus. Se esiintyy mielellään yleisölle. Ja mikä on rauhallisen ja säyseän poron esiintyessä. Mukavaa aikaa on nimenomaan joulun tienoo, kun pääsee ulos aitauksesta ihmisten ilmoille.

Porollekin kelpaa Marianne

Joulun teettää kaikenlaisia tilaisuuksia ja tapahtumia, joihin tarvitaan poroja. Joulupukki kun ei pärjää ilman omaa vetojuhtaansa. Ei ainakaan näin maalaismaisemissa, kun matkaa kertyy talojen välille useita kilometrejä. Seinäjoelle asti pitää ehtiä, vaikka se jo sijaitsee tunnin automatkan päässä. Vaan ei hätää, sillä tiukan paikan tullen Toope vaikka lentää...

Seinäjoen torilla torikauppiat kerran tarjoilivat Toopelle omenoita, tietysti noita vähemmän kauniita, joita ei välttämättä aina kehtaa myydä asiakkaille. Toope ei kuitenkaan ole toope ja niinpä se nuuhkaisi kerran, puisteli päätään ja siirtyi toisen tädin luo. Toinen tati tarjoili niin ikään vähän madonsyömää omenaa. Miten ikävää, ajatteli Toope ja lähti vähän etäämmälle, aivan toisen toripöydän ääreen. Sieltä se löysi suuren läjän esille aseteltuja joulunmakuisia omenoita ja nappasi itselleen päältä kauneimman.

Ihmisillä on aina jotain taskussaan, jota ne ojenteleivat Toopelle. Toope on oppinut valitsemaan elämänsä aikana. Jos sille tarjoillaan jotain halpaa irtomelliä, se useimmiten kääntää päänsä pois välinpitämättömänä. Marianne-karamellit sitä vastoin ovat Toopen herkkukarkkeja. Ne se useimmiten kelpuuttaa. Toki se noteeraa ihmisen ominaishajunkin. Jos kädet ovat kovin likaiset ja haisevat kaikenlaisille spraypulloille tai peräti tupakalle ja hoolille, Toope ihan tosissaan vaivautuu ja lähtee kävelemään paikalta koparat naksuen.

Joulupukin kanssa reissussa

Toope lähtee kyllä mielellään joulupukin matkakumppaniksi Parkanon joulunavauskulkueeseen. Kulkue lähtee Kolmoskeskuksesta, jossa Toope aina ensin ihmettelee vähän aikaa tungosta. Sen ympärille kun änkeävät kaikenkokoiset ja -ikäiset ihmiset. Vakaahermoisena porona se kohta alistuu ja päättää osallistua menoihin. Ihmisten mieliksi. Ja varsinkin lasten ja lastenmielisten mieliksi. Ovathan he ihan juhlamielellä ja uhuvat lisäksi suomea, mikä jo hultvottomasti auttaa sopeutumista.

On Toope joutunut myös vieraitten kielten sekamelskaan. Toki Toope on tottunut kuuntelemaan ymmärryksen toisenpuolista mongerrustakin, sillä isäntä on raahannut aitaukselle kreikkalaisia, venäläisiä ja hollantilaisiakin turisteja. Hollantilaisten puhe kuulostaa ensin siltä kuin niillä olisi kuuma peruna suussa. Toope pitää kuitenkin paljon perunoista, joten hollantilaiset se hyväksyy mukisematta. Kreikkalaisten ja venäläisten kielenkäyttö kuulostaa jo liian

merkilliseltä, mutta koska mukana on aina ollut lapsia, jotka suorastaan rakastavat poroja, se on oppinut olemaan kuuntelematta ympärillään takkuilevaa mongerrusta. Aina on kuitenkin ihan hauskaa, kun mennään hoijakkaa.

Joulupukki on erityisen kiva kaveri, kun ollaan matkalla lumisia tienoita suomalaislasten luo. Silloin kylälläkin näkee iloisia ihmisiä. Joulupukki yleensä vilkuttaa niille, ja kas, kaikki vilkuttavat takaisin. Pukki siinä Toopelle sitten myhäilee, että voi kun hyvä jutska tämä joului.

Paljon kursseja

Poro-Rölli ja Poro-Erkki ovat joutuneet opiskelemaan porojensa hoidon eniten kantapään kautta. Heidän mielestään pohjoisesta tuli pikemminkin vääriä neuvoja, jotka sitten itsensä selkiytyivät poroihin tutustuttaessa. Miehet kouluttavat yksissä tuumin porojaan.

- Eikä siinä mitään kelloja tarvita, paljastaa Rölli, me tullaan silloin kun tullaan ja mennään kun mennään. Hyvin ovat porot opin vastaan ottaneet.

...>

Poro...

Tosin Rölli on kurssittanut itseään monipuolisesti jo ennen kuin tiesi poroista mitään. Hän on armeijan entinen kokki, joten ruoanlaitto sujuu niin turisteille kuin poroillekin. Lisäksi Poro-Röllillä on takanaan tekninen koulu. Tokka tunnollaan hän lähti kurssittamaan itseään pari vuotta sitten porontarhauksessa, -teurastuksessa ja -paloittelussa. Niin ikään hän on suorittanut yrittäjä- sekä maatilamatkailuyrittäjäkurssin. Alueopas-kurssilla Rölli oli vuosi sitten niin ikään aktiivinen osanottaja.

Poro-Rölli on valittu paljon vartijaksi eteläisellä porosaralla, sillä hän toimii Suomen Porofarmarit ry:n puheenjohtajana. Asioita käsitellään harkiten ja tavoitteet mielessä, sillä TE-keskuksen apurahoja ei enää heru kuten Parkanon Palkeet -projektin aikana.

- Meillä menee nyt hyvin. Meidän porotkin painavat 30-35 kiloa, kun Lapissa vastaavasti poron paino asettuu tuohon 28 kilon tietämiin. Kyllä me tarhausoppikin opittiin kurssista huo-

limatta kantapään kautta. Kun Lapin mies soitteli ja kysyi neuvoja, minä sanoin, että kysykää siltä Lapin poroagrologilta, sehän tietää.

Poro-Rölli suunnittelee ikimuistoista parin päivän vaellusreittiä. Reitti alkaa Ahvenlammelta, Poro-Röllin valtakunnasta, Löyttyvuoren laavulle, siitä Alkkianvuoren juurella, jossa on jo lampikota ja edelleen Nevalylyn maastoon.

- Siellä on upeeta. On kuin katselisi Lapin maisemaa. Välillä on niin valtion, Metsähallituksen ja Metlan kuin yksityistenkin maita.

Poro-Röllin asenteesta voi päätellä, etteivät suunnitelmat jää suunnitelmien asteelle, vaan ne viedään myös läpi. Tulevaisuudessa Parkanon matkailuinfossa varmasti mainitaan, että 201 metriä korkean Alkkiavuoren maastossa voi nähdä joulupukin ja poron.

Tiina Kivioja

Erilainen joul

Olen jo muutaman vuoden kaivannut jotain uutta perinteeseen joulunviettoomme. Rakastan matkustamista, joten mikä olisi mukavampaa vaihtelua jouluumme kuin kokeilla jonkin toisen maan jouluperinteitä? Erityinen intohimoni on Iso-Britannia, joten päätin tutustua sen perinteiseen jouluun.

Englantilainen joul ei itse asiassa eroa paljonkaan suomalaisesta. Kauppoihin ilmestyy joulukoristeita ja kortteja jo lokakuussa. Lokakuussa he tekevät myös joulun perinteiset jälkiruoat, alkoholia sisältävät vanukaat ja kakut. Sitten juhlapäivänä vanukas on tapana sytyttää tuleen ennen tarjoilemista.

Englantilaisille ovat joululaulut erittäin tärkeitä. Niitä kuulee joulua edeltävällä viikolla televisiosta ja radiosta, ihmiset laulavat niitä kirkkoissa, kouluissa ja kadulla. Eirytisesti lapset pitävät niistä ja käyvät laulamassa niitä naapureilleen. Naapurit vastaavat kohteliaasti kutsumalla lapset syömään hedelmäpiirakoita ja juomaan mehua. Tosin nykyisin nämä laulajat keräävät usein rahaa hyväntekeväisyyteen.

Talonsa englantilaiset koristelevat piikkipaatsaman ja mistelin oksilla. Piikkipaatsaman käyttöön liittyy uskonnollinen tarina. Misteli on ystävyiden vertauskuva ja sen alla on tapana antaa suukko vieressä seisovalle. Myös englannissa on tapana hakea jouluaattona joulukuusi ja koristella se värikkäästi. Tämä perinne tulee Saksasta.

Jouluaatto ei ole englantilaisille niin tärkeä kuin joulupäivä. Jotkut saattavat mennä keskiyön messuun juhlimaan Jeesuksen syntymää. Joulupäivän aamuna tuhan-

net lapset ryntäävät tutkimaan edellisiltana takan edustalle ripustamiaan sukkaa, jos vaikka joulupukki olisi tuonut sinne jotain. Seuraavan päivän kohokoh-
ta on tietenkin jouluateria.

Alkuruoan jälkeen he syövät paahdettua kalkkunaa tai hanhea. Sen lisäksi on nakkeja ja pekonia. Ei kuulosta järin juhlavalta aterialta! Ei heidän pääateriansa toki koostu pelkästä lihasta ja rasvasta vaan lisukkeena on myös kolmea tai neljää vihannesta, joiden mukana perunat. Jälkiruoaksi tuodaan sitten juhlavasti pöytään vanukas.

Tämän kaiken jälkeen on tietenkin ähky olo ja englantilaiset istahtavat television ääreen kuuntelemaan kunin gattaren joulupuhetta. Myöhemmin he saattavat käydä kävelyllä ennen kuin alkavat jälleen syömään, nyt joulukakkuja ja hedelmäpiirakoita. Näin heidän iltansa kuluu rattoisasti kun vielä otetaan kaikki vanhat lautapelit esiin.

Jos joskus toteutan unelmani ja muutan Englantiin en usko, että jouluna iskisi suuri kaipuu Suomeen, ainakaan mitä tulee joulunviettopoihin. Mutta tottahan se on, että joul

Marita Peltoniemi

Kunnon täytteet neulatyynyyn!

Juontonäytelmä Kansalaisopiston 50-vuotisjuhlassa

Maria ja Meria

Äiti-Maria istuu pöydän ääressä sanaristikkoa täytellen. Seinälle on nupitettu kansalaisopiston ohjelmia. Taustalla näkyy heinäsuopa kasana tai sijoitettuuna remmosti tavara-arkun päälle. Aikuisella tyttärellä, Merialla, on lähtövaatteet puoliksi päällä, iso monilokeroinen kassi lattialla. Pöydällä voi olla myös puhelin (Meria voi näet myöhästyä ja äiti soittaa silloin perään: se tulee kohta.)

(Vimmattua haeskelua...)

- Mitä sää Meria oikeen haet?
- Ettin neulaa.
- Neulaa, mitä sää ny neulalla? Kattohan tosta. (Kynärasia pöydällä)
- Sukkapuikkoja ja lyijykyniä (puistaa päätään).
- Mun pitäis lähtee kansalaisopiston kirjontapiiriin ja mulla ihan varmasti oli semmonen...kirjontaneula. Hei, toss on jotakin metallia, mitä hei, löyty!
- Ei ole neula kuule tuo, se on viiskielinen kannel, lakkaa ettimästä ja lähde musiikkipiiriin, meinaan opit sinäkin hauen leukaluuta soittaan.
- Mikä ettei! (Kävelee soittolavan syrjään kannel mukanaan ja jää kuunteluoppilaaksi virittämään.) (Hanurin soittoa...)
- No, mimmosta oli kanteleen soitto? Tänne asti kuulu kanteleen ääni.
- En saanu ku kolme kieltä vireeseen. (Alkaa etsiä taas.)
- (Sanaristikossa): englantia, ruotsi, hispanja.
- Hei tääl on koko vyyhti lankaa, mutta mikä tämä on? (sukkula)
- Sehän on sukkula, jos jättäisit sen kirjonnin ja menisit kudontapiiriin...Alkaa muuten tänään!

...Pääseekö vielä mukaan? Täss olis lankaa.

Tyttö N: - Heitäpä Orvokille. (punainen lankavyyhti keritään lankapalloksi ja se heitetään yleisölle...?)

- Jaaha, sieltä tullaan nyt matto kainalos. Et kai vaan hukannu sitä punasta lankaa. Komee!
- E.. en. Kyllä se lanka talles on. Mutta tää on liian yksvärinen, olis mukava kirjoo, missähän se neula?

- Taas pelkkää paperia, mikähän tämäkin paperi on?
- Annas kun katson (hyräilee "Oi niitä aikoja") Nämähän on nuotit, et osaa lukee nuotteja!!! Siellä kansalaisopistossa... joku ulkomaanniminen... opettaa tuota säveltapailua, kyllä sun pitäis mennä...kuule (ja Meria menee jo)...

- Pääseekö mukaan?
- Tässä on nuotit.
- Kiitos. Mene sinä tuonne pianon taakse, minä jään tähän eteen.

(Meria palaa matalana ja nöyränä heinäsuovalle pianon takaa, ottaa nuotit mukaan.)

- No, mikäs on fis?
- (Nokkavasti) Ylennyksiä ja alennuksia ei käsitelty vielä. Tarvis vaan löytää se neula!
- Hei kenen popot täältä löyty!
- Po-po, sana ei sovi, enemmän kirjaimia: Ne on jumppatossut, kuntos voi olla huono, kun istut liikaa. Menepäs Meria ihan kunnolla kuntoileen... (menee jo) ...kansalaisopiston jumppapiiriin!

- Kiinteeksi veti! Odottakaa hetki, laitan nää tossut. (Ja mukaan! paluu hikisenä.)

(Meria alkaa väsyvirkeenä tonkia taas kasaa.)

- Minä oon nyt kuule täällä haeskelut sitä neulaa, ei löydy ei. Mutta katsopas näitä. Kahdet tanssikengät. Voisit, Meria, mennä rivitanssiin tai tanhuihin.
- Upeet. (Kokeilee molempia kenkiä.)

(Meria pukee bootsit, tanhukengät ja hiipii sivuun tapittamaan tanssiryhmää.)

- Voi kun mää nautin tanssimisesta! Mutta se neula! Et oo äite sattunu näkeen?
- (hajamielisesti) Neula, ei oo neula...a.
- Tosi snadi sivellin! Hei! (sivelee äidin poskea): Sun naama on kun posliinia!
- Kätes vippaa ja tärisee, sun kannattais kuule mennä posliininmaalaukseen, annas kun näytän mitä minä tein siellä viime syksynä. (Menee itse heinäsuovalle.) Katsos mikä pönikkä, itse maalattu ja poltettu. Menisit näyttään mallia niille toisille!
- Vippaa ja tärisee (muka), katsos mikä tämä on. Et äite tiedäkään että olen ollu sulta salaa puukkokurssilla. (Tempaa puukon vyöltä ja iskee pöytään.)
- Rauhotus nyt likka kuule, sun pitäs oppia vähän kansainvälisiä tapoja, kielikursseissa olis italiaakin tarjolla. Parliamo...
- ...Hei onks meillä muka tietokone, kun täältä löyty tämmösiä...
- Annas äitelles. Tämä on lerppu ja tämä on korppu. Tuolla lerpulla mun tyttäreni ei tee mitään, mutta tää korppu! Sun kannattaa nyt mennä AT-kurssille ja pistää toi korppu koneeseen, näin...

(Kävelevät määrätietoisesti tietomasiinalle, Meria räppäilee ensin seisoviltan, puhuu:)

- Joo, mä tiedän, mun pitää mennä verkkoon ja alkaa ottaa yhteyksiä toisiin jotka on jo verkossa. MUTTA TARVITAANKO SIIHEN TIETOKONETTA, HOITUUHAN SE VILLALANGALAKIN... JA KUN OLIS VIELÄ SE NEULA...IIK...
- KUKA KÄÄPIÖ ON LAITTANU NEULAN MUN TIATOTYÄTUOLIIN!
- (Äiti jupisee poistuessaan:) - Pitäs olla pehmustetta, vähän täytettä nääs...naisella.

Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta 2002

toivottavat myös seuraavat lehtemme tukijat

Kuljetusliike V. Lempinen

Elintarvikeliike Tetin-Kiska

Yliskyläntie 475, puh. (03) 442 1200 ja 0400 231 679

Kodinkonehuolto

T. Mansikkaviita Ky

Sepänkatu 8, puh. (03) 440 21

Aikalisä

Parkanontie 42, puh. (03) 448 0070

Parturi-Kampaamo Taina

Keskuskatu 7, puh. (03) 448 2963

Parkanon TV-Elektroniikkahuolto

T. Kovesjärvi

Peltokuja 6, puh. (03) 448 1296

Kodinkonehuolto Jukka Kivimäki

Parkano, puh. (03) 448 1185

Parkanon Betoni Oy

Parkano, puh. (03) 442 5125

Hinauspalvelu Pauli Syvänen

Parkano, puh. 0400 232 270

Ratsuhovi

Yliskylä, puh. 050 551 2200

Vaatesoppi

Parkanontie 41, puh. (03) 448 3643

Parkanon Kukka ja Hautaustoimisto

Keskuskatu 8, puh. (03) 448 3085

Korupeili Oy

Vaasankatu 4, puh. (03) 448 0800

Hotelli-Ravintola Pesti

Parkanontie 45, puh. (03) 440 40

Heksuliini, Sirkka Ylirautalahti

Kovesjoki, puh. (03) 442 2236

Rakennustarvike Pekka Seppälä Ky

Hahkamäenkatu, puh. (03) 448 2696

Parturi-Kampaamo Maija Autio

Keskuskatu 5, puh. (03) 448 2994

Autotalo Laakkonen

Kortteenkatu 1, Ikaalinen, puh. (03) 459 2000

Parkanon Taide ja Kehys

Parkanontie 81, puh. (03) 448 1192

Parkanon Rakennussähkö Oy

Parkanontie 84, puh. (03) 448 1373

Parkanon Laatukenkä Ky

Airi Tekokoski, Parkanontie 51, puh. (03) 448 2191

Autoluojus

Teollisuustie 4, puh. (03) 448 3100

Parkanon Kelloliike Eija Vaittinen

Parkanontie 41, puh. (03) 448 2588

Parkanon Kirjakauppa

Parkanontie 47, puh. (03) 448 3500

Pirkon Kioski

Viinikka, puh. (03) 448 3666

Parturi-Kampaamo Auli

Parkanontie 66, puh. (03) 448 3151

Kello-Kulta Raimo Syrjänen

Parkano, puh. (03) 448 2181

QRecords-Viihde Käenkoski

Ari Tuomisto, puh. 0400 848 684

Eijan Kukka

Keskuskatu, puh. (03) 448 2786

Lapinnevan Kyläkauppa

Olavinpolku 1, puh. (03) 442 5113

Parkanon Ratsastustalli

J. Vesanto & P. Virranhaara

Parkanontie 52-56, puh. (03) 448 1511

Tilitoimisto Marja Saarivirta Oy

Keskuskatu 7, puh. (03) 447 200

Ykkös-Pub

Parkano, puh. (03) 448 3457

Viiialan Kotileipomo

Leipämyymälä-Kahvio, Parkanontie 66, puh. (03) 448 0690

Rautavarasto Lempinen Oy

Matin Asuste Oy

Lehtipalvelu

*Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta
Parkanon Joulun lukijoille*

Parkanon kaupunki

UPM

*Toivotamme Parkanon Joulun lukijoille
Rauhallista Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta*

Parkanon Lista Oy

Yhtyneet Sahat Oy

Parkanon saha

Aureskosken saha ja jalostus

UPM-Kymmene Metsä

COPLEAN OY

Vaasankatu 9, 39700 PARKANO
Puh. (03) 440 1500
Autopuh. 0400 654 320
Telefax (03) 440 1560

Pahkalantie 1, 39700 PARKANO
puh. (03) 448 1142
AVOINNA: ma-pe 9-18, la 9-15

Luotettavat vaihtoautot

AUTOMYYNTI REIJO PIHLAJAMÄKI OSTAA, MYY, VAIHTAA

Alkukatu 3, Parkano
Puh. 040-502 3360

OPTIKKO SYRJÄNEN

Parkano puh. (03) 448 1411
Ikaalinen puh. (03) 458 6520
Kankaanpää puh. (02) 2578 8228

HYVÄÄ JOULUA
JA
MENESTYSTÄ VUODELLE 2002

Asianajotoimisto HEIKKILÄ & KOSKINEN

Keskuskatu 8, 39700 Parkano
puh. (03) 448 2767

Pentin Pirssi & Bussit

PARKANO

Taksi 0500 267 730
Bussit 0400 267 730

EUROMASTER[®] RENGASPAROONI

Teollisuustie 20, 39700 PARKANO
puh. 448 2149

HAMMASLÄÄKÄRI RIITTA KOIVUNEN

Satakunnankatu 2 A
puh. 448 2616

HIRVINIEMI K

PLUSSA

Parkanontie 66C, 39700 PARKANO
Puh. (03) 448 2222, fax (03) 448 1796

Aukioloajat:
ma-to 8-17, pe 8-18, la 9-14
Tervetuloa!

www.rautia.fi

Parkanontie 41
Parkano
Puhelin (03) 448 0244
Telefax (03) 448 0240

*Hyvää Joulua ja
Onnea vuodelle 2002*

Puusepänliike
PAJUNEN KY

Teollisuustie 13
39700 Parkano, puh. (03) 448 2254

HAMMASLÄÄKÄRI
Seppo Leppänen

Puh. 448 1061

**VOLVO K-AUTO PALVELUPISTE
PARKANOSSA**
toivottaa asiakkailleen

*Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta*

**PARKANON KONE
JA METALLI OY**
(03) 440 080, 040 504 1236

Hyvää Joulua toivottaa

PEKKA

PARKANO Puh. (03) 441 100
Avoimma ma-pe 9-21, la 9-18

*Jouluiloa
ja siunausta
vuodelle 2002*

*Parkanon
seurakunta*

PARKANO

*Kiitämme asiakkaitamme
kuluneesta vuodesta ja toivotamme*

*Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta*

OLAVI KAIJA OY

Puh. 447 100

TM-RAUTA OY

Myydään uutta ja vanhaa
käyttörautaa.

Puh. (03) 448 2206
Autop. 0400 625 500

*Hyvää Joulua ja
Onnea Vuodelle 2002!*

AUTO-LAHTINEN OY

Ahertajank.2, 39700 PARKANO, puh. (03) 448 2507

- AUTOTARVIKKEET JA VARAOSAT
- KORJAAMO
- OPEL JA HONDA -HUOLLOT

*Rauhaisaa Joulua
ja Onnea Vuodelle 2002!*

Parturi Kampaamo YLINEN

Maanantaina suljettu
Parkanontie 41
Puh. 448 2228

Rantakodon palvelukeskus tarjoaa

omissa tiloissaan ammattitaitoisia ja monipuolisia
keittiöpalvelujaan erilaisten juhlien, koulutus-
tilaisuuksien, tapahtumien jne. järjestämisessä.
Mahdollisuus myös lounasruokailuun.

AVOINNA: ma-pe 11-12.30, la-su 12-14.
Tiedustelut puh. 440 0123 tai 440 0121.
Tervetuloa maittaville aterioille!

Alueensa asialla on oma paikallislehti

Ylä-Satakunta

- siinä tärkeimmät -

Iloa ja tuloa painotuotteilla

Parkanon Kirjapaino

- kätevästi lähellä -

Puh. (03) 44 381

IPP
FINNET

Ikaalisten-Parkanon Puhelin Osakeyhtiö
Satakunnankatu 7, Parkano
Puh. (03) 450 51

oy Saratia Ltd

- Koneet ja työkalut
- Hitsaustarvikkeet
- Rakennuskonevuokraus
- Timanttileikkaustyöt
- Hydrauliikkatarvikkeet

Teollisuustie 17 B, Parkano
Puh. (03) 440 040, fax 440 0429

PARKANON LASIKUITU

*Taimen-veneet, kanootit ja
lujitemuovityöt, raaka-aineet*

Pahkalan teollisuusalue, puh. 448 3058

PARKANON HÖYLÄÄMÖ OY

KARTTIPERÄNTIE 162/34

39700 PARKANO

Puh. (03) 442 9951

Fax (03) 442 9954

PARKANO STEEL OY

Metallirakenteet,
koneistukset,
laitetoimitukset ja
asennukset

Tuomenhaara 6, 39700 Parkano

puh. (03) 442 9960

fax (03) 442 9955

HYUNDAI

mazda
Sen laatu on totta

Volkswagen Group

- MYYNTI
- VARAOSAT
- HUOLTO

AUTOMYYNTI R. LAIHONEN KY

Teollisuustie 29

39700 Parkano puh. (03) 448 1377

Monipuolista
asiakaspalvelua
henkilökuljetuksissa

**TILAUSAJOPALVELUA
TAKSIBUSSI • INVATAXI
LINJA-AUTOT • MATKAPALVELUT**

Puh. (03) 440 190, fax (03) 440 1919
matkapuh. 0400 621 241, 0400 721 720

*Rauhallista Joulua
ja
Onnellista
Uutta Vuotta*

Oy AVEC-Shoe Ltd

PL 15, 39701 PARKANO

Puh. (03) 440 140

AJAVAT

Keikkea Jouluun! PARKANON EXPERTiltä

Leluvalikoima

Kodinkoneita

Ompelualan koneita

Tietokoneita

Pelikoneita

Vapaa-ajan koneita

EXPERT PARKANO OMPELU ja KODINKONE

Parkano, puh. (03) 448 3555

POIKKEA
TANKKAAMAAN
OSTOKSILLE
VÄLIPALALLE

ESSO Snack & Shop
P. KUIVANEN KY

Keskuskatu 10, 39700 Parkano

Vaihtoehto vanhainkodille

Yksilöllinen vaihtoehto varttuneille

Tilaa esilleemme!

Mikon Kuntoutuskodit Oy

Kunnalliskodintie, 39700 Parkano

Puh. (03) 448 0120, (03) 633 6502, 0400 631 028

IKITAITO OY

PORINKATU 1

(03) 448 1520

Parkanon TUURINPAIKKA

Parkanontie 53, puh. 448 2004

*Parkanolaisten peli- ja kahvipaikka
toivottaa*

*Rauhaista Joulua ja
Onnekasta Uutta Vuotta!*

Avoinna: ma-to 10-20, pe-la 9-20, su 12-15

Palauttamalla veikkauksesi meille tuet parkanolaista urheilua.

*Valoa ja lämpöä
joka kodin
jouluun!*

Toivottaa paikallinen
Voimatori-yhtiö

**LEPPÄKOSKEN
SÄHKÖ OY**

Parkanon Apteekki ja Terveyskauppa Parkanon terveydeksi

Parkanontie 60, puh. (03) 448 2022, fax (03) 448 0128

Palvelemme:

Arkisin klo 9-18, lauantaisin klo 9-14,
sunnuntaisin ja juhlapäivinä klo 11-14

juhlapyhien aattoina klo 9-17

Kaksoispyhien sattuessa ensimmäisenä päivänä suljettu.

Jouluterveisin

Insinööritoimisto DESEC OY

39700 Parkano

Puh. (03) 448 3442

Fax (03) 448 3443

E-mail desec@vip.fi

Internet www.desec.com

*Hyvää Joulua ja
Onnea Vuodelle 2002!*

- laakerit - rullaketjut - kiilahihnat - stefat -
- öljyt - nivelakselit - hydrauliletkut - liittimet -

SORVAAMO E. AALTO

Parkanontie 90, Parkano

puh. (03) 448 1580, 0400 620 765

PARLAVA OY

39750 KUIVASJÄRVI
Puh. (03) 442 6311
Fax (03) 442 6305

FIN-, EUR- ja kertakäyttölavat

Palveluksessasi asiantunteva PUUTARHAMYYMÄLÄ

Joulutunnelmaan:
kestävät hyasintit
jouluiset sypressit
kauniit asetelmakorit

Myynti ympäri vuoden,
valikoima ajankohdan mukaan.
Tarvittaessa kotiinkuljetus!

Kärkölen Puutarha ja Viherpalvelu

P. (03) 442 4125
Vaasantie 1437
39700 Parkano

Dri Wash 'n Guard
ENVIRO-TECH INTERNATIONAL
vedetön teknologia

DWG-tuotesarjalla
puhdistetaan
naarmuttamatta,
suojataan ja kiillotetaan
loistavan kiiltäväksi.

Tuotteet myös
herkälle iholle ja
lemmikkien turkille!

Veli-Pekka Kärkölä
p. 0400 332 345

Toivotamme kaikille
Rauhallista Joulua!

YIT SERVICE OY

Kunnossapito

Sahatie 29
Parkano
040-840 2510

MAALAUSLIIKE HANNU RINNE

Puh. 448 2665
Autopuh. 0400 633 157

PARKANON PELLETT OY

Puupelletit Parkanosta

Puh. 0500 533 559
Anssi Rintala

Puh. 0400 530 854
Ari Juurakko

PARKANON VARAOSAKESKUS JA AUTOKORJAAMO S. Lepistö

Puh. (03) 448 3380
Autopuh. 050-357 0123

Syötävän hyvää... kotiruokaa

LOUNAS ma-pe 10-16
- ruokakuljetukset
- tilausleivonnaiset
- pidot; tilat 100:lle + terassi

PITO- JA LOUNASRAPPU OY

Teollisuustie 31, Parkano
(Autokatsastus samassa kiinteistössä)

TAMMELA

sisustaa

KULJETUSLIIKE ALAMETTÄLÄ OY

39700 PARKANO
Puh./fax (03) 448 2276

Puh. 0400 621 625 (Pekka Alamettälä)
Puh. 0400 737 344 (Mikko Alamettälä)

Hanakka
Joulua

Hanakat
LVI-ASiantuntijaliike

Hanakat
AMMATTILAISET ASIALLA
LVI-TALO
KANNOSTO KY
Teollisuustie 18, 39700 PARKANO, puh (03) 448 2400, 448 5123

kesport

PARKANO

Parkanontie 66 Puh. (03) 448 3840

- kaivua
- tasausta
- pihatöitä
- lumitöitä
- traktoritöitä
- yhdistelmäkaivurityöt
- pihan perustamiset
- ruokamultatoimitukset
- 7 ja 21 -tonniset telakaivinkoneet

 bobcat
- urakointi

Kiinteistöhuolto
Asko Viitasalo Ky
puh. 0400-631 248

WINTUOMI

Lounasliike

SÄHKÖSUOMILAMMI OY

Teollisuustie 27, 39700 Pno, p. 44 361

- Valaisin- ja sähkötarvikemyynti
- A-ryhmän sähköasennukset, suunnitelmat sekä korjaus ja huoltotyöt
- Yhteis- ja satelliittiantenniurakointi
- SVK-hyväksymä rikosilmoitinsuunnittelu ja asennusurakointi

39500 IKAALINEN
Kamraatintie 5
puh. (03) 458 7459, fax (03) 458 8909

39700 PARKANO
Teollisuustie 2
puh/fax (03) 448 1331

Parkano, Kolmoskeskus Puh. (03) 448 2627
ma-to 9-18, pe 9-19, la 9-15 www.nanso.com

Puikka®

KOSMETIIKKA
&
DESIGN

Kolmoskeskus (03) 452 8414

Reima Tehtaanmyymälä

Kolmoskeskus, Parkano
Puh. (03) 448 2274

Avoinna: ma-to 9-18, pe 9-19, la 9-14

OSUUSKUNTA PARKANON TAITOKESKUS

Taitopuoti
Puh. 448 0702

TORIKIRPPU

p. 448 1790

Parturi-Kampaamo
Katri Ojanen

p. 448 0521 Myös ilman ajanvarausta!

MATKUSTA MUKAVASTI

24 h

**7-9 HENGEN
TAKSEILLA**

+ INVATAKSI

MARTTILAN TAKSI PALVELU

0500 231 610, (03) 442 6255

**16-50 HENGEN
BUSSEILLA**

Marttila Tours Ky

0400 234 320
Fax (03) 442 6288
39750 KUIVASJÄRVI

Hauskaa Joulua!

OFFSETPAINO

PAINATASSE OY

*Hyvää
Joulua ja
Onnellista
vuotta
2002!*

Parkanon
Joulun
toimituskunta

Aino Rimppi
Taisto Nummi
Maarit Lehto
Marita Peltoniemi
Minna Lautamäki
Tellervo Harju

A ISOKIRPPIS
-PEKKA PARKANO
K - PEKAN ALAKERRASSA
PUH: 03 - 4480727 TAI 050 - 3796086

*Kiitos kuluneesta vuodesta,
Rauhallista Joulua
ja Kirppuista Uutta Vuotta!*

www.driving-academy.autokoululiitto.fi

LAATUOPETUSTA

Parkanon Autokoulu
Parkanon LiikenneCenter

Puh. 050-548 2333

KULJETUSLIIKE
SAKARI MAJA KY

Einonkuja 2, 39700 PARKANO
Puh. (03) 448 0441

*Joulun tunnelmiin
lahjaksi ja itselle*

marimekko®

Sanelman Vaateaitta

Parkano puh. 448 2747

*Janakanhovin yrittäjät toivottavat
Hyvää joulua ja Onnekasta Uutta Vuotta*

ELLA
muotitalo

GÄSSÄKELLARI

ERÄ

INSNOVA OY

Tili ja Kiinteistö-
markkinointi Ky
P & M

TAPIOLA

PARKANON
MATKATOIMISTO

LASTUNA LAINEILLA

(laulunäytelmästä Silkkikivi)

Säv. Petri Laaksonen
San. Pekka Laaksonen

INTRO

Handwritten musical score for the song "Lastuna laineilla". The score is written on ten staves, each with a treble clef and a key signature of two sharps (F# and C#). The time signature is 3/4. The lyrics are written below the staves, with some words in Finnish and some in Swedish. The score includes various musical notations such as notes, rests, and chords. The lyrics are:

1. Ih-mi-sen mie-leen kuin-ka niin voi-kaan
mai-se-mat lap-sun-den jaa-dä ne vain. Lap-suuden lau-tut
kuin-ka ne soi-kaan si-ni-sin sä-ve-lin mun sie-lus-sain.
[B] Las-to-na lai-meil-la, leh-ti-nä tuu-les-sa ou-to-ja tei-tä
koh-ta-lo toi. Las-to-na lai-meil-la, leh-ti-nä tuu-les-sa
hei-tel-lä mei-tä koh-ta-lo voi.

2. Rakkaimmat rannat sinne ne jäivät,
sinne jäi vaarat ja metsät ja maat.
Syksyt ja talvet, aurinkopäivät
vei myrskyaallot niin raivokkaat!

3. Järvet ja virrat, pellot ja niityt,
sut kotiseutu unissa nään.
Nauruun ja itkuun aina sä liittyt
kun ajan virta mua vie mennessään.

Kertosäe:

Lastuna laineilla, lehtinä tuulessa
outoja teitä kohtalo toi.
Lastuna laineilla, lehtinä tuulessa
heitellä meitä kohtalo voi.

FennoSteel Oy

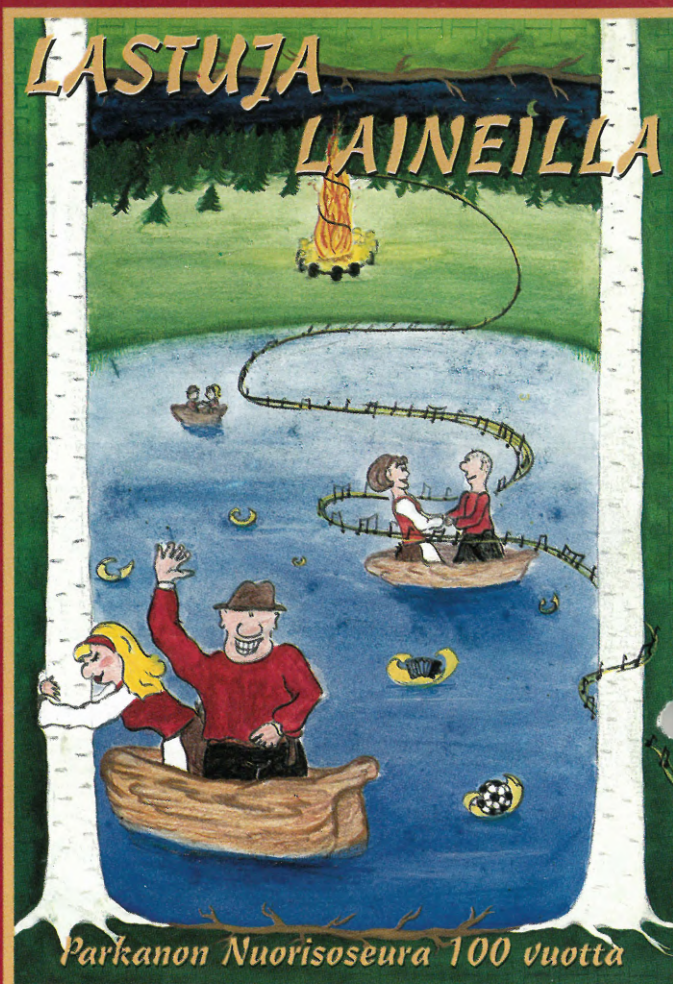
Toivottaa
Raukaisaa Joulunaikaa

www.fennosteel.com

*Joulutervehdys
Parkanosta*

SPAR

Reilu Ruokakauppias

SPARmarket Mestarintori *440 090
SPARmarket Kyröskoski *3123 2500

<http://www.spar.fi>

**KIINTEISTÖ- JA
INSINÖÖRITOIMISTO
KYÖSTI**

- Rakennussuunnittelua
- Rakennuttamispalvelua
- Kiinteistövälitystä
- Isännöintiä

Keskuskatu 5, Parkano
Puh. (03) 448 4579
GSM 050-3455 604
Fax (03) 448 5555